

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wydaniu wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chelmikowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcina 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 500

Poznań, piątek dnia 30 października 1931

Rok XXVI

Małżeństwo na próbę, rozłączenie i rozwód

Stwierdziliśmy wczoraj, że projekt prawa małżeńskiego w koncepcji komisji kodyfikacyjnej przewiduje dwa rodzaje ślubów, przymierzając stawia cywilny ślub na pierwszym miejscu, a na drugim ślub kościelny jako fakultatywny, zrównany ze ślubem cywilnym pod względem skutku cywilnego pod warunkiem przedłożenia protokołu kościelnego urzędnikowi stanu cywilnego celem sporządzenia aktu małżeństwa. Podkreśliliśmy, że ów akt małżeństwa, sporządzony w urzędzie stanu cywilnego, ma wciągnąć małżeństwo, w kościele zawarte, w zależności od sądu państwowego, który ma mieć prawo rozwiązania go narówni z małżeństwem, istniejącym na podstawie ślubu cywilnego. To jest istota kwestji, godząca bezwzględnie w podstawę małżeństwa, tak, jak ją pojmują wiary katolickie.

Sprawy tej dotyczy rozdział projektu mówiący o rozłączeniu i rozwodzie.

Jak już wiemy, artykuł 6 projektu uwzględnia nieoficjalną kategorię małżeństw na próbę w postaci współżycia narzeczonych na sposób małżeński. Artykuły 54 i następne tworzą już oficjalną instytucję małżeństwa na próbę, nie używając oczywiście tego terminu. Oto czytamy:

Art. 54. Małżonkowie w wieku powyżej 25 lat, nie mający wspólnie małoletniego potomstwa, zdolni do działań prawnych, mogą za zobowiązaniem, po 3 latach trwania małżeństwa, wystąpić do sądu z prośbą o rozłączenie (separację) bez podania powodów.

Podkreślamy: po trzech latach małżeństwa na próbę bez potomstwa — rozłączenie bez podania powodów. Jednym słowem — żyć, nie umierać! Procedura ma być według artykułów 55 i 56 taka: Sąd wezwie małżonków i po wyjaśnieniu prawnych skutków spyta, czy trwają w zamiarze. Jeżeli odpowiedź brzmić będzie twierdząco, sąd postanowi rozłączenie na rok jeden i orzeknie, po wysłuchaniu wniosków małżonków, w sprawie ich zamieszkania oraz ciężarów utrzymania.

Artykuł 57 ustala, że, jeżeli małżonkowie po roku potwierdzą swą wolę przeciwną małżeństwu, sąd orzeknie rozłączenie na czas nieograniczony, nie uznając winy żadnego z małżonków. Po trzech latach, ewentualnie wedle uznania sądu wcześniej, rozłączenie to może przejść w rozwód, anulujący zupełnie małżeństwo.

Jeżeli małżeństwo na próbę ma dzieci, musi sądowi podać powody zamiaru rozłączenia się.

Artykuł 58 określa wypadki, w których sąd może postanowić rozłączenie na żądanie jednego z małżonków. Według artykułu 61 i następnych sąd orzeka rozłączenie na czas nieograniczony i ustala, czy i która ze stron ponosi winę, przyczem małżonkowie rozłączeni nie mogą wstępować w nowy związek za życia drugiej połowy.

Inaczej rzecz ma się przy rozwodzie, o którym artykuł 77 mówi, że

Proces przeciw posłom „Centrolewu“

Piąty dzień rozprawy — Zeznania świadków

Warszawa, 30. 10. (Tel. wł.) Piątkowe posiedzenie sądu rozpoczęło się od oświadczenia prokuratora Grabowskiego, który utrzymywał, że skarga obrony przeciwko sędziemu Demantowi nie zawiera żadnych zarzutów co do traktowania więźniów w Brześciu, i dlatego stawia obronie zarzut, że mijają się z prawdą.

Na to obrońca Berenson oświadcza, że prokurator powinien zapoznać się z całością skargi i odczytuje ją.

W skardze znajdują się ustępy, stwierdzające, że sędzia Demant był nieczynny pomimo, że więźniowie zwracali się do niego ze skargą, i tu są wymienione odpowiednie skargi na traktowanie w Brześciu. „Zarzut zatem mijania się z prawdą — kończy adv. Berenson — zwraca się przeciwko prokuratorowi.“

Następnie przystąpiono do przesłuchania świadków.

Jako pierwszego przesłuchano wiceministra spraw wewnętrznych, pułkownika Kazimierza Stamirowskiego, który przed rokiem był dyrektorem departamentu politycznego ministerjum spr. wewnętrznych.

P. Stamirowski w długim przemówieniu charakteryzuje działalność centrolewu i jego przywódców. Opisuje jego powstanie i aresztowanie kierowników centrolewu. W pewnej chwili dobywa notatki i zaczyna je odczytywać.

Obronca Nowodworski zwraca się do sądu o wydanie polecenia, ażeby świadek mówił tylko z pamięci, a nie odczytywał przygotowanego przemówienia.

Stamirowski chowa notatki i w dalszym ciągu mówi o skutkach działalności centrolewu. Twierdzi on, że centrolew uzyskiwał poparcie moralne i materialne z zagranicy. Mówi o wystąpieniu Ciołkosza w Berlinie, gdzie Ciołkosz miał rzec się o Pomorza, Liebermana w Krakowie, cytując broszurę, kolportowaną w Genewie. Wspomina o artykułach Bluma, Vandervelego, Adlera w sprawie Brześcia i dowodzi, że pod wpływem centrolewu U. O. W. chciała wyzyskać pewne momenty. Instrukcje U. O. W. szły w kierunku wyzyskania tego, iż

„po upływie trzech lat od uznania małżeństwa za rozwiązane sąd, na żądanie jednego z małżonków, orzeknie zamiar rozłączenia na rozwód, przez co małżeństwo ustaje“. Sąd może coprawda, na żądanie drugiego małżonka, odmówić zamiany rozłączenia na rozwód, jeżeli uzna, że dobro małoletnich dzieci stoi temu na przeszkodzie.

Należy sobie uświadomić, że przepisy te mają dotyczyć wszystkich małżeństw, a więc także zawartych w kościele z przedstawieniem protokołu kościelnego urzędnikowi stanu cywilnego celem sporządzenia obowiązkowego aktu małżeńskiego.

Jest to projekt prawa, godzący w wiarę katolicką, w małżeństwo jako sakrament i węzeł nierozzerwalny, — projekt, który uziurpuje dla państwa i jego sądów prawo jurysdykcji w sprawie ślubów, zawartych w kościele. Kto chce w ten sposób Polskę uszczęśliwić, na zgiębnej jest drodze. Kto sądzi, że społeczeństwu polsko - katolickiemu, a przez nie Kościołowi Katolickiemu, takie narzuci ustawodawstwo, oddaje się złudzeniu.

W katolickiej Polsce prawo małżeń-

skie musi powstać na drodze uzgodnienia ustawodawstwa państwowego ze stanowiskiem Kościoła Katolickiego. Że w tej dziedzinie kompromis państwa z Kościołem jest możliwy tego dowodem Włochy. Trzeba tylko chcieć!

Jak tymczasem sprawę u nas traktują nietylko ludzie w stylu Boya-Zeleńskiego, ale nawet pewni dygnitarze, tego dowodem następujące oświadczenie tegoż Boya - Zeleńskiego w „Wiadomościach Literackich“ (nr. 43):

„Rozmawiałem o tej ustawie z jednym z naszych dygnitarzy. Pytałem, czy sądzi, że nowa ustawa przejdzie. Wzruszył ramionami. — Cy ja wiem? — odparł. Co tu gadać. To jest przedewszystkiem kwestja pieniędzy. Kler na tem dużo traci. Jura stolae trzebaby odszkodować. To są duże sumy. Skąd na to wziąć pieniędzy? Nervus rerum, w tem rzecz, wszystko inne idzie dopiero potem....“

„Zwracam uwagę, że to nie ja mówię, ale ów dygnitarz.“

Na tym poziomie nikczemnej insynuacji pod adresem duchowieństwa utrzymuje się walkę o „liberalne“ prawo małżeńskie w Polsce.

„Rozmawiałem o tej ustawie z jednym z naszych dygnitarzy. Pytałem, czy sądzi, że nowa ustawa przejdzie. Wzruszył ramionami. — Cy ja wiem? — odparł. Co tu gadać. To jest przedewszystkiem kwestja pieniędzy. Kler na tem dużo traci. Jura stolae trzebaby odszkodować. To są duże sumy. Skąd na to wziąć pieniędzy? Nervus rerum, w tem rzecz, wszystko inne idzie dopiero potem....“

„Zwracam uwagę, że to nie ja mówię, ale ów dygnitarz.“

„Rozmawiałem o tej ustawie z jednym z naszych dygnitarzy. Pytałem, czy sądzi, że nowa ustawa przejdzie. Wzruszył ramionami. — Cy ja wiem? — odparł. Co tu gadać. To jest przedewszystkiem kwestja pieniędzy. Kler na tem dużo traci. Jura stolae trzebaby odszkodować. To są duże sumy. Skąd na to wziąć pieniędzy? Nervus rerum, w tem rzecz, wszystko inne idzie dopiero potem....“

„Zwracam uwagę, że to nie ja mówię, ale ów dygnitarz.“

„Rozmawiałem o tej ustawie z jednym z naszych dygnitarzy. Pytałem, czy sądzi, że nowa ustawa przejdzie. Wzruszył ramionami. — Cy ja wiem? — odparł. Co tu gadać. To jest przedewszystkiem kwestja pieniędzy. Kler na tem dużo traci. Jura stolae trzebaby odszkodować. To są duże sumy. Skąd na to wziąć pieniędzy? Nervus rerum, w tem rzecz, wszystko inne idzie dopiero potem....“

„Zwracam uwagę, że to nie ja mówię, ale ów dygnitarz.“

„Rozmawiałem o tej ustawie z jednym z naszych dygnitarzy. Pytałem, czy sądzi, że nowa ustawa przejdzie. Wzruszył ramionami. — Cy ja wiem? — odparł. Co tu gadać. To jest przedewszystkiem kwestja pieniędzy. Kler na tem dużo traci. Jura stolae trzebaby odszkodować. To są duże sumy. Skąd na to wziąć pieniędzy? Nervus rerum, w tem rzecz, wszystko inne idzie dopiero potem....“

„Rozmawiałem o tej ustawie z jednym z naszych dygnitarzy. Pytałem, czy sądzi, że nowa ustawa przejdzie. Wzruszył ramionami. — Cy ja wiem? — odparł. Co tu gadać. To jest przedewszystkiem kwestja pieniędzy. Kler na tem dużo traci. Jura stolae trzebaby odszkodować. To są duże sumy. Skąd na to wziąć pieniędzy? Nervus rerum, w tem rzecz, wszystko inne idzie dopiero potem....“

„Zwracam uwagę, że to nie ja mówię, ale ów dygnitarz.“

„Rozmawiałem o tej ustawie z jednym z naszych dygnitarzy. Pytałem, czy sądzi, że nowa ustawa przejdzie. Wzruszył ramionami. — Cy ja wiem? — odparł. Co tu gadać. To jest przedewszystkiem kwestja pieniędzy. Kler na tem dużo traci. Jura stolae trzebaby odszkodować. To są duże sumy. Skąd na to wziąć pieniędzy? Nervus rerum, w tem rzecz, wszystko inne idzie dopiero potem....“

„Zwracam uwagę, że to nie ja mówię, ale ów dygnitarz.“

„Rozmawiałem o tej ustawie z jednym z naszych dygnitarzy. Pytałem, czy sądzi, że nowa ustawa przejdzie. Wzruszył ramionami. — Cy ja wiem? — odparł. Co tu gadać. To jest przedewszystkiem kwestja pieniędzy. Kler na tem dużo traci. Jura stolae trzebaby odszkodować. To są duże sumy. Skąd na to wziąć pieniędzy? Nervus rerum, w tem rzecz, wszystko inne idzie dopiero potem....“

„Zwracam uwagę, że to nie ja mówię, ale ów dygnitarz.“

„Rozmawiałem o tej ustawie z jednym z naszych dygnitarzy. Pytałem, czy sądzi, że nowa ustawa przejdzie. Wzruszył ramionami. — Cy ja wiem? — odparł. Co tu gadać. To jest przedewszystkiem kwestja pieniędzy. Kler na tem dużo traci. Jura stolae trzebaby odszkodować. To są duże sumy. Skąd na to wziąć pieniędzy? Nervus rerum, w tem rzecz, wszystko inne idzie dopiero potem....“

„Zwracam uwagę, że to nie ja mówię, ale ów dygnitarz.“

Obrona: I gdzie jeszcze?
Swd.: W „L'Humanité“.
Obrońca: Jak to, Blum i Vandervele w „L'Humanité“? Proszę o zaprotokołowanie tego.

Następnie obrońca stawia pytania, dotyczące sztabu centrolewu. Co pan rozumie przez sztab centrolewu?

Swd.: Nazwa ta pochodzi zdaje się od Ciołkosza. Przez sztab rozumiem kierownictwo, które uzgadniało taktykę i dawało dyspozycje, trzymało wspólne wydawnictwa i t. d.

Obrona: Czy uchwały centrolewu były rewolucyjne?

Swd.: Wyraźnie rewolucyjne nie były.

Obrona: Skąd pan wie, że centrolew miał przygotowany skład rządu?
Swd.: Według relacji z prowincji, jak np. ze Stanisławowa, z Grudziądza.

Na zapytanie obrony świadek zeznaje, że relacje o wystąpieniu w Berlinie Ciołkosza, gdzie ten miał rzekać się o Pomorze, otrzymał z naszego poselstwa w Berlinie.

Na to obrona przedkłada dwa wyroki sądowe z procesów, które wytoczył Ciołkosz. Jeden wyrok skazuje oskarżonego za oszczerstwo, a drugi zawiera wycofanie zarzutu.

Dalej obrońca Berenson zapytuje, na czym polegała pomoc materialna zagranicy. Świadek odpowiada, że szczegółów nie może podać z pamięci. Przypomina sobie dwa wypadki, jeden to nadesłanie z Wiednia do Związku Drzewnego w Sosnowcu około 500 zł. Berenson prosi o ustalenie związku pomiędzy przysłaniem tych pieniędzy do związku zawodowego a tem, co mówi świadek.

Obronca: Czy świadek uważa, że wszystkich winnych „podburzenia“ i „spiskowania“ aresztowano?

Swd.: Nie.

Obrona: A czemu innych nie?
Swd.: Decyzja nie należała do mnie.

Obrona: A do kogo?
Swd.: Lista była większa. Dowiedziałem się o tem od mego bezpośredniego przełożonego ministra Składkowskiego.

Obronca Szurlej: Co miały znać słowa świadka, że dobrzeby było, gdyby w r. 1922 spadło kilka głów? Czy pan to rozumiał, że głowy miały spaść bez reszty, czy też to jest tylko porównanie?

Swd.: Jestem zwolennikiem w ważnych chwilach mocnych i zdecydowanych pociągnięć.

Szurlej: Czyje to były głowy?

Przewodniczący uchyla pytanie.

Sw.: O co chodzi właściwie?

Szurlej: O to, żeby owe głowy o tem wiedziały. (w)

B. król hiszpański pod zarzutem zdrady stanu

Berlin, 30. 10. (Tel. wł.). Donoszą z Madrytu:

Wczoraj obradowały Kortezy nad procedurą wyborów prezydenta. W rezultacie uchwalono ustawę, mocą której kortezy łącznie z delegatami w liczbie równej liczbie deputowanych dokonywać będą wyboru prezydenta republiki. Delegaci ci wybierani będą w ten sam sposób, co i posłowie i korzystać będą z tych samych gwarancji.

Na wczorajszym również posiedzeniu komisja „do zlikwidowania skutków dyktatury“ przedstawiła ostateczne swoje wnioski. Postanowiono pociągnąć do odpowiedzialności sądowo karnej ogółem 20 osobistości, z czego tylko 14 za przestępstwa natury politycznej. B. król Alfons XIII, sądzony będzie za zdradę stanu.

Zapisz się na członka wspierającego
T. C. L., roczna składka 12 zł
kwartalna 3 zł

Przełom w Anglii

Wyniki wyborów w Anglii przekroczyły wszystkie przewidywania. A jednak są one logicznym następstwem faktów dziejących, jakie przeżywa ludzkość. Zmieszanie socjalizmu angielskiego tłumaczy się tem, że myśl socjalistyczna jest bezradna wobec światowego kryzysu, że nie jest zdolna do pozytywnego, konstruktywnego wysiłku. Jej powodzenie ściśle związane było z dobrobytem. Była twórcza, gdy chodziło o dzielenie dóbr, jest bezpłodna, gdy chodzi o odbudowę gospodarki.

Socjalizm na całym świecie przeżywa kryzys. W Anglii przesilenie to wyraziło się nietylko w klęsce wyborczej, ale przedewszystkiem w rozłamie partyjnym. Szeregi Labour Party opuścił jej największy przywódca z Mac Donaldem na czele, nie mogąc pogodzić interesu klasowego z interesem narodowym.

Podobną klęskę poniosła kosmopolityczna partja liberałów. W nowym parlamencie wobec bezwzględnej przewagi konserwatystów nie będzie odgrywała ważnej roli jęczyczka u wagi. Zresztą jest rozbita na trzy odtamy. Grupa sira Johna Samuela uznała konieczność podniesienia cel i przeszła właściwie w szeregi konserwatystów, grupa sira Herberta Samuela wierna jest jeszcze doktrynie liberalnej, ale popiera rząd narodowy, wreszcie grupa Lloyd'a George'a związała się z socjalistami i razem z nimi przegrała, stojąc na gruncie integralnego liberalizmu. Karjerę Lloyd'a George'a uważać należy za skończoną.

Właściwe zwycięstwo odnieśli konserwatyści, których nacjonalizm wyraził się w podwyższeniu cel. Jak daleko

posunie się protekcjonizm angielski — trudno przewidzieć. Pod tym względem w obozie konserwatywnym istnieją duże rozbieżności. Nie jest to zagadnienie tak proste. Anglija sprawdza głównie środki żywnościowe i surowce. Podwyżka cel wyraził się zatem we wroście droższymi. Poza tem w rządzie zasiadają pp. Mac Donald i paru liberałów, którzy będą wstrzymywali zbyt daleko idące zapędy skrajnego odtamu konserwatystów, który dąży do utworzenia z Imperjum brytyjskiego wielkiego bloku celnego.

Czy na tym tle dojdzie do rozłamu w rządzie? Czy powstanie rząd czysto konserwatywny? Zdaje się, że narażenie jest to niemożliwe. Przyzwolność polityczna nie pozwoli zapewne konserwatyście pozbywać się teraz z rządu ludzi z innych obozów. Zresztą łatwiej będzie przeprowadzać różne zarządzenia wspólnie z innymi odtamami i na nie częściowo przetrzucać odpowiedzialność.

Liczy się więc w każdym razie należy przynajmniej z umiarkowanym protekcjonizmem w Anglii. A to odbija się na eksporcie Niemiec, Francji i Polski. Wybory angielskie wytworzą więc nową sytuację. A światowy kryzys gospodarczy uzupełni się nowym czynnikiem, nową polityką ekonomiczną Wielkiej Brytanji.

Zwycięstwo konserwatystów w Anglii daje zapewnienie utrzymania ładu wewnętrznego w tym kraju, a poza tem większej stabilizacji stosunków międzynarodowych. Konserwatystę angielski wielokrotnie wykazali, że nie są entuzjastami rewizji traktatów. — Pod tym względem sukces jest niezmiernie korzystny.

Po oświadczeniu sen. Boraha

Dalsze wiadomości z Waszyngtonu i z Paryża

Francuski prezes rady ministrów p. Laval, po odpardciu oświadczenia sen. Boraha z 23 października b. r. do dziennikarzy w oświadczeniu stanowczem również dla dziennikarzy, spotkał się z sen. Borah dnia 24 października b. r. u sekretarza departamentu stanu p. Stimsona w posiadłości jego Woodfey pod Waszyngtonem, poczem o rozmowie tej powiedział („Matin" nr. 17386):

„Rozmówiliśmy się z szczerością nieco szorstką, ale serdeczną. Powiedziałem senatorowi Borah, że w każdym razie zachowuję w pamięci oświadczenie jego wobec dziennikarzy o prawach Francji do odszkodowań i bezpieczeństwa. Przeciw temu nie mogę ani słowa powiedzieć. Inna sprawa — oczywiście z rewizją traktatu wersalskiego. Powiedziałem senatorowi Borah: pozostawiam panu zadanie wykazania Polakom, Rumunom, Czechom, Serbom, że wzmocni się pokój Europy, niszcząc ich granice i wznawiając sprawę ich obszar państwowego. Dla nas pierwszym warunkiem pokoju jest niestwarzanie nieladu i nierozdzielanie podpisanych umów”.

Niestety oświadczenia te p. Lavalowi nawet we Francji są podane tylko w jednym dzienniku, mianowicie w telegramie p. St. Lauzanne do „Matin", a rozgłos oświadczeń sen. Boraha był światowy i szeroki.

Również bardzo głucho przeszła wiadomość o komunikacie z Białego Domu, stwierdzającym, że pp. Hoover i Laval nie mówili o Pomorzu, mianowicie z pism francuskich tylko „Temps" (nr. 25630), podawszy pełne brzmienie wspólnego oświadczenia pp. Hoovera i Laval'a o wyniku ich rozmów, dodaje:

„Pisemny komunikat dodatkowy, ogłoszony nieco później z Białego Domu, stwierdza, że w żadnej chwili, w ciągu swych rozmów, pp. Laval i Hoover nie poruszali sprawy korytarza gdańskiego”.

Pisma amerykańskie nie wszystkie stoją za sen. Borahem. Bez zastrzeżeń popierają go pisma grupy germanofilskiej Hearsta. Natomiast n. p. „New York Times" w artykule p. t. „Oplakana niedyskrecja" ostro występuje przeciw sen. Borah, pisząc:

„Jest rzeczą niewątpliwą, że ostępujące oświadczenia senatora Boraha wobec dziennikarzy francuskich świadczą o niesłychanym braku smaku i poczucia tego, co jest na czasie i właściwe... Gdyby sen. Borah miał najmniejsze względy na dwu mężów stanu, prowadzących trudne rokowania, byłby przed wzniesieniem ognia zaczękał na wyniki ich rozmów... Najlagodniej mówiąc, można mówić o nieroztropności p. Boraha tylko z zalem i przygnębieniem, bo senator zrobił wszystko, co było w jego mocy, aby obniżyć powagę swego rządu”.

Wprowadzie głos ten nie przeciwstawia się wprost oświadczeniu o rewizji traktatów, ale jest objawem pomysłnym, jako pewne osłabienie świadectw p. Boraha.

Inny dziennik znaczny „The New York Herald Tribune" pokpiwa z sen. Boraha:

„P. Borah przedstawia się okazale, a nawet olbrzymio, jakby powiedzieli Francuzi, ale możemy ich ostrzec, że rzadko tylko czynny jego dorównywują słowem. Nie trzeba, by pioszył im sen obraz rozszalałego Boraha, chwytającego za gardło francuską Marjannę. Zanim skończy się grupowanie do bitwy, p. Borah pogalopuje już w kierunku właśnie przeciwnym, złoży nowe oświadczenie, wznieci inną wojnę”.

Pocieszne te obrazy są też pewną pociechą, ale oczywiście niewystarczającą, bo niepodobna sobie ukrywać, że p. Borah, jak świadczy stałe jego pozostawanie na stanowisku przewodniczącego komisji spraw zagranicznych Senatu z czem wiąże się właśnie w Stanach Zjednoczonych bezpośredni i wielki wpływ na bieg polityki zagranicznej, ma bardzo wielki głos w swym kraju i w to, co on mówi, wierzy wielu.

Wobec powszechnego potępienia we Francji wystąpienia sen. Boraha zauważyć trzeba, że niepoprawny p. Hervé, nasz dawniej przyjaciel, obecnie myślący tylko o przyjaźni Francji z Niemcami, mówi w swej „Victoire" (z 25 b. m.) o żądaniu sen. Boraha w stronę Polski, by dała Niemcom Pomorze:

„Jeśli Polska nie zgodzi się na to poświęcenie dla ogólnego dobra europejskiego, nie ma nadziei dla pojednania francusko - niemieckiego, ani dla poważnej pomocy finansowej Francji dla Niemiec, ani też dla przeszkodzenia Niemcom w dalszym utrzymywaniu sojuszu z Rosją Sowiecką, ani wreszcie uniknięcia zagłady Polski, która jej złe położenie geograficzne, zdala od wszelkiej pomocy skutecznej i szybkiej, oddaje na łaskę dwu olbrzymich sąsiadów. To właśnie, a nic innego, chciał powiedzieć sen. Borah, rzucając swą bombę i ostrzegając Francję”.

P. Hervé jest odosobniony, a głos jego wskazuje tylko, jakie pojęcia wpały się w tej sprawie w świecie ze strony Niemiec. St. St.

Od redakcji: Gdyby wejrzeć za kulisami dziennika „Victoire", toby się może stwierdziło, jakiego rodzaju argumenty trafiły do przekonania jego pisarzy w czasie wojny z polską, a obecnie z niemieckiej strony.

NIECH NIKOGO NIE ZBRAKNIE — W KARNYCH SZEREGACH O. W. P.

Znowu senator amerykański występuje przeciw Polsce

Okazuje się, że sen. Borah w poglądach swoich na sprawę traktatów pokojowych nie jest odosobniony w opinii amerykańskiej. Korespondent „Journal de Genève" w Nowym Yorku ogłasza obszerny wywiad z senatorem partji republikańskiej, Reedem, który również jest członkiem komisji spraw zagranicznych senatu. Sen. Reed oświadczył mianowicie:

„Zgadnam się z poglądem sen. Boraha, aby uznać, że kraje takie, jak Polska i Rumunja, nie mogą się rozbroić w obecnym stanie rzeczy. Również nie może tego uczynić Francja, która uważa ciągle, że Niemcy są dość bogate, aby mogły zapłacić odszkodowania, a jednocześnie, aby móc ją zaatakować. Francuzi mówią Amerykanom: Nie jesteście logiczni. Żądacie od nas rozbrojenia, a nie chcecie Europie udzielić żadnej nadziei przyjsia jej z pomocą dla utrzymania pokoju. Mojem zda-

niem rozwiązanie tego zagadnienia musi wyjść od samej Europy.

Chcąc wyrazić całą moją myśl, powiedziałbym: „Gdybym był europejskim mężem stanu, zrobiłbym wszystko, aby odroczyć konferencję rozbrojeniową, gdyż w obecnym stanie rzeczy nie może ona dojść do pozytywnych wyników. A jej niepowodzenie, nawet zamaskowane, wywołałoby fatalne wrażenie w Ameryce. Natomiast uważałbym, że Francja powinna popierać rokowania między Niemcami i Polską dla spróbowania znalezienia rozwiązania sprawy korytarza polskiego, która jest największem niebezpieczeństwem dla pokoju w Europie”.

Jak się więc okazuje, niebezpieczne tendencje w opinii amerykańskiej nie ograniczają się do indywidualnych występow sen. Boraha, ale mają źródło znacznie szersze. Należy się zapytać, co robi propaganda polska w Stanach Zjednoczonych?

Odpowiedzialność

W procesie więźniów brzeskich poseł Prager powiedział m. in.:

„P. P. S. jeden ma gwałt na sumieniu: w listopadzie 1923 r., gdy na ulicach Krakowa mordowano ułanów polskich. Ale w przyszłości wyjdzie na jaw, kto te wypadki inicjował”.

Ze swej strony przypominamy, że główny organ „sanacji” „Gazeta Polska” pisała w polemice z socjalistycznym „Robotnikiem” dnia 20 grudnia roku zeszłego w sposób następujący:

„Prawo anarchji triumfowało na ulicach — Krakowa — 1923 r.”

Na to dnia następnego odpowiedział „Robotnik”:

„Zwolna... zwolna... „Prawo anarchji” na ulicach Krakowa w listopadzie 1923 r.? Możeby panowie zechcieli zwrócić

się po bliższe informacje co do tej „anarchji krakowskiej” do pp. senatorów BB Bobrowskiego i Klemensiewicz oraz do p. dyrektora biura Sejmu Dziadosza. Dobrze? Możemy służyć szczegółami. Czy nie lepiej wskazać otrzymać je bezpośrednio od własnych najbliższych przyjaciół?”

Znaczą to, że mordowanie ułanów na ulicach Krakowa w roku 1923 było dziełem socjalistów, inspirowanych przez jacejkę konspiracji pilsudczyków.

Zresztą wiadomo, że z wyjątkiem obozu narodowego wszystkie ugrupowania polityczne były w latach przed rewolucją majową inspirowane przez jacejkę pilsudczyków, które świadomie nie dopuszczały do uzgodnienia i uzdrowienia życia politycznego. by następnie ten stan rzeczy wygrać w opinii publicznej jako uzasadnienie rzekomej konieczności rewolucji majowej. Za cały okres przedmajowy odpowiedzialność polityczną i moralną ponosi tem samem konspiracja pilsudczyków.

Prawda o Niemcach

W chwili gdy francuski prezes ministrów p. Laval stanął w Waszyngtonie, aby przeprowadzić narady z prezydentem Hooverem, rozmowy o obecnych trudnościach gospodarczo-pienniężnych, ukazało się w Stanach Zjednoczonych Ameryki bardzo zajmujące oświetlenie sprawy odszkodowań niemieckich, przedstawianych przez Niemcy jako główny powód trudności. Znakomity pisarz i ekonomista amerykański p. Garrett w tygodniku „The Saturday Evening Post”, mającym największy nakład na świecie, pisze:

„Niemcy żalą się stale, że odszkodowania są przygniatającym je ciężarem, ale trzeba oświadczyć przedewszystkiem, że nie zapłacili nigdy ani feniga na rachunek odszkodowań.

„Zaczęły Niemcy od inflacji... Zwolano wówczas pierwszą komisję znawców międzynarodowych. Ustalono w roku 1924, że Niemcy nie mogą płacić więcej niż 2 i pół miljarดา marek rocznie. Niemcy podpisały układ i rozpoczęły od pożyczania 1 miljarดา marek od W. Brytanji, St. Zjednoczonych i Francji. Równocześnie pożyczaly Niemcy od osób prywatnych. W tym okresie zatem odszkodowania płaciły banki zagraniczne, które dały Niemcom kredyty długoterminowe.

„W pięć lat później Berlin oświadczył, że plan Dawesa z r. 1924 przekracza możliwość płatniczą Niemiec. Niemcy podpisały wówczas plan Younga, który zniżył wpłaty odszkodowań niemieckich do 2 miljarד marek rocznie. Ale, podpisując to, Niemcy wzięły od St. Zj. od Francji i od Anglii pożyczkę 1½ miljarד marek, a zarazem w dalszym ciągu pożyczaly od banków nainnych.

„W czerwcu 1931 nowe utknięcie. Szefowie wielkich banków angielskich stały codziennie przy telefonach i wolały do Nowego Jorku o biedzie rządu Brüninga, mówiąc: tylko wkroczenie

Białego Domu może ocalić Niemcy, a wraz z niemj Europę, od bezprzykładnej katastrofy. Prezydent Hoover przedstawił wówczas wniosek o zawieszenie spłat długów i odszkodowań, co dla Niemiec było w tym roku równoznaczne z podarunkiem 2 milijardów marek, a tuż potem Niemcy wzięły pożyczkę banków międzynarodowych 100 milijonów dolarów, a p. Luther oświadczył, że dla Niemiec niezbędna jest dalsza pożyczka 500 milijonów dolarów.

„W owej chwili można było dokonać zestawienia rachunkowego następującego: od wejścia w życie planu Dawesa w r. 1924 zapłaciły Niemcy 57 miljarד franków, ale równocześnie pożyczły od zbyt łatwowiernych wierzycieli zagranicznych 95 miljarד franków, czyli wzięły nadwyżkę 38 miljarד franków.

„A rozmowy z Niemcami, chcącymi obecnie dalszych pożyczek, są takie:

— Chcicie dać w zastaw n. p. cła?
— Nie, bo to byłoby upokarzające dla narodu niemieckiego.

— Chcicie zaniechać budowy pancerników i zakazać wystąpienia Stahlhelmu?
— Nie, bo to byłoby upokarzające dla narodu niemieckiego.

— Chcicie wyrzec się wicherzeń rewizjonistycznych przeciw Traktatowi Wersalskiemu?
— Nie, bo to jest sprawa polityczna, nie mająca nic wspólnego ze sprawami bankowo-pienniężnymi...

„Tak Niemcy kazaly sobie dawać pieniądze zagranicy na swe zbrojenia i na swe wicherzenia”.

Ameryka jest daleko, ale nie tak daleko, aby w chwili rozmów prezesa ministrów Laval'a z prezydentem Hooverem nie znano tam podstawowych prawd o Europie.

Obóz Wielkiej Polski

Kurs kandydatów

Przyjęcie kandydatów na członków O. W. P., połączone z nadaniem odznak organizacji odbędzie się we wtorek, 2 listopada br. o godz. 20-tej w sali Donu Królowej Jadwigi, Aleje Marcinkowskiego 1. Zbiórka kandydatów o godz. 19.15 w sali.

Antyżydowskie demonstracje na Uniwersytecie Jagiellońskim

na tle sprawy „trupów żydowskich” — Młodzież domaga się wprowadzenia „numerus clausus” — Demonstracje w Warszawie

Kraków, 30. 10. (Tel. wł.) Dzisiaj rano podaliśmy wiadomość o zawieszeniu wykładów na Uniwersytecie Jagiellońskim. To postanowienie rektora było następstwem zajść, jakie miały miejsce na tle zranzonej sprawy „trupów żydowskich”.

Zajścia rozpoczęły się od znieważenia akademika-katolika p. Wejmara przez studenta Żyda Goldmana w zakładzie anatomicznym wydziału medycznego.

Bezpośrednio po tym fakcie akademicy katolicy obstawili wejścia do zakładów medycznych, nie wpuszczając studentów żydowskich na wykłady, oraz ćwiczenia anatomiczne. W następstwie uformował się pochód młodzieży akademickiej, który w godzinach wieczornych demonstrował na ulicach miasta.

Podniecenie to przeniosło się w mury Collegium Novum, gdzie wczoraj, t. j. we czwartek, młodzież akademicka dążyła do zwolnienia ogólno-akademickiego wiecu. Ponieważ rektor wczoraj nie przyjmował nikogo na audjencji, sprawa tem samym stała się nieaktualną. W vestibulu, jak i

przed gmachem uniwersytetu, zebrało się około półtora tysiąca młodzieży akademickiej, która demonstrowała pod hasłem wprowadzenia „numerus clausus” i dostarczania zwłok żydowskich do prosekutorjum.

Koło południa doszło przed gmachem uniwersytetu do starcia z socjalistyczną młodzieżą akademicką, której demonstranci nie chcieli wpuścić do wnętrza gmachu. Dopiero dzięki interwencji prof. Krzyżanowskiego, wpuszczono delegację tejże młodzieży do rektoratu.

Równocześnie zebrała się komisja dyplomatyczna uniwersytetu na nadzwyczajne posiedzenie i uchwaliła zawieszenie wykładów. Demonstracje przed gmachem uniwersytetu i na ulicach Krakowa trwały przez środek i czwartek.

Warszawa, 30. 10. (Tel. wł.) Na uniwersytecie warszawskim miały miejsce demonstracje antyżydowskie. Zgromadzona na wykładach prof. Jassy młodzież demonstrowała głośno przeciwko Żydom. Do większych zajść nie doszło.

związku z tym, że w przeddzień przedsięwzięcia z członkami rządu Rzeszy, w posiedzeniu uczestniczyli również członkowie rządu Rzeszy z kanclerzem Brueningiem na czele, prezydent Banku Rzeszy dr. Luther i generalny dyrektor towarzystwa kolei niemieckich dr. Dortmüller. Na dzisiejszym posiedzeniu obradom przewodniczył prezydent Hindenburg, który zagaił posiedzenie krótkim przemówieniem. Podkreślając wyjątkowy charakter obecnej chwili, prezydent wskazał na zależność sytuacji Niemiec od warunków politycznych i gospodarczych w świecie.

„Tu właśnie — oświadczył prezydent — leżą trudności i wielkie zadania niemieckiej polityki zagranicznej. Oczekujemy jednak, że panowie, razem z mną i rządem Rzeszy, niezłomnie dążyć będącie do tego, ażeby, bez względu na rozwój wypadków w świecie, przy pomocy własnych sił Niemiec odwrócić od narodu naszego to, co tylko uchyląc można własnym działaniem”.

Współpraca rządu Rzeszy i Rady powinna, zdaniem prezydenta, przyczynić się do usunięcia sprzeczności, istniejących w zakresie polityki gospodarczej i socjalnej i do złagodzenia obecnego kryzysu gospodarczego Niemiec. Cel ten osiągnąć będzie można tylko wówczas, jeżeli wszyscy współpracownicy wywołają się w tej pracy od jakichkolwiek względów na interesy grup, względnie jednostek.

Następnie zabrał głos kanclerz Bruening, przedstawiając w dłuższym exposé obecną sytuację gospodarczą Niemiec oraz możliwość przeyścięcia kryzysu. Sytuacja Niemiec, oświadczył m. in. kanclerz Bruening, uległa w ostatnim czasie dalszemu zaostrzeniu. Niemcom grożą nowe niebezpieczeństwa w związku z oczekiwanym przejściem Anglii do polityki wysokich cel. Na zdolność konkurencyjną Niemiec zagranicą ujemnie wpłynął nie tylko spadek funta angielskiego, lecz również spadek waluty szeregu innych krajów. Niemcy nie mogą w żaden sposób wejść na drogę inflacji.

Po przemówieniach ministra gospodarki Rzeszy dr. Warmbolda i prezydenta Banku Rzeszy dr. Luthra posiedzenie zostało odroczone do godz. 5 popołudniu.

Wyroki śmierci w trybie doraźnym

L w ó w, 30. 10. (PAT). Wczoraj późnym wieczorem zakończył się przed sąd. proces w trybie doraźnym przeciwko 3 sprawcom napadu na kupców Iwanowi Demkowowi, Władysławowi Kmiecikowi, oraz Michałowi Zylakowi. Na mocy wyroku wszyscy 3 skazani zostali na karę śmierci, zamienioną na dożywotnie więzienie.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, dnia 30 10. 1931
Warunki: Handel hurtowy parvlet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.

Standardy: w obliczeniu ćwierci litrowego gęstościomierza: 1) żyta 71,3 kg (121 f w h.), 2) pszenicy 74,8 kg (127,1 f w h.), 3) jęczmienia a) 64 kg do 66 kg., b) 68 kg., 4) owsa 43,55 kg (74,1 f w h.).

„Ceny transakcyjne”
Żyto 25 tonn par Poznań 22,50
Żyto 30 tonn par Poznań 22,75
Pszenica 15 tonn par. Poznań 22,75
Ceny orientacyjne

Żyto 22,50 — 22,75
Usposobienie stałe
Pszenica 22,25 — 22,75
Usposobienie spokojne
Jęczmień a) 64—66 kg. 21,25 — 22,25
Jęczmień b) 68 kg 22,75 — 23,75
Usposobienie słabe
Jęczmień browarowy 25,50 — 26,50
Usposobienie spokojne
Owies 22,50 — 23,00
Usposobienie stałe
Mąka żytnia 65% wł. work. 33,75 — 34,75
Usposobienie spokojne
Mąka pszenna 65% wł. work. 33,50 — 35,50
Usposobienie spokojne
Otręby żytnie 15,00 — 15,75
Otręby pszenne 13,75 — 14,75
Otręby pszenne (grube) 14,75 — 15,75
Rzepak 31,00 — 32,00
Gorczyca 39,00 — 43,00
Groch Victoria 21,00 — 26,00
Groch Folgera 25,00 — 27,00
Ziemniaki jadalne 2,50 — 2,90
Ziemniaki fabr. za kilo % 0,00 — 0,15
Ogólne usposobienie spokojne
Transakcje na odmiennych warunkach: jęczmienia 15 tonn, owsa 45 tonn,
Ziemniaki w gatunkach specjalnych powyżej notowania

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8,87 zł.; w Gdańsku na Warszawę 8,917 zł.
Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 mk. niem. w dewizach 209,50 zł., gotówka

208,45 zł., za 100 guld. gd. w dewizach 174,16 do 174,42 zł., gotówką 173,82 zł.

TARGOWISKO MIEJSKIE

Urządowe sprawozdanie targowe Komisji notowania cen.

Poznań, dnia 30. 10. 1931.

Spędzono: wołów 1, buhai 6, krów 10, bydła 17, świń 562, cieląt 172, owiec 28 razem 799.

Z powodu małego spędu notowań nie przeprowadzono.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, dnia 30. 10. 1931.

Dzisiejsze zebranie giełdowe miało tendencję utrzymania. Transakcje dokonywano wyłącznie w pap. procent.

Z pap. państw płacono nadal za 5% poz. konwers 40½% zaś 4% poz. inwestycyjną ofiarowano po 77.—, 8% obligacje m. Poznania z 1926 r. poszukiwano po 92%. Z pap. lokacyjnych P. Z. K. dokonano transakcji 8% listami dolarowemi (staremi) po 77% oraz 4% listami zast. konwert. po 28¼% w oddaniu, natomiast handlowano 6% listy żytnie po 13,25 w transakcjach.

Akcje bankowe wzgl. przemysłowe bez obrotu i notowania.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominału):

- 5% Pożyczka konwersyjna 40½% P
- 8% obligacje miasta Poznania z 1926 r. 92—% P
- 8% dolarowe listy Pozn. Ziem. Kredyt. 77—% O.
- 4% listy zast. konw. Pozn. Ziem. Kred. 28¼% O.

(Kurs w złotych)

- 6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kredytowego 13,25 +
 - 4% Prem. Pożyczka Inwestycyjna 77—% O.
- Tendencja utrzymana.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 30. 10. 1931.

Waluty Gotówka

Dolary St. Zjedn. tr.: 8,86½; sp.: 8,88½; kup.: 8,84½.

Dewizy:

	trans.	sprzed.	kup.
Belzja	124,45	124,76	124,14
Bukareszt	5,33	5,31½	5,31½
Holandja	360,50	361,40	359,60
Londyn	34,35	34,44	34,26
Paryz	35,08	35,17	34,99
Nowy Jork			
kabel	8,917	8,937	8,897
Praga	26,38	26,44	26,32
Szwajcaria	173,65	174,08	173,22
Berlin	211,75		

Tendencja słabsza.

Papiery wartościowe i obligacje:

- 3% poz bud. 31,25 31,50
- 5% poz konw. 41,25
- 10% poz. kol 105,00

Akcje w złotych:

- Bank Polski 0,00—110,00
 - Starachowice 0,00— 6,25
- Norblin bez kuponów.

Tendencja utrzymana.

Komentarz.

Dla papierów państw. i listów zast. tendencja słabsza, dla akcji utrzymana, Bank Polski i Starachowice utrzymane, ruch bardzo mały.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, dnia 30. 10. 1931.

Pszenica march 75—76 kg 219,00—222,00
Porosłe i słabe ziarno w wyjątkach dopuszczone.

- Tendencja nieco mocniejsza.
- Pastewna pszenica march. 70—71 kg 205,00—207,00
- Tendencja nieco mocniejsza.
- Jara pszenica march. 78 do 79 kg. 221,00—224,00
- Tendencja nieco mocniejsza.
- Żyto march 72—73 kg. 193,00—195,00
- Tendencja stała.
- i dalej fr. wagon Berlin sp. [0,00—205,00
- Tendencja stała
- Żyto mecklm. 72 kg. cif Berlin i sp. 0,00—204,00
- Tendencja stała.
- Jęczmień 168,00—174,00
- Tendencja spokojna.
- Jęczmień pastewny i przemysłowy 163,00—168,00
- Tendencja mocniejsza.
- Owies march 145,00—151,00
- Tendencja spokojna.
- Mąka pszenna 28,00—32,25
- Tendencja utrzymana.
- Mąka żytnia 70% 27,25—29,25
- Najlepsze marki ponad notowania.
- Tendencja utrzymana.
- Cspa pszenna 10,25—10,50
- Tendencja utrzymana.
- Ospa żytnia 9,65—10,15
- Tendencja utrzymana.
- Groch Victoria 22,00—29,00
- Makuchy Iniane 13,80—14,00
- Makuchy arachid 50% loco Hamburg 0,00—12,80
- Mączka arachid. 50% loco Hamburg 0,00—12,90
- Wytloki suclę paryt. Berlin
- Śrót soya ekstrahowany 46% loco Hamburg 0,00—12,00
- Śrót soya ekstrahowany 46% loco Szczecin 0,00—12,40

Ogólna tendencja niejednolita.

Porty angielskie przepelnione towarami zagranicznymi

Importerzy wykorzystują ostatnie chwile wolnego handlu

Londyn, 30. 10. (Tel. wł.) Ze względu na przewidywane daleko idące ograniczenia przywozu zagranicznych towarów i artykułów, exporterzy zagraniczni wzmogli w ostatnich dwóch dniach przywóz do portów angielskich, które w tej chwili przepelnione są zagranicznymi towarami. Nagromadzone zapasy — jak twierdzą — starczyłyby do Bożego Narodzenia. To-

wary pochodzą przeważnie z Niemiec, Stanów Zjedn., Danji, Rosji sowieckiej, z państw skandynawskich, a nawet z Francji.

Zjawiskiem tem żywo zaniepokojone są angielskie sfery gospodarcze. Zrobią one niewątpliwie wszystko, aby jeszcze przed Bożym Narodzeniem przeprowadzić ograniczenia przywozowe.

Polacy amerykańscy w odpowiedzi Borahowi

Wielki meeting w Nowym Jorku — Depesza do prezydenta Hoovera

Paryż, 30. 10. (Tel. wł.) Donoszą z Nowego Jorku: W sali Domu Narodowego odbył się wczoraj wielki wiec protestacyjny Polaków przeciwko ostatniemu wystąpieniu sen Boraha. Na wiecu uchwalono wysłać do Hoovera telegram z wyrazami wdzięczności za to, że zajął przychylny dla Polski stanowisko w sprawie „korytarza”.

Depesza kończy się słowami: Jesteśmy zdecydowani bronić praw Polski do t. zw. korytarza polskiego, który przez stulecia był integralną częścią Polski. Nigdy nie pozwolimy, by Polak stał się kiedykolwiek na nowo politycznym niewolnikiem innego państwa. Wszelkie usiłowania w kierunku uczynienia z t. zw. korytarza

polskiego kozła ofiarnego międzynarodowych trudności w Europie, podejmowane są jedynie przez tych, którzy nie są szczerze zainteresowani w przywróceniu stałego pokoju w Europie”.

Madryt, 30. 10. (PAT). Kortezy uchwały artykuł konstytucji, mocą którego cały naród może wypowiedzieć się przeciwko ustawie uchwalonej przez kortezy drogą referendum pod warunkiem, iż 15 proc. wyborców wypowiedzie się w tym duchu. Z pod prawa tego wyłączone są: konstytucja, ustawy dopełniające, ustawy skarbowe i konwencje międzynarodowe. Również naród będzie mógł przedstawić kortezom projekt ustawy, o ile 15 proc. wyborców zażąda tego.

Hindenburg i Brüning o dzisiejszej sytuacji gospodarczej Niemiec

Brüning przeciw inflacji

Berlin, 30. 10. (PAT). W wielkiej sali pałacu prezydenta Hindenburga

odbyło się przed południem inauguracyjne posiedzenie Rady Gospodarczej

Uśmiech do obcego towaru

niechaj ci za każdym razem przypomni

Izy głodnego dziecka bezrobotnego robotnika polskiego!

Więc kupuj towar wyrabiany przez polskiego robotnika.

Związek Obrony Przemysłu Polskiego

zw 10 545a

POZNAN ulica Rzeczypospolitej 1.

O gospodarce cukrowej

W obronie rolnictwa i konsumentów

Na środowym plenarnym posiedzeniu Sejmu oświadczył w imieniu Klubu Narodowego

poseł Dembiński,

co następuje:

Ciężka choroba „radosnej twórczości“

Nalożenie cła wywozowego jest uzasadnione, ale musimy przy tej sposobności pomówić o gospodarce w przemyśle cukrowniczym i o stosunku tego przemysłu do producentów buraków. Co do pierwszej kwestji, to trzeba powiedzieć, że cukrownictwo zostało dotknięte ciężką chorobą „radosnej twórczości“. Inwestycje czynione na kredyt okazały się nierentowne, fantastyczne są koszty administracji i reprezentacji. Pięcioletni plan kartelu cukrowniczego dla sanacji swoich finansów polega na samowolnym dysponowaniu kontyngentami buraków, na przywiązaniu poszczególnych plantatorów do cukrowni i na spłacaniu swych długów pieniężnymi niewypłaconymi za buraki. W ostatniej kampanji cukrownie wypłaciły 60 proc. kosztów produkcji buraka cukrowego (p. Radziwiłł: W dzielnicy pruskiej). Tak jest. Prócz tego niektóre cukrownie niesprawiedliwie rozdzielają kontyngenty buraków, a mianowicie udzielały większych kontyngentów tym plantatorom, którym poprzednio udzielały większych zaliczek. To samo odnosi się do ograniczenia kontyngentów. Układ brukselski przewidywał pięcioletnią likwidację zapasów cukrowych i wskutek tego cukrownie, likwidując swe zapasy, zmuszone były do nadmiernej ograniczenia plantacji.

Głos rolnictwa

Korzystając z doświadczeń życiowych, należy ustawodawstwo zmienić w dwóch kierunkach: ukrócenia samowoli cukrowni i wzmocnienia głosu głównego producenta cukru, to jest rolnictwa. gdyż przemysł cukrowniczy jest tylko przemysłem przetwórczym surowca. Klub Narodowy w komisji proponował, żeby wszędzie tam, gdzie jest mowa o wykonaniu ustawy przez ministrów, dodać „po porozumieniu się z organizacjami rolniczymi“. Tę poprawkę tutaj ponawiamy. W komisji p. Tebinka, mówiąc o stosunkach na Pomorzu, powiedział, że tamtejsze cukrownie pod zarządem dyrektorów Niemców przy rozdziale kontyngentów krzywdzą ludność polską. Przedstawiciel ministerstwa w pewnym momencie powiedział, że przecież nie jest tak źle. Informacje jego muszą pochodzić od fałszywego informatora. Te momenty w dyskusji powinny skłonić większość do naszego wniosku.

Jeżeli chodzi o organizacje, któreby miały być powołane do wydawania opinii, to jest tylko jedna, Związek plantatorów buraków.

Po posle Dembińskim zabrał głos

marsz. Trąpczyński:

Chadbourne, autor tej konwencji, która jest podstawą obecnej noweli, powiedział, że główną przyczyną dzisiejszego kryzysu cukrowego jest głupota cukrowników, mianowicie bezmyślna produkcja bez szans zbycia. Już w lutym zeszłego roku wyraziłem się, że nasza gospodarka cukrowa jest jednym skandalem i że ceny ustanowiono tak wysokie, że cukrownicy biorą ze społeczeństwa w formie podatku pośredniego 180.000.000 zł. Tę cyfrę zaczęli w Senacie jeden z tuzów cukrowych i wyrachował, że te tuzy dokładają jeszcze do przemysłu, tak, że zostają im tylko wytkoki. Widocznie nietylko papier, lecz i mównica jest cierpliwa. Ja wyliczam, że cena eksportowa jest 6 razy niższa od ceny, którą musi płacić społeczeństwo. Obliczenia są dość trudne, gdyż trudno wydostać od cukrowników cyfry co do ich kosztów, wszelkie ankiety zbywają kpinami. Ja sędzę, że prawdziwe koszty produkcji są niewiększe jak 50 złotych.

Forsowanie eksportu

Główną myślą ustawy z 1925 r. było forsowanie eksportu. To był jednak zasadniczy błąd, bo już wtedy, wobec wielkiego wzrostu produkcji na Kubie i Jawie można było przewidzieć, że nie ma mowy o tem, by cukier w przyszłości mógł mieć szansę zyskowego eksportu. Obiecywano sobie wiele po konwencji, jednak po konwencji cena je-

szcze dalej spada. Nic dziwnego, gdy koszty produkcji na Jawie i Kubie dochodzą do 30 złotych za kwintal. Więc musimy sobie wyperswadować, że cukier przestał być dla nas produktem eksportu. Mimo to cukrownicy zaczęli się prześcigać w rozszerzaniu i mechanizowaniu swoich fabryk, i teraz produkcja jest większa, niż w roku 1925. Nie można tego usprawiedliwić nadzieją uzyskania walut, bo w najlepszym razie za 50 do 60 milionów uzyskanych z eksportu miejscowi konsumenci zapłacą około 240 złotych. Podobnie głupiego interesu w historii i ekonomii jeszcze nie było.

Cukier na paszę

Może kto powie, że skoro jesteśmy urzędzeni na wielką konsumpcję, nie możemy zaprzestać. Ale takie konieczności zwijania przemysłów już bywały. Przed 30 laty Solvay, Belg, wymyślił o połowę tańszy sposób fabrykowania sody, i inne fabryki sody pozamykały się. Tak i dzisiaj nie ma innego wyjścia, jak przestawić produkcję (p. Grudziński: na cukier trzeźnowy). Niech pan nie udaje takiego doświadczonego, bo ja o cukrze wiem może więcej od pana. Przechodziliśmy już coś podobnego w przemyśle gorzelniczym przed wojną, i wtedy Niemcy wpadły na pomysł forsowania konsumpcji wewnętrznej. A dla konsumpcji cukru wewnątrz kraju otwiera się wielkie pole w przeróbce cukru na trwałą paszę.

Zajmuję się tym tematem od roku, studjowałem dzieła niemieckie o tym przedmiocie. Niemcy przyszli do konkluzji, że cukier jako pasza ma wartość centnar cukru za centnar jęczmienia, specjalnie dla trzody. Pan referent traktował to w komisji ironicznie, ale po posiedzeniu dowiedziałem się, że jeden z członków z jego własnego stronnictwa, p. Michalski, specjalista na polu tuczenia trzody, zrobił najlepsze doświadczenie w tym kierunku i dostał premję na wystawie w Poznaniu, bo produkuje za pomocą cukru trzodę o doskonałym mięsie i doskonałej okrasie. Proponuję interesantom cukrowniczym, aby spróbowali wejść na tę drogę. Oczywiście, gdyby już dziś zaczęli fabrykować paszę, zaraz rezultatu nie będą. Ale jaka jest rada, żeby najprędzej wyjść z kryzysu? Kryzys cukrowniczy jest częścią ogólnego kryzysu, a tu mamy do czynienia z nadprodukcją towaru w porównaniu z siłą nabywcą społeczeństwa. Siła nabywcza się obniżyła więc i ceny powinny się obniżyć.

Dlaczego cukier jest drogi?

Konsumcja cukru w ostatnich czasach obniżyła się wskutek zubożenia ludności. Cukier jest dziś za drogi dla proletariatu, i robotnicy często piją kawę i herbatę bez cukru. Jeśli z naszego cukrownictwa zdejmiemy się ciężar eksportu, to kilo cukru powinno w detalu kosztować 1 złoty, a najwyżej złoty 10 gr. Zczasem możnaby zmniejszyć i podatek, i wtedy konsumpcja wewnętrzna może mieć u nas dużą przyszłość. Natychmiast tak znacznie ceny cukru zmniejszyć nie można, ale można ją obniżyć już teraz o 20 gr., gdyż te 20 gr. cukrownicy mętnymi drogami uzyskali u rządu. Rząd, zastanawiając się nad obniżeniem cen cukru, przeprowadził dwie ankiety, ankiety te jednak głównej sprawy, mianowicie obniżenia cen cukru, nie dotyczyły. Cukrownicy kpili sobie z tych ankiet.

Pobory dyrektorów i członków rad nadzorczych

Gdy jednego z członków tej ankiety zapytałem, czemu milczy ona o poborach dyrektorów i członków rad nadzorczych, odpowiedział, że „proszono nas o dyskrecję“. Cukrownie nasze nie są zbyt dobrze prowadzone, są zaniedbana, a oprócz tego są i ciężary społeczne bardzo wysokie, ciążące na cukrownictwie. Dalej jest zbyt drogi kredyt, ale tego na poczekań się nie zmienić, chyba gdyby rząd dzisiejszy poszedł na zasłużony odpoczynek, bo do kraju, gdzie się na każdym kroku depte prawo, nikt nie ma zaufania i kredytu mu nie daje. Ankiety te miały więc małą wartość, lecz wykazały, że prowadzenie małych cukrowni drożej wypada od wielkich. Sprawa małych cukrowni powinna być uregulowana ustawowo, i nie można tego pozostawić do uregulowania kartelowi.

Podatek cukrowy przy małych cukrowniach powinien być odpowiednio mniejszy. Małe cukrownie już spełnia-

ją swoje zadanie, przerabiają buraki, i nie należy ich dobić. Co się jeszcze tyczy skandalicznych kosztów administracyjnych, to referent odpowiedział na komisji: „Cóż mamy z niemi zrobić? Obłożyliśmy tych synekurzystów podatkiem, po którego zaplaceniu zostanie im zaledwie połowa“. Ten środek jednak nie obniżył ceny cukru. Gdy nakłada się na nich podatki, oni żądają wyższych tantjem. Rząd w tej sprawie nic nie zrobił, a znaną jest nawet rzeczka, że każda komercjalizacja zaczyna się od tego, że tym panom potraja się pensje. Np. w solach potasowych jest aż 5 dyrektorów. Gdy w lutym r. b. huknąłem pięścią w to gniazdo os, to zaznaczyła się pewna poprawa i w kilku wypadkach dobrowolnie znacznie niżono pensje. W jednej jednak cukrowni zarząd odmówił informacji o wysokości pborów, grożąc nawet ustąpieniem.

Klub nasz wniósł więc wniosek o nowelizację ustawy o spółkach akcyjnych. W Niemczech ustawę taką także znowelizowano, zmuszając do ujawnienia wszystkich interesów i my to samo projektujemy wprowadzić, a może obudzi się trochę wstydu.

Milijony na wybory

To wszystko jednak nie wystarcza. W cukrowniach dużo pieniędzy wyrzuca się za okno. Ministrowie muszą mieć możność wymuszenia zupełnego ujawnienia wszystkich interesów, i to ujawnienia nie wobec rządu, lecz wobec opinii publicznej. Cukrownicy oczywiście będą się opierali, bo im się obecny stan rzeczy bardzo podoba, ale do tego ujawnienia trzeba doprowadzić. Dotychczas rząd patrzył na te nadużycia przez palce, bo cukrownicy dwukrotnie dali na wybory po kilka milionów. (Poruszenie).

Wybory zawsze kosztują, lecz w innych krajach jest przynajmniej granica, co kosztować mogą, i gdy we Francji Rotszyld wydał kilka milionów na swój wybór, to wybór ten unieważniono. Rząd i stronnictwo B. B. wydali na wybory mniej więcej stazy tyle, co myśmy wydali. Na co wydano aż kilkadziesiąt milionów? Nasuwa się podejrzenie, iż pieniądze te poprostu były wydane na przekupstwo. Proponowałbym, aby na tym punkcie zapanowało trochę wstydu. To nie jest hańba, gdy stronnictwo przyjmuje pieniądze na wybory, ale gdy rząd to czyni, to jest hańba. A ja mam dowody, że podwyższenie ceny cukru w 1928 r. jest w związku przyczynowym z kilku milionami, które przemysł cukrowniczy dał rządowi na wybory. Za Jana Kazimierza są pierwsze ślady korupcji pod hasłem „Ja cyt i wy cyt“. Ja nie będę wam przeszkadzał w nadużyciach w cukrowniach, wy nie powiecie, ileście dali na wybory.

Głos: A pamiętacie, jak to za waznych czasów było?

P. Trąpczyński: Za naszych czasów przemysł cukrowniczy był niezależny i dopiero później uzależnił się od rządu.

Po raz drugi poruszam te sprawy z trybuny, gdyż doszły mnie słuchy, że wprawdzie w sferach cukrowniczych zapanował pewien niepokój, ale mają nadzieję, że to się uciszy i że powrócą do dawnych pensyj. A ja im zapowiadam, że to się nie uciszy i że dalej patrzeć będziemy na palce. (Okłaski na ławach Kl. Nar.).

W końcowej replce referent p. Rudziński (B. B.) odpiął zarzuty p. Trąpczyńskiego: P. Trąpczyński zaznaczył, że cukrownictwo dało pieniądze rządowi. Przeciw tej insynuacji muszę jak najbardziej stanowczo zaprotestować.

P. Trąpczyński: Mam na to dowody, więc co pan gada?

P. Rudziński: Dowody niech pan złoży gdzie należy.

Sprzedawczykostwo

Z Barcina piszą nam, co następuje: Już wiosną bieżącego roku zamierzal rolnik Stanisław Bartylak z Barcina sprzedać pewnemu Niemcowi swoje 68-morgowe gospodarstwo.

Wobec napiętnowania jednak tego zamiaru tak przez opinię publiczną jak i przez prasę, Bartylak od sprzedaży gospodarstwa odstąpił. Obecnie jednak, a mianowicie w dniu 23 bm. pomimo wszelkich ostrzeżeń oraz faktu, że na kupno tegoż gospodarstwa reflektowało nawet kilku Polaków, Bartylak w tajemnicy sprzedał posiadane gospodarstwo Niemcowi Gustawowi Jeszkemu z Brzyszkostwo.

Fakt oddania dobrze zaprowadzonego gospodarstwa w ręce niemieckie wywołał tutaj ogólne poruszenie i o-

Kryzys - troski

a skutki ich, wypadanie włosów.
Chcesz się przed tem uchronić?
Używaj

Mia

jedyny skuteczny i szybko
działający środek

Oryginalne tylko z firmą

Henryk Łak - Poznań

Pw 8010

burzenie. Zdrowo myślące społeczeństwo zapamięta sobie ten czyn sprzedawczykowski na zawsze.

Licytacja

1800 nieruchomości

Numer 292 „sanacyjno“-konserwatywnego „Dnia Polskiego“, z datą niedzielą (25 bm.) miał 52 strony; numer 246 „sanacyjno“-konserwatywnego „Słowa“ wileńskiego z tą samą datą miał 32 strony wielkiego formatu. W obydwu tych dziennikach lwią część wspomnianych numerów zajęły ogłoszenia zarządu „Wileńskiego Banku Ziemińskiego“, o wystawieniu na licytację około 1800 nieruchomości.

O komentarze wywiadu Piłsudskiego

„Gazecie Wągrowieckiej“ został swego czasu wytoczony proces z powodu komentarzy wywiadu min. Piłsudskiego o posłach. Sąd grodzki w Wągrowcu skazał p. Andrzeja Trelę, jako odpowiedzialnego redaktora piśma, z par. 360 k. k. (ciężki wybrzyk) na 150 zł grzywny.

Przeciwko temu wyrokowi wnieśli odwołanie zarówno oskarżony jak i prokurator, który domagał się zasądzenia z par. 131 kodeksu karnego. Sąd okręgowy w Gnieźnie, jako instancja apelacyjna, odrzucił wniosek prokuratora i uwolnił oskarżonego całkowicie od winy i kary, a wyrok ten zatwierdził obecnie także sąd najwyższy.

Dzielnicy komisarze spisu dla m. Poznania

Miasto podzielono dla celów spisu na 6 komisarjatów dzielnicowym. Godność komisarzy dzielnicowych przyjęli pp.: prof. dr. Gantkowski (dzielnica Śródmieście górne), p. mec dr. Stanisław Ślawski (Śródmieście dolne), prof. dr. Nadobnik (dzielnica św. Łazarz i Górczyn), prezes Samulski (Jeżyce, Winjary, Sołacz i Naramowice), prezes Zjednoczenia Zawodowego Polskiego p. Fr. Mańkowski przyjął godność starszego komisarza spisowego dla dzielnicy Wilda. Brak jest jeszcze zgody 6 komisarza dzielnicowego dla prawego brzegu Warty, którą to godność przyjmie prawdopodobnie jeden z księży kanoników katedralnych. (k)

Tw 348

Neurastenicy!.. zdrowieńczy!.. Bacność!.. Czy wicie, że Haematogen „Erbe“ jest tym środkiem leczniczym, który Was w najkrótszym czasie uczyni zdrowymi i da da Wam nowych sił żywotnych?.. Pamiętajcie zatem, że Haematogen „Erbe“ wpływa odżywczo na tworzenie się, oraz odnawianie czerwonych ciałek krwi, zawierających żelazo, a powodujących utrzymanie tkanek ciała ludzkiego w stanie normalnego zdrowia i rozwoju. Przez dostarczanie organizmowi krwi zdrowej, utrzymującej normalną ciepłotę ciała, ułatwia mu Haematogen „Erbe“ odporność potrzebną do walki z bakteriami chorobotwórczymi.
Jako lek jest Haematogen „Erbe“ smaczny w użyciu przez swą zaś szybką asymilację posiada wartość najodpowiedniejszego środka odżywczego i wzmacniającego.

Pw 7 991-39,202

Dr. L. K.

W pierwszych 10-ciu latach

winna każda matka dziecko swe myć i kąpać tylko za użyciem czystego i łagodnego

MYDŁO DLA DZIECI NIVEA

Dziecko będzie jej za to wdzięczne, gdyż zaoszczędzi sobie w przyszłości wiele kłopotów o zachowanie dobrej cery. Mydło Nivea jest wyrabiane według przepisów lekarskich specjalnie dla wrażliwej skóry dziecka.

Cena: Zł. 1.20

Starannie wypielęgnowane ręce

mimo stałej pracy domowej i mimo nieustannego mycia w ciepłej i zimnej wodzie

KREM NIVEA

daje tylko Co wieczór a również podczas dnia należy nacierać twarz i ręce kremem Nivea zupełnie według upodobania. Bez pozostawienia połysku wnika krem Nivea całkowicie w skórę, nadając jej aksamitną miękkość, świeży i zdrowy wygląd, jaki podziwiamy u młodzieży.

Krem Nivea po Zł. 0.40 do 2.60
Wyrób krajowy firmy PEBECO, Sp. Akc. w Poznaniu

Idea i śruba

W powodzi podatków, która w ostatnich czasach wylewa się z „sanacyjnego” Sejmu na krzysem trapiący kraj, najcięższe i najbardziej oplakane w skutkach będą podwyżki podatków mieszkaniowych, które są: podatek od nieruchomości miejskich i podatek od lokali.

Pierwszy wprowadzony został w r. 1924 przy ustawie o ochronie lokatorów. Stawki zostały ustalone w ten sposób, że wzrastały w miarę procentowego podwyższania czynszów. Motywem wprowadzenia tego podatku był dodatek mieszkaniowy, który trzeba było przyznać urzędnikom z powodu wzrostu komornego. Wiadomo, że dewaluacja złotego w r. 1925 spaczyła myśl przewodnią ustawy o ochronie lokatorów, zatrzymując sztucznie komorne na wysokości 58 proc. opłat przedwojennych. Z tego powodu nawet dotychczasowa 7-procentowa stawka podatku od nieruchomości miejskich jest obciążeniem bardzo poważnym, zważywszy, że do niej dochodzą jeszcze dodatki komunalne, sięgające w Łodzi, Piotrkowie i Częstochowie 107 proc., a w Siedlcach nawet aż 175 proc. podatku państwowego. (W wymienionych miastach rządzą lub rządzili socjaliści sami lub wspólnie „sanacją”).

Także cel tego podatku, a mianowicie dodatek mieszkaniowy dla urzędników, ulegał z czasem rozmaitym ewolucjom. Wstrzymano w r. 1926 i przywrócić częściowo w r. 1929, obecnie formalnie niby istnieje, faktycznie jednak został zniesiony przez obniżkę pensji urzędniczych.

Mimo jednak tego, że podstawowe idee tego podatku, — a mianowicie słuszny udział skarbu w podwyższonych dochodach właścicieli nieruchomości i podwyższenie uposażeń pracowników państwowych, — uległy daleko idącej redukcji, stawki podwyższa się o przeszło 40 proc. Podatek od nieruchomości w r. 1930/31 dał skarbowi 52 miliony, na rok obecny preliminowany jest na 48 milionów, a w pierwszym półroczu przyniósł 23 miliony. Nowa podwyżka obciąży domy miejskie sumą około 20 milionów rocznie, co dla tej gałęzi gospodarstwa narodowego będzie ciężarem naprawdę nadmiernym.

Widzimy, że idea podatku znikła lub zmalała, ale nacisk śruby wzmógł się bardzo silnie. Podobnym metamorfozom ulegał także podatek od lokali. Pierwotnie był on w całości przeznaczony na potrzeby samorządów miejskich i stanowił jedno z najważniejszych ich źródeł. Niedługo jednak miasta dostały aż dwóch przymusowych współników; a mianowicie fundusz rozbudowy i fundusz kwaterunkowy. Miastom pozostała połowa, a drugą podzielili się na równi obydwie wymienione fundusze.

Wojskowy fundusz kwaterunkowy przeznaczony jest na budowę mieszkań

dla osób wojskowych. Podatek, płacony na ten cel, miał być ekwiwalentem za zniesienie rekwizycji mieszkań na cele wojskowe.

W funduszu rozbudowy podatek od lokali miał służyć na pokrycie różnicy kursu obligacji budowlanych i listów zastawnych, oraz na pokrycie części oprocentowania długo- i krótko-terminowych pożyczek budowlanych. Przyjmując tę różnicę (wraz z kursem) na 4 proc., co odpowiada w przybliżeniu naszym stosunkom kredytowym, obliczono, że na każdych 100 milionów pożyczek budowlanych trzeba będzie dopłacać 4 miliony. Przy tem obliczeniu obecny dochód funduszu budowlanego z podatku od lokali wystarczyłby na obsługę 250 milionów udzielonych pożyczek.

Idea ta zawiódła z miejsca. O użytkaniu większego kredytu budowlanego w kraju czy zagranicą niema mowy. Bank Gospodarstwa Krajowego zasila budownictwo mieszkaniowe funduszami własnymi i instytucji ubezpieczeniowych. Podatek bierze w tem udział nie jako obsługa pożyczek, ale jako część kapitału, oczywiście dla potrzeb naszych na tem polu znikomą.

I znowu mimo niepowodzenia podstawowej idei tego podatku podwyższa się o 200 proc. tę jego część, która ma być przeznaczona na cele budowlane, a o 50 proc. pełne stawki. Za 20 milionów podwyżki nie wiele się zbuduje, ale poderwie się i tak już ciężkie warunki bytu ludności miejskiej, przede wszystkim średniej, t. j. inteligencji, kupców i rzemieślników. I tutaj śruba przetrwała idee i pracuje coraz forsowniej na swój rachunek.

Zamiast własnych uwag na temat szkodliwości gospodarczej obu omówionych podatków przytoczymy głos nadzwyczajnego zjazdu Związku Towarzystw Kredytowych Miejskich, odnoszący się tylko do jednego z nich:

„W tym stanie rzeczy jest niewątpliwem, że projektowana podwyżka podatku skarbowego od nieruchomości do wysokości 10 proc. (komornego), czyli prawie o 43 proc., a związana z tem i podwyżka dużej części podatków i opłat komunalnych, dla których wymiaru za podstawę służy podatek skarbowy, uszczupli w dalszym ciągu czysty dochód z nieruchomości do tego stopnia, że uszcząlenie rat z pożyczek, przyznanych w latach ubiegłych, stanie się dla wszystkich stowarzyszonych towarzystw kredytowych utrudnione i może podważyć byt instytucji długoterminowego kredytu, a tem samem ujemnie wpłynąć na dalszy wzrost miast i ich zabudowę oraz na osłabienie zaufania do dochodowości listów zastawnych, które dziś są jedną z poważnych lokat oszczędności publicznej.”

Oto, do czego prowadzi śruba bez idei! M. K.

Przemówienie min. Zaleskiego w komisji spraw zagranicznych

Na dzisiejszym posiedzeniu komisji spraw zagranicznych, min. Zaleski wygłosił obszernie przemówienie. Rozpoczął je uwagami na temat kryzysu gospodarczego, oświadczając, że jedną z jego przyczyn jest „kryzys zaufania”.

Kryzys światowy a pomysły rewizjonistyczne

„Ten powszechny brak zaufania — mówił p. Zaleski według stenogramu Pol. Ag. Tel. — nie jest spowodowany wyłącznie przez obawę przed dalszym powtarzaniem się katastrofalnych bankructw, które przyprawiły o tak wielkie straty licznych obywateli wielu państw, jest spowodowany także

że tem, iż znaleźli się ludzie, którzy pragną wylouić z mętnej wody kryzysu gospodarczego korzyści polityczne. Ludzie ci starają się wmówić w świat, iż gospodarcze trudności dadzą się usunąć tylko przez rewizję istniejących traktatów nawet przez pozyczenie pewnych zmian terytorjalnych.

„Otóż już w swem ostatnim exposé miałem zaszczyt powiedzieć, p. panom, że oddziaływanie kryzysu ekonomicznego na stosunki polityczne wytwarza w konsekwencji nastrojów psychiczny, w którym zamiast szukać istotnych przyczyn ciężkiej sytuacji... w pewnych środowiskach ujawniają się tendencje, zmierzające do naprawy

tej sytuacji drogą zmian politycznych kosztem innych państw. Byłaby to droga prowadząca do większego jeszcze kataklizmu, niż ten, którego skutki świat obecnie jeszcze odczuwa.

„Wszczęśliwoty kryzys gospodarczy należy leczyć przede wszystkim środkami ekonomicznymi, posługując się przytem koniecznym czynnikiem, jakim jest poczucie zaufania w stosunkach międzynarodowych”. Jeżeli dziś jeszcze raz powtarzam to samo twierdzenie, to przede wszystkim dlatego, że mam to głębokie przeświadczenie, iż żadna zasadnicza poprawa w ekonomicznym położeniu świata nastąpić nie może dopóty, dopóki wybujałe imperjalizmy jednych będą sięgały po dobro drugich.

„Aby skutecznie potykać się z kryzysem pod naporem którego jęczy cała ludzkość, trzeba przede wszystkim odłożyć na bok wszelką chęć politycznego odbijania się na koszt innych i solidarnie stanąć w jednym szeregu do walki o wspólne dobro. Powyższa niczem niezaprzeczalna prawda przyświecała dotąd rządowi polskiemu w jego poczynaniach na terenie międzynarodowym. I nadal mamy szczerzy zamiar nią się kierować w nadziei, iż znajdzie ona zrozumienie wszędzie tam, gdzie w decyzjach politycznych waga się losy świata. W przeciwnym bowiem razie zamiast iść ku lepszemu, świat toczyłby się w przepaść coraz gorszego zamętu”.

Następnie omówił p. Zaleski formy współpracy Polski z innymi państwami jeśli chodzi o zwalczanie kryzysu gospodarczego na terenie Ligi Narodów, lub w płaszczyźnie paneuropejskiej. Międzynarodowe te wysiłki jednak nie dały większego rezultatu. — Obok nich bowiem rozwija się dążenie poszczególnych państw do umocnienia swej samowystarczalności i uniezależnienia się od innych organizmów gospodarczych.

„Polska gotowa jest — mówił pan Zaleski — jak dotąd tak i nadal kroczyć po drodze solidarnej współpracy międzynarodowej, pod warunkiem jednak, że nikt tych tendencji naszych nie będzie wyzyskiwał dla nałożenia na nas poświćen większych, niż je ponoszą inni tak w dziedzinie gospodarczej, jak też szczególnie w dziedzinie politycznej. Nieodzownym warunkiem bowiem wszelkiej współpracy międzynarodowej jest równość ofiar i równość zysków. O żadnej innej solidarności międzynarodowej nie może być mowy i tudziłoby się ten, kto by na innych zasadach chciał oprzeć swoją z nami kollaborację”.

Inicjatywa prez. Hoovera

Z kolei p. Zaleski przechodzi do omówienia polityki Stanów Zjednoczonych, które pod wpływem kryzysu porzuciły stopniowo obojętne stanowisko wobec spraw europejskich.

„Zaostrzenie się — mówił p. Zaleski — sytuacji finansowej w Niemczech w czerwcu r. b., zagrażające poważnie kapitałom amerykańskim zainteresowanym w ubiegłych latach w Europie, wywołało poważne zaniepokojenie po tamtej stronie oceanu. W ten sposób urodziła się doniosła inicjatywa prezydenta Hoovera.

„Zapytany rząd polski przez rząd Stanów Zjednoczonych o swoje stanowisko względem powyższej inicjatywy, odpowiedział niezwłocznie, iż ocenia ją jako dzieło pokoju i odnosi się do niej z całym uznaniem, mając nadzieję, że przyczyni się ona również do odprężenia sytuacji politycznej. Ustosunkowując się w sposób tak pozytywny do propozycji prezydenta Stanów Zjednoczonych, rząd polski chciał tem samem dać wyraz swemu głębokiemu zrozumieniu potrzeby solidarności interesów gospodarczych państw europejskich. Podkreślił zarazem, że, jego zdaniem, wszelkie wysiłki, zmierzające do opanowania światowego kataklizmu dadzą jedynie pozytywne wyniki, o ile towarzyszyć im będzie

szczerze przeświadczenie o konieczności odprężenia politycznego, opartego na poszanowaniu praw narodów. Bez tego bowiem poczucia wszelkie zabiegi i wysiłki, czynione przez najwybitniejszych nawet techników finansowych i ekonomistów świata, nie spełnią pokładanych w nich nadziei. Jakżeż wyobrazić sobie, ażeby kredyt międzynarodowy, którego fundamentem jest poczucie pewności i zaufania u czynników rozporządzających kapitałami, mógł wzrosnąć w odpowiednim miarze, o ile opinia publiczna zatrzęsana jest bez przerwy coraz to nowymi wystąpieniami przeciwko porządkowi prawnemu, ustalonemu w drodze zobowiązań międzynarodowych, jeżeli te czynniki, którym najbardziej na rekonstrukcji w interesie własnym zależeć powinno, nie cofają się przed tem, by służyć za narzędzie podobnej nieodpowiedzialnej propagandy. Muszę skonstatować, że w związku z polemiką powstałą około pewnych jaskrawych przejawów tego rodzaju propagandy w Stanach Zjednoczonych dostojny prezydent wielkiej republiki amerykańskiej, z którą zawsze nas łączyła tradycyjną przyjaźń, stwierdził, iż nie może i nie chce interwenjować w tego rodzaju sprawach europejskich.”

W następnym numerze podamy dokończenie przemówienia ministra Zaleskiego.

Nowy cios dla Polaków na Łotwie

Wilno, 30. 10. (PAT.) „Dziennik Wileński” donosi z Rygi, że wbrew zapewnieniom rządu łotewskiego w nocy oficjalnej o tolerancji wobec mniejszości narodowych w związku z protestem rządu polskiego, społeczeństwo polskie w Rydze doznało nowego ciosu ze strony Łotyszów.

Władze miejskie w Rydze pod wpływem szowinistycznej polityki rządu odebrały gimnazjum polskiemu w Rydze gmach szkolny pod pretekstem potrzeby znalezienia większego lokalu dla gieldy pracy. Gimnazjum polskie przeniesiono do lokalu gimnazjum niemieckiego, jednak z tem zastrzeżeniem, że Polacy korzystać mogą z lokalu jedynie w godz. wieczornych. Godziny ranne zarezerwowane zostały dla Niemców. Odebranie ludności polskiej gmachu szkolnego społeczeństwo polskie odczuło jako krzywdę mu wyrządzoną.

Prolongata długów niemieckich i angielskich.

Berlin, 30. 10. (Tel. wł.). Donoszą z Nowego Jorku: Wczoraj odbyło się posiedzenie zarządu Federal Res. Bank. Jakkolwiek nie zapadła jeszcze żadna konkretna uchwała, przypuszcza się ogólnie, że nastąpi prolongata długów angielskich i niemieckich, jeżeli nie w całości, to przynajmniej w większej części.

Dalsze beczułki złota z Ameryki.

Berlin, 30. 10. (Tel. wł.). W ciągu ostatnich dwóch dni wpłynęło do portów francuskich dalsze przesyłki złota ze Stanów Zjednoczonych. Wczoraj mianowicie nadeszła przesyłka wartości 7 milionów dolarów. Razem więc suma zwiezionego do Francji z Ameryki złota dochodzi do 600 milionów dolarów.

Ameryka za rocznym zawieszeniem broni.

Paryż, 30. 10. (Tel. wł.). Donoszą nam z Genewy: Rząd Stanów Zjedn. przesłał wiadomość telegraficzną, że zgadza się na plan Ligi Narodów zawieszenia broni na jeden rok. Nota amerykańska w tej sprawie zostanie niebawem ogłoszona.

Stolica Wielkiej Brytanji

Konkurencja Nowego Jorku — Stary i nowy Londyn — Przepych w „pałacach” towarowych

Londyn, w październiku.

Zaprzeczony w różnego rodzaju rekordy Amerykanom, trudno przeboleć fakt, że Londyn jest dotychczas największym miastem kuli ziemskiej. Ludność jego wynosząca obecnie 8,200,000, przewyższa prawie o dwa miliony głów liczbę ludności Nowego Jorku. Jednak „co się odwiecie to nie uciesze” — powiadają sobie Jankesi, mierzając ręce. Dokładne obliczenie bowiem po tamtej stronie oceanu wykazało, że w roku pańskim 1910 stolica Wielkiej Brytanji będzie musiała ustąpić pierwszeństwa Nowemu Jorkowi.

Na razie Londyn liczy więcej Szkotów niż Edynburg, więcej Irlandczyków niż Dublin, więcej Żydów niż Palestyna i więcej katolików aniżeli Rzym. Cudzoziemców jest tu mniej, aniżeli się na ogół przypuszcza. Najliczniejsi są Rosjanie w liczbie 35 tysięcy. O ogromnie stolicy niech tu da wyobrażenie, że długość jej wynosi 11 mil a szerokość 8 mil ang., długość zaś jej 7800 ulic wynosi przeszło 4800 km.

Mówiąc o gigantyczności Londynu, trzeba jednak zauważyć, że zewnętrznie znaczącej nie wiele a nawet, choć brzmi to paradoksalnie, niejednemu, kto przybywa tutaj po raz pierwszy, wydać się może, że znajduje się w mieście prowincjonalnym. To pierwsze wrażenie będzie nawet wcale usprawiedliwione, jeżeli rzucimy okiem na rzędy wąskich popłatanych ulic, w których stoją niepokojące niezawsze nawet dwupiętrowe domy.

Anglicy nie mają wybitnego zmysłu architektury i dlatego ich stolica nie posiada tych potężnych skupień architektonicznych, które podziwiamy w innych największych miastach Europy. Wyjątek stanowi Picadilly Circus, pod względem ruchu komunikacyjnego nie mający odpowiednika nigdzie na świecie.

Wyjątkiem w tym oceanie domków szkarzawych pod wpływem mgieł i sadyż jest następnie szereg placów, skwerów i budynków znanych dostatecznie publiczności obu półkul choćby z opisów, wyjątkiem wszędzie są reprezentacyjne budynki, powstałe w ciągu lat ostatnich kiedy Londyn ogarnięty został prawdziwym szaleństwem budowania w chwalebnej intencji zmiany swego dotychczas surowego oblicza.

Najnowsze zatem budynki uderzają swą ultranowoczesnością i przepychem tak zewnętrzny, jak i wewnętrzny. Wynikiem zbratania sztuki z handlem, jest seria wspaniałych pałaców towarowych wzbudzających nie tylko „the admiration of American visitors”, ale również podziw samych nawet londyńczyków.

Obfitość i bogactwo dekoracyjnych efektów czyni te nowe budowle prawdziwymi świątyniami handlu. Potentaci przemysłu, rezydujący w City, uczynili wszystko, ażeby się nawzajem zdystansować. Przechadzka wśród ścian z cudnych tafli marmurowych ozdobionych rzadkimi kamieniami i posągami klasycznej piękności, utrwała w nas przekonanie, że większy luksus nie może już chyba otaczać skromnego obywatela kupującego w takim pałacu — magazynie krawatki czy kłębki nici.

Hasłem do olśnienia świata niebywałym przepychem angielskiej metropolii było przed ośmiu laty zabudowanie przy ulicy Strand tak zwanego Bush House. Imponujący portyk prowadzi do przestronnego i wyniosłego hallu, wyłożonego białym kremowym marmurem trawertyńskim, takim, jaki używano na budowlach starożytności. Długie okna o pięknych proporcjach dają efekty świetlne i linje, dającą się porównać jedynie z wnętrzem wielkiej katedry.

Znajdujące się w bliskości opisanego gmachu t. zw. Inda House, rozciąga przed nami bajeczne wspaniałości egzotycznego Wschodu. Białe sklepienia sufitów, misternie rzeźbione balustrady i bramy, mallowidła ściennie znakomitych artystów hinduskich, herby ziem indyjskich, widniejące w rzadkich marmurach pod naszymi stopami, iskrzące się tysiącami światła, zwisające z wysokości kopuły lustro — wszystko to jest stylowe i nieporównane. Gdyby wycisnąć inne tego rodzaju przybytki handlu i przemysłu, domy bankowe, wielkie towarowe magazyny i modne siedziby przerożnych instytucji, rejestr urósł by bardzo długi. Trzeba się przeto ograniczyć do stwierdzenia, że najnowsze twory angielskiego budownictwa nuzacemu jednostajnością Londynowi nadają powab nie zwyczajny i w wysokim stopniu atrakcyjny. Spectator.

Olbrzymi posąg Chrystusa u wejścia do portu w Rio de Janeiro, który w tych dniach został odsłonięty. Oświetlenia elektrycznego, jak wiadomo, dokonał po raz pierwszy słynny wynalazca Marconi ze swego laboratorium we Włoszech. Wysokość posagu wynosi 39 metrów.

Sila żywotna ludzkości

Gdy zbliżają się jesienne, melancholijne i nastrojowe, lecz z reguły smutne święta zmarłych, nasuwa się każdemu myśl o kruchości ludzkiego życia i o ciągłym triumfie śmierci na naszym świecie cierpienia i znoju. A jednak ludzkość, jako całość, jest społecznością niezmiernie żywotną i pomimo olbrzymich katastrof, ciągle wzrasta liczebnie.

Największym kataklizmem w dziejach świata była niewątpliwie wielka wojna. Ludność państw, biorących w niej udział, sięgała ogółem liczby miljarda 450 milionów jednostek.

Otóż w czasie czteroletnich krwawych zapasów zmobilizowano ogółem 65 milionów mężczyzn, a blisko 40 milionów z posterodnich zostało bądź rannych, bądź zabitych, lub też przeżyło katogorę wojennej niewoli.

Liczy zabitych i zmarłych nie da się ściśle ustalić. Wynosi ona osiem do dziesięciu milionów ludzi, przeważnie w silie wieku. Zwłaszcza poszczególnie państwa europejskie poniosły ogromne straty w ludności: Rosja dwa i pół miliona zabitych, Niemcy milion osiemset tysięcy, Francja blisko półtora miliona, byle Austro-Węgry milion dwieście tysięcy, Imperjum Brytyjskie przeszło milion, Italja przeszło 600 tysięcy, maleńka Serbja około czterystu tysięcy, Turcja przeszło trzysta tysięcy.

Jednocześnie w krajach walczących liczba skonów „pozafrontowych” bardzo często przewyższała ilość urodzeń — zwłaszcza na terenie państw europejskich.

A jednak ludzkość, jako taka, wyszła z niezmiernie krwawej epoki wojny światowej, raczej powiększona liczebnie, chociaż zdezorganizowana gospodarczo i wstrząśnięta moralnie. Obecnie — zaledwie w trzynastu lat po zakończeniu działań wojennych — jest ludzi na świecie dwa miljardy, czyli o przeszło trzysta milionów więcej, niż w r. 1914.

Nawet nasza zbiedzona Europa, która poniosła w latach światowej wojny największe straty w ludziach i majątku społecznym, liczy obecnie około pół miljarda mieszkańców — o kilkadziesiąt milionów więcej, niż w r. 1914.

Tak wielka jest siła żywotna ludzkości.

St. Cz.

Plan regulacyjny katakumb chrześcijańskich

Papieski instytut archeologiczny przystąpił — jak donosi „Osservatore Romano” — do przygotowania nowego planu ochronnego katakumb, istniejących nie tylko w samym Rzymie, lecz rozsianskich po całej Italji, w związku z postanowieniem art. 33 paktu laterańskiego i konkordatu. Poza 11 katakumbami, leżąciami na prawym, a 43 na lewym brzegu Tybru, jest jeszcze we Włoszech 50 miejscowości, w których natrafiono na sklepienia podziem-
ne, przeznaczone w starożytności na cmentarze chrześcijańskie. Pierwsze prace będą podjęte w katakumbach w okolicy Noli, celem uczczenia pamięci biskupa Paulina, którego XV stulecie urodzin obchodzono w tym roku uroczystość w Rzymie.

Następne prace eksploracyjne będą przeprowadzone w Syrakuzie, posiadającej katakumbę z III stulecia. Katakumbę pod Syrakuzą dzieli się na różne ugrupowania. Najważniejsze, to katakumbę św. Jana. Są to na kilometry długie sklepienia, wryte w skalach, krzyżujące się wzajemnie a ułożone na równym poziomie, przez co podobne są do olbrzymiego podziemnego miasta. Wejście do nich stanowią na polu zawalona absyda normandzka, podzielona na dwie części obszerną galerją, którą chrześcijanie zbudowali, rozszerzając starożytny wodociąg grecki. Od galerji tej ciągną się sklepienia pomniejszych, prowadzące do pierwotnych kaplic, w których pierwsi chrześcijanie odprawiali potajemnie święte obrządków. Liczne nagrobki pośmiertne, umieszczone wzdłuż ścian i galerji, zostały po większej części zburzone przez Wandalów Gensaryka, bandy Totylusa i przez Arabów. S. F.

Gotowanie na lodzie

Nie — to nie jest omyłka druku — to jedna ze sztuczek czarnoksięskiej techniki współczesnej, demonstrowana w Nowym Jorku na wystawie technicznej.

Pomiędzy dwiema płytami z materiału dowolnego umieszcza się np. befsztyk lub kurczę, które mają być upieczone. Płyty służą jako „elektrody”, t. zn. stanowią one zakończenie przewodników elektrycznych, przez które przepuszcza się prąd. W danym wypadku prąd zmienny o bardzo wysokiej częstotliwości (zmieniający np. swój kierunek kilka tysięcy razy na sekundę). Prąd ten udziela się włożonej między elektrody substancji organicznej; substancje takie mają własność silnego rozgrzewania się pod wpływem przepływającego przez nie prądu szybkozmiennego. Ciepło to wytwarza się w samej substancji, a nie jest czerpane z zewnątrz — jak to ma miejsce we wszystkich zwykłych sposobach gotowania. Elektrody same nie rozgrzewają się przytem, a raczej rozgrzewają się tylko o tyle, że sąsiadują bezpośrednio z rozgrzewającą się substancją. Ponieważ zaś, jak to wspomniano wyżej, materiał ich nie odgrywa istotnej roli przeto można zrobić je i z lodu, co właśnie uczyniono na wspomnianej wystawie.

Skoro mowa o lodzie: istnieje obecnie także „suchy lód” t. zw. „gazowy”, ponieważ z gazu powstał i w gaz się obraca. Otrzymuje go się przez gwałtowne rozprężenie (ekspansję) zgęszczonego silnie gazu dwutlenku węgla. Występuje przytem tak silne oziębienie, że część gazu zeszła się — co prawda raczej w postaci śniegu, niż lodu, mającego temperaturę kilkudziesięciu stopni poniżej zera. Śnieg

ten bywa już dzisiaj używany do lodowni domowych, do przesypania niektórych środków spożywczych (np. mięsa) w celu ich konserwacji podczas transportu itd. Nie jest on o wiele droższy, niż czysty (a więc szluczny) lód z wody, a ma m. in. tę ogromną zaletę, że przy nagrzewaniu nie topnieje, lecz zamienia się wprost w nieszkodliwy gazowy dwutlenek węgla. J. Wycz.

Szwedzi w Mossulu przed tysiącem lat

W roku 943 flota Wikingów wylądowała w Azerbejdżanie, skąd łodem dotarli Szwedzi do Mossulu i zdobyli go. Mieszkańcom przyrzeczona została wolność religijna, pod warunkiem jednak, iż zachowywać się będą lojalnie względem zdobywców. Bogaci mieszkańcy uznali władzę Wikingów, lud wszakże powstał przeciw najezdźcom. Wówczas Szwedzi rozkazali, by cała ludność wyniosła się z miasta, pozostawiając jednak pieniądze i cały dobytek w rękach najezdźców. Trzy dni, wyznaczone na ewakuację minęły, a w mieście ciągle jeszcze trwały rozruchy, co ostatecznie zmusiło Szwedów do zastosowania represji. W walkach padli wszyscy mieszkańcy miasta, prócz 10,000 wziętych do niewoli, którym jednak wolność została później zwrócona, lecz okupić ją musieli całym swym dobytkiem.

Po stłumieniu rewolucji czas jakiś panował w Mossulu zupełny spokój, rychło jednak Murzuban, przywódca dawnych rebeliantów, któremu udało się zbicz z miasta, ścignął zewsząd posiłki i uderzył na Mossul. Mimo przeważającej liczby Mahometan Szwedzi odnieśli walne zwycięstwo, ponieważ jednak febra miejscowa dziesiątkowała szeregi zdobywców, przeto wkrótce po odniesieniem zwycięstwa Wikingowie opuścili miasto, uwożąc ze sobą swe nowe małżonki z Mossulu, oraz ogromne bogactwa w postaci złota, klejnotów i towarów włókienniczych. Wydarzenie to opisuje kronika Ibu Miskawaicza, historyka arabskiego.

Piekło i raj

Piekło i raj — to Afryka. Zwłaszcza Afryka Środkowa, a więc Kongo belgijskie i francuskie, kraj Ubangi, Dolina Lwów, źródła Nilu, jezioro Wiktorja itd. itd. Od Oceanu Atlantycznego do Oceanu Indyjskiego. Kraj najstraszniejszych morderców i bagnisk, najwspanialszych tajemniczych dzungli, najczarniejszych, najrozkoszniejszych, jezior pod słońcem. Srogi, krwiożercze lwę, przelicznie smukle antylopy, gnu, znakomite ekwilibrystki — zyraty, pasiaste zebry, śmiejące się rysie, cudownie upierzone flamingi... I najbardziej egzotyczny mieszkańcy kuli ziemskiej plemion Ubangi, Makaji, Pigmejów itd. itd.

Przez taki kraj, niedawno, bo w ciągu ostatnich dwóch lat, przez czternaście miesięcy przedzierala się wyprawa filmowa „Colorado African Expedition”. Jej nieustraszony wódz i eksplorator, Paweł Hoefler postanowił być pierwszy, który nakręcił film dźwiękowy, oddający wiernie życie, zwyczaje i obyczaje, a przedewszystkiem odgłosy tych nieprzebranych jeszcze prawie nigdy stopą Europejczyka krain.

I tego, co postanowił — dokonał. Tak powstał znakomity reportaż filmowy p. t. „Afryka mówi”. Wszędzie, gdzie ten film demonstrowano — wzbudził zachwyt i entuzjazm nieklamany. Wyczyn Hoeflera porównano z wyczynem Lindbergha, a nawet wywyższano, twierząc, że Lindbergh miał na swej drodze tylko jeden żywioł: powietrze, gdy Hoefler tysiące innych jeszcze niebezpieczeństw, a zwłaszcza lwę, okrutne krwiożercze afrykańskie lwę i potworną w swej grozie, potępięczą szarańczę.

Jest to najbardziej niebezpieczny film, jaki dotychczas został nakręcony, zwłaszcza, że niebezpieczeństwa te nie były fikcyjne, urojone, ale rzeczywiste, autentyczne

„Carmen” na scenie chińskiej

W Tientsinie wystawiono operę Bizeta „Carmen” w chińskiej wersji. Originalne było to przedstawienie. Bizet nie poznałby swego dzieła w trawestacji aktorów i reżyserów chińskich. Ponieważ walki byków nie znają w Chinach, w tekście poczyniono ogromne zmiany. Carmen została — praczką, Don José — handlarzem ulicznym. Zamiat trolejowa Escamillo przedstawiono polykacza szpad, który pod koniec przedstawienia zabija swego rywala, a wreszcie sam ginie, połknawszy — trzy szpady. Ale Chińczykom przypadła do gustu „Carmen” w tem opracowaniu.

Święto Umarłych

W niedzielę popołudniu zaroją się nasze cmentarze tłumem pobożnych, którzy pospieszą na groby, aby złożyć drogim zmarłym rzewne wspomnienie i złączyć się z nimi duszą w przeżytych ongi chwilach. Serdeczny i uroczysty nastrój tych chwil rozciąga się na cały dzień niedzielny. Nikomu nie przyjdą na myśl wesołe lub hałaśliwe rozrywki. Wszędzie natomiast starają się czynniki kulturalne o to, aby pobożne rzesze mogły zakończyć ten dzień w odpowiednim skupieniu i poważnym nastroju.

Na zachodzie jest najbardziej przyjęte wykonywanie w tym dniu odpowiednich dzieł muzycznych, jak oratoria, Msze żałobne wielkich kompozytorów itd. Inaugurując ten zwyczaj w Poznaniu, przedsięgnie nasza miejska Orkiestra Symfoniczna wykonanie w Teatrze Wielkim słynnego „Requiem” Mozarta, obrawszy je na piątą swój koncert niedzielny.

Połączyła się w tym celu z Poznańskiem Towarzystwem Oratoryjnym i uzyskała jego chór, oraz zastęp solistów tak wybitnych jak Linda Kamieńska, Marja Tramczyńska, St. Roy i Roman Hajzyng. Batutę dzierży świątyni specjalista do muzyki choralnej prof. Raczkowski z konserwatorium państwowego w Warszawie. Nasze koncerty symfoniczne, które w ciągu jednego zaledwie miesiąca stały się niezbędnym czynnikiem w życiu kulturalnym Poznania, pomnożą swój bilans o nową chlubną pozycję.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Aktualja rolnicze

Znakiem czasu możnaby nazwać rządowy projekt ustawy, dającej możliwość uruchomienia części substancji rolniczej w zamian za zwolnienie narosłych długów, czyli — innymi słowy: ustawy umożliwiającej sprawną parcelację własności ziemskiej. Ustawa ta jest symptomatyczna dla naszych czasów, będących przysługą do likwidacji większej własności ziemskiej.

Jak stwierdził w przemówieniu swym na komisji rolnej w Sejmie pan minister rolnictwa, statystycznie uchwytne zadłużenie krótkoterminowe rolnictwa wynosi około 900 milionów złotych. Ponadto istnieje jeszcze zadłużenie krótkoterminowe u osób prywatnych. Zadłużenie to jest niemożliwe do obliczenia, jednak można je szacować w przybliżonych cyfrach, łącznie z kredytem towarowym, na 500—600 milionów złotych. Razem zatem obciążenie krótkoterminowe wynosi mniej więcej półtora miljaru złotych. Tych milionowych kapitałów wraz z narastającymi odsetkami rolnictwo nie jest w stanie spłacić z własnych dochodów. Pożyczek na spłatę długów rolnictwo nie zdobędzie. Nie pozostaje więc nic innego, jak naruszenie substancji majątkowej, jak sprzedaż części własności, jak parcelacja. Cytowany projekt ustawy ma właśnie na celu dostosowanie obowiązujących przepisów o obrocie ziemią do wymogów chwili.

W oczach naszych dokonuje się samoczynnie reforma rolna...

W tych tak ciężkich dla rolnictwa, szczególnie zaś dla ziemiaństwa, czasach przejawia się wyraźnie charakterystyczna cecha ludzi osiadłych na wsi: szukania winnych w mieście. Po prostu, chciałoby się znaleźć winowajcę, któremu możnaby dowiedzieć, iż on to właśnie spowodował obecną kalapatrynę, za co zasłużył sobie na natychmiastowe zliczowanie.

Ten rys charakterystyczny przejawia się również w wspomnianym przemówieniu p. ministra rolnictwa. Tym razem głównym winowajcą okazały się, nie banki, a handel. Zdaniem pana ministra, prywatny handel agenturowy jest szkodliwy dla interesów rolnictwa, ponieważ rzekomo spekuluje na niższych cenach i przeciwstawia się uszlachetnianiu towaru. To też p. minister wysławia wyższość handlu spółdzielczego nad handlem kupieckim i zaleca dalsze torowanie drogi spółdzielczości rolniczo-handlowej.

Pogląd p. ministra świadczy o nieprzemysłowności zagadnienia, o którym mowa. Jakże można twierdzić, że prywatny handel komisowy spekuluje na niższych cenach, jeśli przewija kupca w prostym stosunku zależnym od poziomu ceny towaru? Czyżby, zdaniem p. ministra, kupiec spekulował także na niższych cenach swojej przewidywania?

Nadto popełnił p. minister rolnictwa błąd, nie uświadamił sobie, że kupiec zbożowy jest netyklo odbiorcą, a nie dostawcą rolnika; wszak sprzedaje mu nawozy, paszę, węgiel i t. d. Także i z tego tytułu kupiec zainteresowany jest we wzmoczeniu siły nabywczej rolnika, boć dzięki temu wzrosłaby suma jego obrotów, a przez to i suma zysków kupieckich.

To też reakcja kupiectwa zbożowego na niesłuszne zarzuty ministra rolnictwa jest bardzo silna. Na innym miejscu znajdują Czytelnicy oświadczenie w tej sprawie naczelnej organizacji kupiectwa zbożowego, które rozprawia się wyczerpująco z uwagami p. min. Janty-Polczyńskiego n. t. braków w organizacji handlu rolnego.

Z ZAGRANICZNYCH

(z) Światowe firmy samochodowe chcą budować drogi we wschodniej Europie. Prasa londyńska informuje o inicjatywie brytyjskiej firmy samochodowej „Austin” oraz francuskiej „Citroen”, które w porozumieniu z firmą amerykańską „Chrysler General Motors” dążą do uruchomienia na wspólny rachunek kredytów w Nowym Jorku, Paryżu i Londynie, celem budowy szos samochodowych we wschodniej Europie. Koncepcja ta ma na celu podniesienie popytu na samochody w tych krajach. Wyżej wymienione firmy zamierzają utworzyć syndykat budowy oraz eksploatacji tych szos, na podstawie otrzymania koncesji na pobieranie opłat od użytkowników te drogi samochodów, z zastrzeżeniem wprowadzenia ulg specjalnych w tych opłatach dla samochodów marek firm eksploatujących.

Kupiectwo zbożowe

a p. minister rolnictwa

Rada Zrzeszeń Polskich Kupców Zbożowych stwierdza z ubolewaniem, że uwagi wypowiedziane przez p. ministra rolnictwa w dniu 16 bm. na komisji rolnej Sejmu są jaskrawym wyrazem niedocenienia znaczenia kupiectwa w pełnieniu czynności wymiany.

W szczególności uwagi te zawierają niesłuszne w przekonaniu Rady twierdzenia, że kupiectwo, prowadzące handel artykułami rolnymi, rzekomo przeważnie spekuluje na niższych cenach, że jakoby tendencje racjonalizacyjne i uszlachetnienie towaru były netyklo obce kupiectwu, ale wręcz sprzeczne z jego interesem.

Niewątpliwie wykonywanie czynności wymiany połączone jest z pewnymi kosztami, które się mieszczą w rozpięciu pomiędzy ceną konsumenta, a producenta. Zwłaszcza w naszych warunkach — nie jest wszakże dowiedzione, ażeby koszt te były wyższe przy korzystaniu z kupieckiego aparatu handlowego, aniżeli z innych form wymiany.

Nie bez znaczenia jest przytem fakt, iż, jak wynika z oświadczenia p. ministra, na względną jedynie sanację spółdzielczości rolniczo-handlowej — państwo wydać ma w ostatnim roku — mimo ciężkiej sytuacji budżetowej — 20 milionów złotych.

Jeśli chodzi o ceny, należy stwierdzić, że interes kupiectwa leży z reguły raczej w cenach wysokich. Ceny takie zapewniają wyższą siłę nabywczą rolnika, umożliwiając zainteresowanemu kupiectwu, prowadzącemu z reguły — obok ziemiopłodów — cały szereg artykułów niezbędnych dla rolnictwa (pasza, nawozy, węgiel i inne), globalne zwiększenie obrotów, a więc i korzyści materialnych. Wreszcie w interesie kupca leżą z reguły wysokie ceny i z tego względu, że korzyści jego zależne od sumy transakcyj są wówczas wyższe.

Również twierdzenie p. ministra, odnośnie sprzeczności interesów kupiectwa z tendencjami racjonalizacyjnej produkcji, mogłoby być słuszne w odniesieniu do wyjątkowych wypadków, gdy tymczasem p. minister nadaje swym krzywdzącym wywodom charakter ogólnego twierdzenia.

Nie zamierzamy dowodzić, iż kupiectwo polskie stoi na wysokości zadania. Jednakże na usprawiedliwienie stosunków panujących w prywatnym handlu rolnym podkreślić musimy, że warunki pracy kupca w Polsce kształtują się w decydującym stopniu od okoliczności i posunięć od niego niezależnych.

Nagrody pieniężne a wymiary podatkowe

W nr. 484 naszego pisma zamieściliśmy feljton p. t. „Przyczyny wysokich wymiarów podatkowych”, zawierający zarzut pod adresem władz skarbowych, iż, nie licząc się z kryzysem gospodarczym, dążą do utrzymania wymiarów podatków obrotowego i dochodowego na poziomie lat ubiegłych, a opierając się na niesprostowanej informacji jednego z pism „sanacyjnych”, wytknęliśmy przytem władzom skarbowym, że środkami presji ze strony wyższej instancji w stosunku do organów wymiarowych, mają być nagrody pieniężne, udzielane kierownikom urzędów skarbowych w wypadkach utrzymania wymiarów wspomnianych podatków na stałym poziomie. Domagaliśmy się przytem energicznie zniesienia tych nagród za specjalną gorliwość w ściąganiu podatków.

Obecnie donosi nam Izba Skarbowa w Poznaniu, iż zarzuty te są pozbawione jakichkolwiek podstaw. — Wprowadźcie kierownicy urzędów skar-

za rok	ustalony obrót	wym. pod.	ustalony dochód	wym. pod.
1929	2 144 234 604,—	34 023 454,—	410 118 007,—	28 220 476,—
1930	1 782 439 567,—	27 568 484,—	328 989 665,—	23 044 063,—

Wreszcie informuje nas, że przeprowadzony obecnie wymiar podatku dochodowego za rok bieżący, sądząc po dotychczasowych wynikach, da spadek wymierzonego podatku w każdym razie około 40 procent.

Zamieszczając powyższe wyjaśnienia Izby Skarbowej w Poznaniu, wy-

rażamy zadowolenie, iż do naszej administracji skarbowej, przynajmniej na terenie działalności wymienionej Izby, nie zakradły się praktyki równie szkodliwe dla interesów gospodarczych społeczeństwa, jak i dla dobrego imienia władz skarbowych.

Co do zarzutu nieobserwowania przez władze skarbowe stosunków wytworzonych depresją gospodarczą i utrzymaniu wymiarów na jednakowym poziomie, Izba Skarbowa ogranicza się do podania poniższego zestawienia wymiarów podatku obrotowego i dochodowego w swym okręgu za ostatnie dwa lata:

KRONIKA GOSPODARCZA

PODATKI I OPŁATY

(p) Zmiany w przepisach kolejowych w czasie wolnym od postojowego. Ministerstwo Komunikacji zaprowadziło zmianę przepisów, dotyczących terminów wolnych od postojowego dla przesyłek załadowanych przez nadawcę, lub wyladowanych przez odbiorcę. Pozostał w mocy zasadniczy termin 24-godzinny dla wszystkich przesyłek, oprócz osobno wymienionych. W ruchu importowym i eksportowym na wszystkich stacjach portowych w Gdyni i w Gdańsku korzystać mogą z 72-godzinnej wolności postojowej przesyłki nawozów azotowych, bizulfatu, sodu, soli kamiennych, cementu, cynku i blachy cynkowej, żelaza i stali fasonowych, szyn kolejowych, blach, rur i drutów żelaznych i stalowych. Przejściowo dopuszczalny termin 96-godzinny dla przesyłek cementu w ruchu eksportowym został skrócony do 72 godzin — jednolicie z innymi artykułami eksportowanymi. L.

Z KRAJU

(k) Parafina zagraniczna notowana w złotych polskich. Na jednym z ostatnich posiedzeń syndykatu przemysłu naftowego zapadła uchwała w kierunku notowania parafiny zagranicznej w złotych polskich.

Otwarcie I pokazu jęczmienia browarnego

W środę, dnia 28 bm. o godzinie 11 rano otwarty został na sali Wlkp. Izby Rolniczej w obecności przedstawicieli władz przemysłu browarnianego, kupiectwa zbożowego, organizacji rolniczych i liczne grono producentów I Pokaz jęczmienia browarnego. Otwarcia dokonał prezydent Wlkp. Izby Rolniczej, dr. Chostowski, wygłaszając przy tej okazji przemówienie na temat znaczenia, jakie pokaz ten posiada dla racjonalizacji produkcji jęczmienia na terenie Wielkopolski i Pomorza, co stanowić będzie główne zadanie mającego powstać w dniu 29 bm. Związku Wytwórców Jęczmienia Browarnego Zachodniej Polski.

Następnie p. Wł. Watta-Skrzydlewski z Wójcina, przewodniczący komisji sędziowskiej, która na podstawie wyników szczegółowej analizy zajmowała się oceną i premjowaniem wystawionych na pokazy prób ziarna jęczmieniowego, zdał krótkie sprawozdanie z prac komisji, podając w zakończeniu wykaz nagrodzonych prób.

Premjowane zostały próby wystawione przez pp.: 1. Jana Kurnatowski, maj. Dusina, pow. gostyński — dyplom uznania „Za najlepszy jęczmień browarny” Związku Browarów na Polskę Zachodnią, oraz 300 zł nagroda Związku Eksporterów Zboża R. P. 2. Schreibera, maj. Rycerzewko, pow. inowrocławski — duży złoty medal Wlkp. Izby Rolniczej oraz 300 zł nagroda Centrali Rolników Sp. Akc. w Poznaniu, 3. prezesa Jana Donimierskiego, maj. Kołuda Mała, powiat inowrocławski — duży złoty medal Pomorskiej Izby Rolniczej i 200 zł, nagroda Centrali Rolników Sp. Akc. 4. Kirchoffa, maj. Ciołtowo, pow. gostyński, 5. Hildebranda, maj. Śliwno, pow. Grodzki, 6. Moszczeńskiej, maj. Brudzyń, pow. Znin, 7. plk. Watta-Skrzydlewskiego, maj. Wójcin, pow. strzebiński i 8. Schreibera, maj. Rybitwy, pow. Mogilno — którzy otrzymali złote medale Wielkopolskiej wzgl. Pomorskiej Izby Rolniczych.

Następnie komisja przyznała srebrne medale, od Izby Rolniczej — szeregowi innych wystawców, których próby jęczmienia wyróżniały się ponad poziom przeciętny.

Na pokazy wystawionych było 86 prób jęczmienia browarnego i kilka ponadto poza konkursem. Na ogół jakość wystawionych jęczmion była bardzo wysoka, co jest pocieszającym objawem, świadczącym, że rolnicy Wielkopolski i Pomorza potrafią w naszym klimacie wyprodukować jęczmień, które pod względem wartości swej w niczem nie ustępują najlepszym jęczmionom zagranicznym.

w Gdyni i Gdańsku korzystać mają z 72-godzinnej wolności postojowej przesyłki nawozów azotowych, bizulfatu, sodu, soli kamiennych, cementu, cynku i blachy cynkowej, żelaza i stali fasonowych, szyn kolejowych, blach, rur i drutów żelaznych i stalowych. Termin 96-godzinny dla przesyłek cementu w ruchu eksportowym został skrócony do 72 godzin — jednolicie z innymi artykułami eksportowanymi.

(k) Z bielskiego przemysłu włókienniczego. W drugiej połowie sierpnia rozpoczął się okres sprzedaży wyrobów zimowych. Ze względu na niepomyślne położenie w handlu obroty tkaninami były dotąd niezbyt wielkie. Interesowano się głównie materiałami płaszczowymi i modnymi tkaninami zimowymi. Ceny przędzy czesankowej obniżyły się, podążając za niskimi cenami wełny. Fabryki sukna pracowały w ostatnich dwóch miesiącach przy tem samym nateżeniu ruchu, co w ub. roku. Wywóz wyrobów bielskich był mniejszy, niż przed rokiem, gdyż wysiłki eksporterów około wyszukania nowych rynków zbytu natrafiają na wielkie trudności w związku z ogólnoswiatowym przesiłowaniem gospodarczym. L.

(k) Produkcja i import samochodów. W roku 1929 wyprodukowano w kraju 87 sztuk samochodów ciężarowych, wartości 2 mil. 270 tys. zł. 5 osobowych i trzy specjalne. W roku 1930 wzrosła się ta produkcja nieco. Gro zapotrzebowania pokrywa się zatem importem. W pierwszym półroczu r. b. sprowadzono do Polski samochodów ciężarowych, wartości niespełna 1 mil. zł. wobec nieomal dwóch mil. zł w pierwszym półroczu ub. roku. Jeszcze w większej mierze cofnął się import samochodów osobowych i autobusów, bo natomiast z 7 mil. 270 tys. zł do 1 mil. 800 tys. zł. Część samochodowych sprowadzonych w pierwszym półroczu b. r. za 7 mil. 800 tys. zł. Na wysokości zadania stoi już produkcja karoseryj samochodowych. W roku 1929 skarosowano 1134 samochody osobowe, przeszło 1 000 samochodów ciężarowych.

Kupcy z pomocą dla bezrobotnych

Odezwa

W stalej trosce o los tysięcy biednych i bezrobotnych, wyciągających ręce o pomoc w obecnych nader ciężkich czasach, zwraca się do nas Poznański Okręg „Caritas“, Nowy Rynek 13, z gorącą prośbą o poparcie podjętej akcji przez Komitet niesienia pomocy biednym i bezrobotnym.

Apelujemy przeto do Szanownych Kolegów, aby w akcji tej tak ważnej, nikogo nie zabrakło i aby łaskawie przy końcu sezonu, kiedy to wycofuje się z magazynów towary wybrakowane i takie, które straciły charakter nowości, ofiarowali je Komitetowi niesienia pomocy biednym i bezrobotnym przy „Caritas“ Nowy Rynek 13. Głównie chodzi o odzież wszelkiego rodzaju, obuwie, bieliznę itp. Rzeczy używane przyjmuje się z równą wdzięcznością.

W razie niemożności poniesienia i składania ofiar byłby Poznański O-

kręg „Caritas“ niezmiernie wdzięczny, gdyby Szan. Koledzy wycofane z magazynów towary zaofiarowali po wyjątkowo niskich cenach, przez co „Caritas“ wydatniej mógłby wesprzeć tyśiączne rzesze potrzebujących.

Zaznaczamy, że biura Komitetu mieszczą się w Pozn. Okręgu „Caritas“ przy Nowym Rynku nr. 13, który jest centralną dla akcji niesienia pomocy biednym i bezrobotnym na miasto Poznań, gdzie też bezpośrednio należy składać towary jak również oferty.

Wzywamy raz jeszcze Szan. Kolegów bez wyjątku, aby spełnili wedle możliwości ten tak wzniosły czyn charytatywny.

Władysław Majewicz
członek Komitetu niesienia pomocy biednym i bezrobotnym.

Wiceprezes Związku Tow. Kupieckich w Poznaniu i prezes Stow. Kupców Crześc. w Poznaniu.

Centralne hale targowe

Godzienne targi żywnościowe odbywać się będą od grudnia począwszy przy ul. Marszałka Focha.

Na ostatniem posiedzeniu magistratu przyjęto uchwałę utworzenia centralnych hal targowych, otwarcie których nastąpi w dniu 2 grudnia b. r. Centralne te hale mieścić się będą w Pałacu Targowym na terenie Targów Poznańskich i do handlu dopuścić się wszystkie artykuły żywnościowe, które znajdowały się zwykle na targach, a mianowicie: mięso, pieczywo, ryby, drób, warzywa i inne towary żywnościowe.

Zasadniczo targi te będą pod dachem, codziennie, w tych samych godzinach co obecnie na rynkach. Pod gołym niebem na placu odbywać się będą targi na słomę, siano i ziemniaki. Jako handlowcy wchodzi w rachubę wszyscy posiadający stale czy też bieżące stoiska. W zimie będzie wygodne pomieszczenie pod dachem, a w lecie przewiduje się w razie potrzeby zużytkowanie Wieży Górnośląskiej.

Wjazd głównem wejściem odbywać się będzie jedną stroną, a drugą — wyjazd. Publiczność będzie mogła dochodzić od strony ul. Marsz. Focha (naprzeciw dworca Łazarskiego) obok hali ciężkiego przemysłu.

Dyrekcja hal targowych stara się o pewne udogodnienia w komunikacji tramwajowej. Zasadniczo zarząd P. K. E. zgodził się na uruchomienie specjalnych wozów do hal targowych z dzielnic nieposiadających bezpośredniej komunikacji w stronę Łazarza, a mianowicie dla: Jerzyc, ul. Grunwaldzkiej i Wildy. Poza tem przewiduje się niższe bilety powrotne w godzinach targowych po cenie 15 groszy od osoby.

Z chwilą uruchomienia hal w Pałacu Targowym nastąpi zlikwidowanie targów na rynkach: Łazarskim,

Jeżyckim i Wildeckim, poza tem na: Placu Bernadyńskim, Nowym Rynku i Wolnicy. Pozostaną jedynie w dalszym ciągu targi na Placu Sapieżyńskim, Starym Rynku, Rynku Śródeckim i w Głównej na Rynku Wschodnim.

Oplaty nie ulegną zmianie mimo pewnych inwestycji i świadczeń, które daje miasto. Przed uruchomieniem centralnych hal targowych magistrat uzgodnił swe stanowisko z zainteresowanymi, a mianowicie z cechami: rzeźnickim, piekarskim, rybaczym, związkami ogrodniczymi, warzywników i handlarzy targowych. Ze strony zainteresowanych propozycje stworzenia centralnej hali targowej przyjęto przychylnie. Niewątpliwie i publiczność z tego sposobu zreformowania targów będzie miała korzyści. (k)

Z nowych wydawnictw

Przed kilku dniami ukazała się w druku książka niewielkich rozmiarów, która zasługuje na to, by nie przeszła wśród powodzi przeróżnych publikacji nieopatrzone. Przedewszystkiem odpowiada potrzebie chwili — jest aktualna.

Akcja katolicka, do której nawołuje Ojciec święty, jako do współudziału w apostołstwie ludzi świeckich, za podstawę rozwoju i owocnej działalności wzięć musi z konieczności wyrobienie wewnętrzne, duchowe, jednostek w skład jej wchodzących.

Trudno czasem w późniejszym wieku zrozumieć to podstawowe przygotowanie wymagane w pracy apostołskiej a oparte na życiu łączności z Bogiem i duchu modlitwy. Latwiej o wiele nagiąć do nich i urobić ich zamyślenie w pokoleniach młodych, poczynając już od szkoły średniej. Książeczka p. t. „Krótkie rozmyślenia dla młodzieży żeńskiej” podaje w przystępnej a miłej formie sposób spędzenia chwil kilku w ciągu dnia w skupieniu z Bogiem, w łączności z uroczystościami roku kościelnego.

Ujęte krótko i treściwie, proste a serdeczne, przemówić powinny do serc i dusz młodzieży, dla której są napisane, choć i osoby starsze z korzyścią używać ich mo-

ga. Zbyt często słyszymy utyskiwania na przeważnie zewnętrzną stroną pobożności w Polsce, otóż publikacje w rodzaju omawianej, są cichymi drogowskazami ku naprawie tego stanu rzeczy. Jako rozmyślenia oryginalne, nie tłumaczone, dotrą łatwiej do duszy dziewczęcia polskiego od najdoskonalszych przeróbek z obcych języków, uwzględniają bowiem psychikę polską, dając pokarm dla serca i wyobraźni obok ujęcia rozumowego.

Cena książeczki przystępna (1.80 zł), powinna zachęcić szersze kółka Czytelniczek do jej nabycia. Ukazuje się w porę, bo w miesiąc przed rozpoczęciem Adwentu a nadaje się znakomicie do wprowadzenia w ducha, rozpoczynającego się nowego roku kościelnego. Autorką książeczki tej jest p. Celina Stoińska, a nakładcą Wydawnictwo XX. Pallotynów w Warszawie.

Czy wiecie że...

— W morzu, pod Abukirem, spoczywają szczątki floty Napoleona, którą zniszczyła eskadra angielska w bitwie pod dowództwem Nelsona.

— W Australji znajduje się drzewo z gatunku tukalipтусów, zwane przez krajowców Niauli, którego ogień się nie ima. Drzewo to ma być sadzone w lasach Kanady i Francji w celu tworzenia wału obronnego przed niebezpieczeństwem pożaru.

— Kość słoniowa była już w użyciu w okresie krzemienistym, znaleziono bowiem oszcypy krzemienne, zaopatrzone w ostrza, wyrobione z kości słoniowej. W piramidach egipskich znaleziono też precyzyjnie wyrzeźbione z kości słoniowej figurki i ozdoby toaletowe, które datują się z przed 1.100 lat przed Nar. Chrystusa.

RADJO

Programy radjofoniczne:

Sobota, dnia 30 października 1930 r.

Poznań (335 m) godz. 7.15 gazeta poranna; godz. 11.40 przegląd prasy (PAT), godz. 13.05 koncert gramofonowy; godz. 14.00 notowania giełdy pieniężnej; godz. 17.30 „Gandhi” — odczyt w jęz. franc. cz. 2-ga; godz. 17.45 audycja „Wujcia Czesia” — dla dzieci na temat oszczędności; godz. 18.00 referat o oszczędności miasta; godz. 18.15 koncert solistów. Wyk.: Olga Karpacka (fortepian), Aleks. Karpacki, art. op. (baryton); godz. 19.00 audycja wokalna art. op. Aleksandry Szafrankiej; godz. 19.45 wiadomości prasowe; godz. 20.00 odczyt z cyklu o dziennikarstwie; godz. 20.15 koncert wieczorny (transmisja z Warszawy); godz. 22.00 sygnał czasu, komunikaty; godz. 22.15 gawęda reporterska; godz. 22.30 referat p. t. „Dotychczasowa działalność komitetu ekspertów Ligi Oszczędności, jej cele i zadania”; godz. 22.40 ostatnie wiadomości prasowe; godz. 22.45 muzyka taneczna z kawiarni „Esplanada”.

Warszawa (1412 m) godz. 12.15 muzyka gramofonowa; godz. 14.45 muzyka gramofonowa; godz. 15.15 muzyka gramofonowa; godz. 15.25 „Przeгляд wydawnictw periodycznych”; godz. 15.50 muzyka gramofonowa; godz. 16.20 „Radiokronika”; godz. 16.40 muzyka; godz. 17.10 „Entuzjaści i krytycy Ameryki współczesnej”; godz. 17.35 „Kącik dla młodych talentów muzycznych”; godz. 18.05 program dla dzieci starszych i młodzieży; godz. 18.30 koncert dla młodzieży; godz. 19.15 wiadomości rolnicze; godz. 19.30 muzyka gramofonowa; godz. 20.00 „Na widokregu”; godz. 20.15 koncert wieczorny — wyk.: Orkiestra P. R. pod dyr. St. Nawrota, Jerzy Czaplicki (baryton), Irena i Henio Paluli (ksylofon), akomp. prof. L. Urstein; godz. 22.10 sonata b-moll Chopina w wyk. prof. Zb. Drzewieckiego; godz. 23.00 muzyka lekka i taneczna.

Programy zagraniczne. Huizen (1875 m) 20.25 gramofon, 20.40 muzyka lekka, 23.40 gramofon; **Paryż** (1724 m) 21.45 wieczór piosenkarzy; **Koenigswusterhausen** (1635 m) 12.05 koncert szkolny, 14.00 gramofon, 16.30 koncert z Hamburga, 20.30 koncert wieczorny; **Daventry** (1554 m) i **Londyn** (261 m) 22.50 koncert, 23.45 muzyka taneczna; **Motala** (1348 m) i **Sztokholm** (435 m) 20.30 pro-

gram rozrywkowy, 22.00 muzyka taneczna; **Kalundborg** (1154 m) 22.05 koncert, 23.00 muzyka taneczna; **Oslo** (1071 m) 20.00 „Zemsta nietoperza” (opt. J. Straussa); **Budapeszt** (550 m) 19.30 „Lakme” op. Delibes, transm. z opery królewskiej; **Wiedeń** (516 m) 19.45 „Madame Pompadour” opt. Falla, 22.45 muzyka taneczna; **Langenberg** (472 m) 20.00 koncert religijny; **Beromuenster** (459 m) 20.00 koncert symfoniczny; **Rzym** (441 m) 21.00 „La Citta Rosa” opt. Lombarda i Ranzata; **Bukareszt** (394 m) 19.30 transmisja z opery królewskiej.

Niedziela, dnia 1 listopada 1931 r.

Poznań (335 m) godz. 9.00 koncert poranny w wyk. orkiestry mandolinistów Zw. Drukarzy pod batutą p. Boguckiego; godz. 9.30 gazeta poranna; godz. 10.15 uroczystość wszystkich Świętych. Nabożeństwo z katedry poznańskiej. Kazanie wygl. ks. prałat Kłos; chór katedralny śpiewa pod dyr. ks. dr. Gieburowskiego; godz. 12.05 odczyt rolniczy p. t. „Droga rozwoju sadownictwa w Wielkopolsce”; godz. 12.25 „Co się opłaciło, a co nie opłaciło w bieżącym roku” (próba i wnioski na przyszłość); godz. 12.45 wykład dla gospodyń p. t. „Rola gospodyni w wychowie zwierząt”; godz. 13.05 koncert poludniowy p. t. „Cieniom wielkich ludzi”; godz. 16.30 inauguracyjna Akademia Śląska z okazji miesiąca propagandy Śląska; godz. 17.00 audycja dla dzieci w wyk. p. Zygmunta Noskowskiego, art. T. P.; godz. 17.30 koncert z płyt gramofonowych; godz. 18.10 „Pamięci Chopina” — odczyt wygl. p. Franciszka Chmielowska; godz. 18.30 koncert orkiestry Rady Poznańskiej; godz. 19.45 słuchowisko p. t. „Niesamowity gość” (według noweli E. T. A. Hoffmanna, transmisja z Warszawy); godz. 20.15 interludium gramofonowe; godz. 20.30 transmisja międzynarodowego turnieju zapasniczego z Hali Reprezentacyjnej Targów Poznańskich; godz. 23.00 sygnał czasu, komunikaty.

Warszawa (1412 m) godz. 10.15 transmisja nabożeństwa z Poznania; godz. 12.15 poranek symfoniczny z Filharmonij Warsz. Wyk. Orkiestra Filharmonij pod dyr. J. Bojanowskiego i Helena Ottawowa (fortepian); godz. 14.00 „Co slychali, o czym wiedzieć trzeba”; godz. 14.20 płyty gramofonowe; godz. 14.30 „Słuchowisko dla rolników”; godz. 15.00 tańce ludowe; godz. 15.55 program dla dzieci starszych; godz. 16.25 płyty gramofonowe; godz. 16.40 odczyt p. t. „O słońcu”; godz. 17.00 płyty gramofonowe; godzina 17.15 „Jak się ustrzec przeziębienia”; godz. 17.45 koncert popołudniowy; godz. 19.25 płyty gramofonowe; godz. 19.45 słuchowisko „Niesamowity gość” podług noweli E. T. A. Hoffmanna; godz. 20.15 koncert popularny; godz. 21.00 kwadrans literacki: fragment z powieści Sygrydy Undset „Krystyła” p. t. „W zaświaty”; godz. 22.10 koncert solistów.

Programy zagraniczne. Huizen (1875 m) 20.55 koncert orkiestry; **Paryż** (1724 m) 18.15 koncert, 21.45 koncert; **Koenigswusterhausen** (1635 m) 7.00 koncert poranny, 12.30 koncert z Królewca, 14.30 „Towarzysz podróży” op. Mosera, według bajki Andersena, 16.00 koncert, 20.00 koncert z Berlina; **Daventry** (1554 m) i **Londyn** (261 m) 22.05 koncert; **Motala** (1348 m) i **Sztokholm** (435 m) 21.00 do 23.00 koncert; **Oslo** (1083 m) 20.00 koncert chóru, 22.45 muzyka taneczna; **Kalundborg** (1154 m) 19.45 koncert, 21.30 koncert solistów; **Budapeszt** (550 m) 17.00 koncert chóru, 18.00 koncert orkiestry, 19.30 „Requiem” Verdiego transm. z opery; **Wiedeń** (516 m) 19.00 koncert symfoniczny, 21.00 słuchowisko; **Medjolan** (501 m) 20.35 „Isabeau” op. Mascagniego; **Rzym** (441 m) 20.50 koncert; **Bukareszt** (394 m) 20.00 „Miłość cygańska” opt. Lehara; **Brno** (342 m) 19.00 koncert ork. dętej; **Praga** (488 m) 20.00 koncert symfoniczny.

KRONIKA TOWARZYSKA

Zabawę jesienną urządza K. P. H. przy 23. druż. harc. im. Józefa Wybickiego w sobotę, dnia 31 października 1931 r. w sali Cukierni Parku Wilsona przy ul. M. Focha, na którą wszystkich sympatyków uprzejmie zaprasza Komitet. zw 116/34

Ofiary na Pomnik Najśw. Serca Pana Jezusa w Poznaniu

210

wolano do kasy komitetu do dnia 24. 10. 1931.

967 I MP

Biuro Parafji św. Marcina:	A. G.	1.-
H. Jarmuskiewicz	M. Zaworska, Wargowo o wy-	1.-
J. Kubiacki	słuchanie próby	3.-
J. Kubiacki	Hr. O'Rourke, Wsielub	5.-
zdrowie dla matki i rodzeń-	W. Winnicka, Bielice	2.-
stwa i pomysłnych wyni-	M. Chwirutowa, Sieraków	5.-
ków w sprawach w toku	J. Roliardowa, Symborze	10.-
bedących	M. G. Kamionna, z podz za	5.-
T. Kiszczyńska	odebrane laski z prośbą o	5.-
K. Puszcówna, Toruń	blagosławieństwo	5.-
Fr. Gackówna	N. N. Podrzewie z podz.	5.-
C. Matuszakowa	za odebrane laski z proś-	20.-
Razem zł	ba o blagosławieństwo	20.-
70.-	Fr. Michałowicz, Kuklinów	10.-
H. Turkowska Lewicka	B. Paprotny Poznań z podz.	10.-
N. N. z prośbą o opomysłna	za wysłuchanie próby	10.-
operacje	L. Fajowa, P. Cieszyń	2.-
10.-	M. M. Parzczewo w pewnej	2.-
Biedna, Poznań za otrzymane	intencji	5.-
laski z prośbą o odalaszę	Sz. Weglarz, Barychowa	5.-
3.-	B. Kempfińska, Książ	5.-
W. Wiarkówna, Poznań z	G. Kierszowa, Lwów z podz.	5.-
prośbą w pewnej intencji	za rentę sieroca	2.-
5.-	Fr. Konarkowa, Korsewo	2.-
Katarzyna Hopowa, Skó-	N. N. Pleszew	5.-
rzewo	Biuro Parafji Archikatedral-	
10.-	nej w Poznaniu	49.-
Zebrań w kościele OO. Je-	W. H. Chądzyńska, Płock	2.-
zuitów	P. Buchaniec, Wietrzycho-	2.-
30.-	wice	2.50
Sodalicia Pań Zawodu Ku-	J. Lewandowski, Lębzenica	5.-
pieckiego od członków	Dziarnowski, Chojnice	5.-
190.-	H. Sztowa, Saspow	5.-
Wybierski, rozjemca	St. Kromczyński, Szamotoły	10.-
11.-	Fr. Goebelowa, Ostrzeszów z	5.-
Z Parafji Bożego Ciała:	podz. za odebrane laski z	5.-
Z. L.	prośbą o dalsze	5.-
Fr. Pawlakówna z podziek.		
za odebrane laski z prośbą		
o zdrowie		
10.-		
M. C.		
5.-		
K. Kukuls		
5.-		
Razem zł		30.-

Urząd Pocztowy, Poznań	3.55
S. Cichocki, Poznań	10.-
J. Krajewski, Czersk	5.-
F. Zajaczkowski, Skiernie-	5.-
wice	11.-
Fr. Kubiak, Września z	5.-
prośbą o zdrowie dla cho-	5.-
rej obojęczki Krysi	5.-
J. Dymalski, Podstolice	6.-
T. Sablik, Kozy	6.-
Doc. St. Garniec, Kościan	3.-
M. Nowakowska, Matwy	20.-
cukrownia	20.-
Fl. J. Dzieciół, Zakrzewo	4.-
U. Murzyńska, Warszawa	10.-
Z. Grabowska, Puławy	2.-
R. Nowakowski, Lwów	1.-
St. Burzyński, Skoki za cór-	1.50
kę Lucję z prośbą o posadę	1.50
Magistrat w Pogorzeli	75.-
Fr. Klozoński, Krotoszyn	2.-
a podz. za odebr. laski z	2.-
prośbą o dalsze	2.-
J. Piątek, Drawsko	10.-
Inż. A. Litoński, Lipiny śl.	2.-
J. Matuszakówna, Pleszew	10.-
Fr. Rojewski, Zakopane	20.-
X. K. Dolszański, Rzechów	3.-
M. K. O'Rourke, Wsielub	20.-
T. Moll, Inowrocław	5.-
L. i St. Antaszewie, Poznań	10.-
z prośbą o zdrowie i blogo-	10.-
ślaskieństwo Boże	10.-
W. Jakubowska, Kobylin z	10.-
prośbą o zdrowie z podziek.	10.-
za wszystkie laski	5.-

Konto P. K. O. 207470. Sekretariat św. Marcin 69.

Moraczewski, przedstawiciel radosnego etafizmu, do bolszewika Trockie-
go: Hejha, z ciebie kiepski towarzysz. Powinieneś przyjść do mnie w naukę.

SFORT

Gry sportowe

Turniej koszykówki K. S. „Korona” odbędzie się w niedzielę na boisku własnym przy ul. Chociszewskiego, dojazd tramwajem 4 i 5. Gry odbędą się w następującym porządku: godz. 8.30 „8 druż. harc.” i „Korona”, godz. 10 — „AZS” i „Sparta”, godz. 11 — „Y. M. C. A.” i „SMP” — Jeżyce, godz. 12 — „Warta” i „Korona”. Dalszy ciąg rozgrywek od godz. 14.

Lekka atletyka

Dokończenie prób o odznakę PZLA oraz próby o państwową odznakę sportową odbędą się w niedzielę o godz. 10 na boisku „Warty”.

Piłka nożna

Spotkanie niedzielne dla „Warty” jest bardzo ważne, bowiem zadecyduje o możliwości zdobycia zaszczytnego tytułu mistrza Polski. „Warta” wystąpi w swym najsilniejszym składzie i będzie dążyła do zrehabilitowania się za poniesioną porażkę w

Warszawie. Przypominamy w ostatniej chwili, że spotkanie rozpoczyna się o godz. 14, a przedsprzedaż biletów odbywa się w sekretarjacie dziś i jutro od godz. 10 do 13 i 16 do 18 oraz w niedzielę od 9 do 11.30. Również pobierać będzie „Warta” 10 gr., od każdego biletu na rzecz odbudowy trybuny „Cracovii”.

„Legja i „Posnania”. Zawody odbędą się w niedzielę o godz. 11 na stadionie miejskim i budzą zrozumiałe zainteresowanie ze względu na ostatnie zwycięstwo „Posnania” nad „Legją” w stosunku 4:3.

Pięściarstwo

Zawody międzyklubowe „Gedanja” i „Schuppo” w Gdańsku zakończyły się nieznacznie zwycięstwem drużyny policji niemieckiej w stosunku 10:6. Poszczególne wyniki były następujące: Radtke (S) remisował z Wyrzyckim (G); Taudien (S) pokonał na punkty Jaskółkowskiego (G); Leński (S) remisował z Biangą (G); Radtke I (S) zwyciężył na punkty Herisza (G); Krause (S) pokonał na punkty Antowskiego (G); Artur (S) zwyciężył na punkty Hanckiego (G); Omernik (S) uległ na punkty Wystra-

chowi (G); Stibbe (Union - Łódź) zwyciężył w wadze ciężkiej Bindziusa (G) w drugim starciu przez techn. k. o.; było to spotkanie towarzyskie; Bindzius zdobył w o. 2 pkt. dla Gedanji.

Stibbe i Wocka. W ramach spotkania międzyklubowego „Hasmonea” i „Union” Łódź we Lwowie w niedzielę odbędzie się to dawno oczekiwane spotkanie eliminacyjne w wadze ciężkiej. Jako sędzia w ringu wyjeżdża z Poznania do Lwowa p. Kosielski.

Sezon międzynarodowy polskich klubów pięściarskich oraz związków zapowiada się w tym roku mimo naogół trudnych warunków finansowych bardzo ciekawie. Po świetnych sukcesach „Warty” w Danji i pięknej wygranej Poznania z Wrocławiem obok budzącego ogólne zainteresowanie spotkania między państwami Polska i Niemcy, PZB obecnie prowadzi pertraktacje ze szwedzkim związkiem bokserkim celem rozegrania spotkania między państwowego. Mecz ten prawdopodobnie dojdzie do skutku i odbędzie się również w Poznaniu. Nie próżnują też kluby. „HCP” wyjeżdża 13 listopada do Wrocławia, 15 li-

stopada przybywa do Warszawy lotewska drużyna mistrzowska „Latwijas Boksa Club” z Rygi, aby walczyć ze stołeczną „Makkabi”. Do Orzegowa na Śląsku zjeżdża w tym samym dniu niemiecki klub „Beuthen 06”.

Interesujące międzyklubowe zawody urządzi K. S. „H. Cegielski” w sobotę o godz. 20 na własnej sali przy ul. G. Wilda 180. (Sala ogrzana). Walczyć będą: Dubisz i Łuczak (P. K. B.), Kaczmarek i Michalski (Dr. B.), Romański (Sokół) i Konieczny (Dr. B.), Maciejewski (Sok.) i Konieczny (P. K. B.), Witke (HCP) i Owczarczak (Sok.), Wojewoda II (HCP) i Golak (Sok.), Wojewoda I (HCP) i Warecki (Warta), Strugiński (H. C. P.) i Wolny (Sokół), Misiorny (HCP) i Wolniakowski (Warta), Witczak (HCP) i Forlański II (W), Szlappa (HCP) i Rogowski (Sokół).

Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu.

W środę, dnia 28. bm., rozstał się z tym światem, nieodżałowanej pamięci,

Roman Kurdwanowski

Zastępca Naczelnika Wydziału Książkowości Rolnej.

Dla ujmujących zalet charakteru był ś. p. Zmarły ogólnie ceniony przez swoich współpracowników i kolegów.
Cześć Jego pamięci.

Msza św. za duszę ś. p. Zmarłego odbędzie się w sobotę, o godz. 8,30 w kościele św. Marcina, pogrzeb tegoż dnia o godz. 16 z kaplicy cmentarnej w Górczynie. zw 11 667

Urzędnicy Wielkopolskiej Izby Rolniczej.

Dnia 29 października 1931 r., o godz. 7.30, zasnęła w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., moja najdroższa córka, nasza siostra, szwagierka, ciocia i kuzynka, ś. p.

Katarzyna Olejniczakówna

Pogrzeb odbędzie się dnia 1 listopada o godzinie 13.30, z kaplicy Szpitala Miejskiego na cmentarz parafjalny Bożego Ciała.

W ciężkim smutku pogrążona
matka z synami.

Msza św. za duszę ś. p. Zmarłej odprawi się w poniedziałek, o godzinie 7 rano w kaplicy Matki Boskiej Bożego Ciała.
Osobnych uwiadomień nie wysyła się.

Poznań, Górna Wilda 21. zw 11 652

✠

W środę, 28 października 1931 r., o godz. 12 w nocy, zasnął w Bogu, opatrzony Sakramentami św., nasz najukochańszy mąż, ojciec, brat, szwagier i wuj, ś. p.

Antoni Dźwikowski

przeżywszy lat 63. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 1 listopada, o godz. 3-ciej od św. Józefa na cmentarz Farny przy ul. Bukowskiej.

W głębokim smutku pogrążeni
żona z córką i rodzina.

zw 11 666

Mieszanka nowa 1/2 kg. 6,- zł
Mieszanka firmowa 1/2 kg. 8,- zł

Czekoladki te polecam jako bardzo dobre a tanie. Pw 8535-42,78

Walerja Patyk

Aleje Marcinkowskiego 6.
Rok założenia 1901, telefon 38-33 (obok poczty).

REKLAMY i afisze reklamowe
do okien wystawowych
tanie wykonuje student.

Wały Jagielly 22, m. 4.
zw 11 424

Wielu sądzi,

ze łagodny smak kawy Hag ma związek z usunięciem skawy kofeiny. Jest to jednakże błędne rozumowanie, kofeina nie ma nic wspólnego ze smakiem. Łagodny smak kawy jest dla fachowca oznaką jej dobroci. Kawa Hag posiada specjalnie łagodny smak, gdyż usunięto z niej również wosk kawowy, posiadający przykry zapach i będący niestrawnym.

KAWA HAG CHRODZI

SERCE

Fabryka obróbki drzewa w pow. mieście na Pomorzu poszukuje
UCZNIA
z dobrą znajomością języka polskiego oraz niemieckiego ewtl. w 2 roku praktyki. Zgłoszenia w języku polskim i niemieckim z dot. życiorysu, odpisów świadectw i fotografii pod zw 11662 do Kurjera Pozn.

Noże i widelce
Łyżki i łyżeczki
Młynki do kawy
Żelazka do prasowania
Wanny do obojca i kąpania
Garnki aluminiowe
Garnki emaljowane
Łóżka żelazne i wyścielane
Karnisze do okien
poleca korzystnie
Jan Deierling
skład żelaza
Poznań, Szkolna 3
Tel. 35-18 i 35-43
Pw 8541-48,74

Zawiadamiam
niniejszem Szan. Państwo, iż w sobotę, 31. X. 1931 r., o godz. 12 w południe
otwieram przy ul. Pocztowej 28, tel. 28-04
wykwintnie urządzoną
cukiernię i kawiarnię
Sprzedaż wyborowych ciastek własnego pieczywa poza dom.
Polecam się do usług Szan. Klienteli
Władysław Wojciechowski
mistrz cukierniczy.
zw 11650

Poszukuję na majątek 1800 mórg
50 000 zł na II hipotekę
po ziemstwie wynoszącą 39 tysięcy zł. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zw 11661

Niniejszem podaję do łaskawej wiadomości, że w dniu 31 października 1931 r., otwieram przed południem o godzinie 11-tej

Skład towarów krótkich

wyrobów pończosznicznych i trykotaży
w Poznaniu przy ul. Wielkiej 18.

Długoletnia i fachowa praktyka pozwala mi zadowolić nawet najwybredniejsze życzenia Szanownej Klienteli.

Z poważaniem
Stefanja Szczepańska.
Obsługa rzetelna!

Pw 8535/36-57,300/91
Ceny niskie!

FUTRA

SPODY POD FUTRA
LISY i SKORY
wszelkiego rodzaju
kupuje się najtaniej w firmie
JOZEF DAWID
Poznań, ul. Nowa 11
Przyjmuje asygnaty Tow. Kredyt
Pw 7788-37,110

Ratunek dla skórno-chorych

Krem na skórę „HEILWUNDER”, patent gdański Nr. 1019. Niezwykła kosmetyka do pielęgnacji skóry skutkuje z powodu swoich właściwości w rozpaczywych wypadkach wszystkich liszaj, nawet liszaj ropnych, ranach u nóg, egzemie, przyszczać, wyrzutach wszelkiego rodzaju czerwonosiej twarzy i nosa, odmrożeń i t. d. Przy zamówieniu uprasza się o cel użyteczności. Świetne uznanie. Jeżeli bez skutku, zwrot pieniędzy. Cena 8,60 zł. Wysyłka za zaliczką. Przy wysyłce sumy zwrotnej bez portorium.
Chem. Kosm. Laboratorium „KLOSSIN” Gdansk 2. Hundegasse 43.
nw 1425

MUROWANE: KALAMAJSKI NAJTAŃSZY.

Czasy coraz cięższe, dochody coraz mniejsze, kupujcie tylko to, co najpotrzebniejsze. Kto koniecznie kupić musi, czy to pończochy, rękawiczki, trykoty, bieliznę lub inne towary, niech spieszy do Kalamajskiego.

Każdy przekona się, że wybór największy i że to rzeczywiście murowane:

Kalamajski naitańszy.

Pw 8206/97-43.41/2

Export - Anglja!

HANDLOWIEC lat 35, biegły w językach: francuskim i angielskim, z praktyką bankową i handlową, szuka odpowiedniego stanowiska. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 11 651

UCZNIA

ukończoną Miejską Szkołą Handlową przyjmie **KAROL ADAMSKI, skład żelaza**
Poznań, Wielka 25.

Zimą podczas śniegu i mrozu można betonować i murować
szybkowiążącym cementem. dw 1502
Posiada stale na składzie **GUSTAW GLAETZNER**
Poznań 3, Mickiewicza 36
Telefon 65-80 i 63-28.
Składnica: Kraszewskiego 10.

Szczotki

do ubrań, kadzi, szorowania, zamlatania, troterowania, wosk. ścierki, wiory do podłogi, wycieraczki kokosowe, szpagaty

A. Koszewski
Poznań, St. Rynek 61.
Pw 8029-41.138

Kafle do pieców

we wszystkich kolorach najlepszej jakości, posiada stale na składzie:

GUSTAW GLAETZNER Poznań,
ul. Mickiewicza 36. Tel. 65-80 i 63-28
SKŁADNICA:
ul. Kraszewskiego 10.
dw 1507

Przez wszelkie cygaństwo losowem na raty!
LOS
I klasy 24 Państwowej Loterii klasowej dostarcza bez kosztów zaliczki nasz roidak **F. REKOSIEWICZ**, Kolektura Loterii Państwowej w Rawiczu, 3 Maja 2.
zw 11 629

Kursy
handlowe rozpoczynam 4 listopada. Kromczyńska. Ogrodowa 16, II.

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Poznańskiej Spółki Budowlanej „ZAGRODA” ogłoszone na 31. X. 1931 r. „Pod Strzechą Budowniczych” odwołuje się.

Pw 8539-43.72

ZARZĄD (—) Wachowiak.

Magistrat stol. miasta Poznania rozparcelował część terenów swoich w Dębcu, położonych pomiędzy ul. Dębiecką a przedłużeniem ul. Dolna Wilda tuż przy Dębinie i postanowił je sprzedać pod

budowę domków mieszkalnych.

Parcele mają powierzchni od 460 do 500 kwm. Cena wynosi 4,— do 5,50 zł od kwm. zależnie od położenia i płatną jest w gotówce przy zawarciu umowy.

Bliższych informacji udziela Magistrat Biuro XII. Ratusz, pokój nr. 2, gdzie wyłożony jest również plan parcelacyjny. Tamże składać należy zgłoszenia na kupno parcel

nw 6567/8

MAGISTRAT XII/1.

W sprawie upadłościowej nad majątkiem jawnej Spółki Handlowej W. Wyszyński i S-ka Poznań - Staroleka, zwoluje się walne zebranie wierzycieli na dzień 16. 11., o godz. 10-tej r. b., pokój 29 tutejszego Sądu celem wyboru nowego zawiadowcy gdyż dotychczasowy zawiadowca składa swój urząd. Poznań, dnia 22 października 1931 r. Sekretarjat 2 a, Sądu Grodzkiego. nw 6726

Rolnik Andrzej Mager w Poznaniu, Górna Wilda 127 zastąpiony przez adwokata Cichowicza w Poznaniu wniosł o wywołanie listu hipotecznego dla pretencji zapisanej w księdze gruntowej Luboń, tom IV. karta nr. 91 w dziale III. pod l. 8 na rzecz wnoszkodawcy i tegoż żony Marii Magerowej z domu Karpińskiej w kwocie 500 000 Mk. oraz z 25% odsetkami w stosunku rocznym. Posiadacza powyższego dokumentu wzywa się, by w podpisany Sądzie, pokój 69, najpóźniej w terminie wywoławczym dnia 10 lutego 1932 r., godz. 12-tej zgłosił swe prawa i przedłożył wymieniony dokument, w przeciwnym razie list hipoteczny zostanie pozbawiony mocy prawnej. Poznań, dnia 3 września 1931 r. Sąd Grodzki. nw 6724

Liczba czyn: 2. Na. 36/31. **POSTĘPOWANIE UPADŁOŚCIOWE.** W postępowaniu upadłościowym nad majątkiem upadłego dłużnika Stefana Rucińskiego w Poznaniu. Nowa nr 8 wyznacza się na skutek doleconej przez dłużnika przymusowej ugody, termin ugodowy na dzień 16 listopada 1931 r., o godz. 11-tej przed poł., który się odbędzie w Sądzie Grodzkim w Poznaniu, pokój L. 29. Wniosek z doleconiem ugody i oświadczenie wydziału wierzycieli, mogą interesowani przegladnąć w Sekretarjacie Sądu upadłości Poznań dnia 24 października 1931 r. Sekretarjat 2 a, Sądu Grodzkiego. nw 6725

W sprawie zapobiegawczej nad majątkiem firmy Wielkopolska Hurtownia Siodlarska W. Stefański, Poznań St. Rynek 53/54 zatwierdza się układ zapobiegawczy, przyjęty przez wierzycieli. Poznań, dnia 24 października 1931 r. Sąd Grodzki. nw 6721

W sprawie upadłościowej firmy Stefan Ruciński Specjalny Magazyn odzieży damskiej w Poznaniu, ul. Nowa 8, wyznacza się termin do zbadania zgłoszonych pretensyj na dzień 3 listopada 1931 r., o godz. 10,30 w tutejszym Sądzie, pokój 29. Poznań, dnia 19 października 1931 r. Sekretarjat 2 a, Sądu Grodzkiego. nw 6722

6. VI 65/31. **UCHWAŁA.** W sprawie spadkowej „Rączkowski”. W miejsce Józefa Szulca w Poznaniu, ul. Konopnickiej 3, mianuje się zarządcą masy spadkowej po zmarłym Aleksandrze Rączkowski — Ludwika Koczwara w Poznaniu, ul. Marsz. Focha 29. Poznań, dnia 10 października 1931 r. Sąd Grodzki. nw 6723

PRZETARG PRZYMUSOWY
W poniedziałek, dnia 2 listopada 1931 r., odbędzie się przetarg przymusowy, o godz. 15-tej po poł. sprzedawcą będą najwięcej dającym za gotówkę w Kotowiu:
20 tys. cegły palonej normalnej, szory, biurko, regał z szufladami i ca. 30 ctr. starego żelaza.
Zbiórka 10 minut przed przetargiem koło Posterunku Pol. Państwowej w Fabianowie. zw 11 648
Żabikowo, dnia 29. 10. 1931 r.
Wielicki,
egzekutor na Obwód Wójtostwa Fabianowa w Żabikowie.

PRZETARG PRZYMUSOWY
W sobotę, 31. bm., o godzinie 9-tej przed poł. przy Starym Rynku 40, sprzedam najwięcej dającym za gotówkę:
większą ilość materiałów wełnianych jak sukna, gabardyna, rypsy, aksamity, popeliny oraz jedwabie, satyny, zefiry, muśliny, woale, płótna, inletry, obrusy, ręczniki i t. p. oraz kompletne urządzenie skladowe.
Przetarg odbędzie się niedostępnie. nw 6728
Dawia, kom. sądowy. Poznań, Śniadeckich 26.

W sobotę, dnia 31 października r. b. w gmachu Domu Rzemieślniczego przy ulicy Franciszka Ratajczaka 21 zostanie otwarty nowy wykwinny **Kino-Teatr Rewjowy „NOWOŚCI”** Program: Na scenie wielka wspaniała rewja w 10 odsłonach p. t. „Tomasz Skąd Ty To Masz” przy udziale najwybitniejszych warszawskich artystów rewjowych. Na czele: Janina Sokolowska — Ludwik Sempoliński — K. Ostrowski — Iga Dix — R. Szmara Janina Kozłowska — Jerzy Jaszczółt. „PRAWO DO MIŁOŚCI” W rolach głównych: znakomita tragiczka Ewelina Holt piękna i cudowna oraz polska gwiazda ekranów światowych: IGO SYM Na ekranie: Potężny dramat erotyczny w 10 aktach. Szczegóły w programach! Ceny miejsc popularne od 50 gr. do 2,50 gr Początek seansów o godzinie 5, 7 i 9 wieczorem. zp 11 635

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-linowy milimetr 50 groszy

Znak oferty (naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811
i t. d. = 1 słowo.
Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

1 SPRZEDAŻE

Najszczęśliwsze
Loterii Państwowej polec. Kępsiora Poznań Sieroca 56. zw 75 774/5

Putra, obsady futrzane
w wielkim wyborze po cenach hurtowych dopóki zapas starczy. F. Lisiecki, Dom Konfekcyjny, Pomań Stary Rynek 98-100. Pw 8022-57.312

Wózki dziecięce
i wszelkie naprawy teraz tanio. 27 Grudnia 15, podwórze. zw 77 960

Płaszcz
simowy granatowy damski tanio sprzedam Słowackiego 43 skład zw 77 094

Drzewka i krzewy owocowe
rodobne i róże polecane A. i J. Jeske Szkoła k/Poznań tel. 460 8 Cenniki wysyłamy na żądanie bezpłatnie! Dojazd do naszych Szkółek autobusami z Placu Sapieżyńskiego w kierunku Obornik dwp 1330

Fotele
kanapa, kluby jak nowe, tanio. Łazienna 1, Lewicki. zw 78 553

Plusz - Futro
wytłaczam palta pluszowe. Desenie futer. Zielona 1 parter lewo. zw 77 074

Kapelusze damskie
w najnowszych fasonach oraz skórką na obsady po cenach najniższych polecę P. Szczawińska, S-ka. ul. Wodna 1. Przyjmujemy asygnyaty Kredytu Pw 7762-39.68

Parcela budowlana
przy szosie Warszawskiej bezpośrednio przy osiedlach „Dom Własny”. „Praca” wodociąg i kanalizacja przeprowadzone wprost od właściciela do nabycia Zgłoszenia: Małecki Droga Dębińska 11 telefon 11-90. Pw 7995-40.127

Płaszcz
brązowy na futerku, prawie nowy dla pani. także płaszcz granatowy tanio na sprzedaż. — Wierzbiciele 18 m 6, od godz. 5. zw 78 997

Meble kuchenne
bajecznie tanio sprzedaje Jan Koniński. Piaskowa 3. Wytwórnia mebli kuchennych zw 73 971

Waga
decymalna 250 kg na sprzedaż. Woźna 15. sklep. zw 78 781

Stare
niemieckie biurko i fotel leniwiec w brokat dno. Pocztowa 31a. pracownia tapicerska. zw 78 778

Perskie, smyrneńskie dywany
kilka sztuk za bezcen. Sommer. Marcellńska 49. zw 78 745

Samochód
„Buick”, mało używany, 6 osobowa limuzyna, 75 P. S. k. korzystnie do nabycia. Zgłoszenia Kurjer Poznański zw 78 770

Futro
damskie, czarne za 150 zł. Dąbrowskiego 59 mieszkanie 2. zw 78 769

Kawiarnia jadalnia
powiatowe miasto, mieszkanie pokój kuchnia piec cukierniczy z powodu wyjazdu za 3500. Wskaże Kurjer Pozn. zw 78 704

Pianino
sprzedam, Dopiersalski, Górna Wilda 29. zw 78 674

Fortepian
prawie nowy korzystnie na sprzedaż Jan Nizielński, Grobla 19, mieszkanie 10. zw 78 718

Wóz
roboczy 2/4 calowy, dobry tanio sprzedam, Winiary, św. Stanisława 7. zw 77 470

Dom
5 ubikacji Solaczu dwie minuty od tramwaju cena 16 000, wpłaty 12 000 sprzed. „Krakus”. Poznań, Pocztowa 30. zw 78 871

Benzol
na litry, benzyna, oliwa, smary wszelkie inne artykuły dla motocyklistów, samochodów polec. najtaniej Drogerja św. Marcina 62. zw 78 897

Masarnia
znajdująca się w Wielkich Hajdukach tuż obok Król. Huty G. Śl., od lat 25 istniejąca, dobrze prosperująca, natychmiast do sprzedania z powodu choroby innejgo przedsiębiorstwa. Oferty do Kurjera Poznańskiego zw 78 120

3,50 kamizelka damska
Zempr jedwabiem 4,90, wełniany 8,75, elegancki prima 12,50; Garsonki wełniane 18 złotych, Szwercyki dziecięce, bawelnyane od 1,50, deseniowe jedwabiem 2,50, wełniane suwaczem od 5,85; Pulowery męskie 3,75, nowość 4,45; wełniane suwaczem 10,85 w olbrzymim wyborze najtaniej tylko w Warszawskim Składzie Fabrycznym Jądwig Podbielska, Wielkie Garbary 40, naprzeciw ulicy Wodnej. zw 78 918

Skład
kolonialny z mieszkaniem w mieście prow., dobrze prosperujący sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zw 78 128

Parcela
kilka przy hali Zeppelina po nad szosą na sprzedaż. Wiadomość: portjer Hotelu Britannia 9-11 3-5 u właściciela zw 78 936

Całkowite wyprawy Najlepszą Porcelaną Najlepsze szkło Prima Alpakę
najtaniej tylko wprost Hurtowni Porcelany, Wronecka 24 — podwórze. zw 79 067

Płaszcz
ciepły, dobry, frak na jedwabiu tano. Zaczysze 2, parter, narożnik Jasnej. zw 78 954

Skład kolonialny
narożnik ruchliwej ulicy, zaprowadzony 25 lat w jednych rekach z towarem i mieszkaniem z powodu zamążpójścia sprzedam. Adres Kurjer Poznański zw 78 953

Zakład
fryzjerski Poznań sprzedam zaraz za 2 000. Adres wskaże Kurjer Poznański zw 78 961

4 konie
robocze sprzedam. M. Czechowski. Piaskowa 67, stajnia w podwórze. zw 78 882

Fortepian
tanie sprzedam. Staszica 4, m. 11 zw 78 975

Sprzedam
lub dam na tucz 30 arcw i bydła młodego. Tomkiewicz. Droga Dębińska 24. zw 79 037

Motor
na prad stały 220 volt, 25 k. w. tania sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 006

Kanarka
śpiewaka z klatką sprzedam tania. Oferty Kurjer Pozn. zdw 79 033

Folwark
190 mórg, Kujawy prywatny, żywe, martwe inwentarze. Cena 20.000, wplaty 10.000 sprzedam Jaszkiewicz, Poznań, Fredry 6 zdw 79 045

Akumulator
radjowy, nowy, tania sprzedam. wykonuje naprawy. Dolna Wilda 21. m. 3. zdw 79 065-6

Pianino
krzyżowe tania sprzedam. Kraszewskiego 13, mieszkanie 5. zdw 78 982

Fortepian
„Jbach” krótki, piękny ton! Św. Marcin 22, mieszkanie 5. zdw 78 996

Korzystnie
szafa ogniotrwała, ściana drewniana, biała skrzynia do węgla, piec kaflowy przenośny Wally Zygmunt Augusta 1. m. 1. zdw 79 126

Skład
pokoik, duża piwnica. Oferty Kurjer Pozn. zdw 79 128

Zegarek
złoty sprzedam. Czarnecki, Ratajczaka 13 zdw 79 154

Regaly
prawie nowe, częściowo oszklone sprzedam. Kraszewskiego 11 lokal 67. Pw 8529.30-43.54.55

Flamandzi
zegar stojący, zegary ścienna, obrazy olejne, różne meble sprzedam. Górecki, Wroniecka 4. Pw 8522.43.70

Rower
nowy, meki, tania sprzedam. Marszałka Focha 29, front. m. 6. jw 1847

Skład
z ubikacją i urządzeniem w Poznaniu sprzedam tania Oferty do Kurjera Pozn. zdw 79 099

Putro
męskie, eleganckie jak nowe korzystnie sprzedam Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 79 105

Zakład fryzjerski
damsko-męski nowoczesny urządzony dobrze prosperujący sprzedam. Dąbrowskiego 56, zdw 79 110

Sypialnie
nadmierzają tania sprzedaje tylko Stolarska, Kwiatowa 6. zdw 79 088

Fortepian mahoniowy
(skrzydło długie) sprzedam za 500 zł. Marija Nomotowa, Bolewice, powiat Nowy Tomysl, n.w 6619

Młyńskie
2 postawy walcowe podwójne używane 800x350 firmy Amme Giesche sprzedamy Oferty Kurjer Poznański zdw 79 134

Skórkki
blamy, ceny hurtowe. Hankiewicz, Wielka 9, wchód Szewska, zdw 79 029

Kompletna sypialka
łóżka, szafy, szafonierki, umywalki, tania sprzedam Górecki, Wroniecka 4. Pw 8523-43.60

Męski pokój
kompl. garnitury klubowe, biurka, fotele, krzesła etc. okazjnie sprzedam Górecki, Wroniecka 4. Pw 8524.43.63

Eleganckie kapelusze damskie, czapeczki,
w wielkim wyborze po znanych i niskich cenach poleca G. Lewicka, Poznań, ul. Wielka 8, Kraszewskiego 17, Wejście z ul. Szamarzewskiego, n.w 6618

Meble
eleganckie, skromne po cenach fabrycznych poleca Weclawski, sw. Rocha 8, Obejrzeć można w niedziele.

Parcelę
w Debcu przy tranwaju w rozmiarach od 400-1000 mtr. sprzedam korzystnie. Informacje „1. Wierzbiciele 59 mieszkanie 3 telefon 74-59 zdw 76 521-2

Jadalnię
dębowa z powodni wyjazdu korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 845

Sypialnie
sprzedaje tania Stolarska, Rybaki 15. zdw 78 626/a

Płaszcz
zimowy męski sprzedam, Jasna 3 mieszkanie 4 od 15-19. zdw 79 856

Maszynę
hebenkową nowa 240 zł, gramofon walizkowy, rower, tania. — Stroma 1, parter, zdw 78 964

Putro
sealowe nowe, korzystnie. Pólowiejska 27, mieszkanie 4. zdw 78 925

Budynek
nadający się na fabrykę (obok młyn) korzystnie na sprzedaż. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 924

Piec
żelazny, przenośny sprzedam. — F-ma Ruskowski, Pólowiejska 6 zdw 78 982

Skład
kolonialny, 2 pokoje kuchnia, magiel, towar sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdw 78 938

2-4 osady
pofolwarczne kompletne zabudowane, rola pszenno-buraczana i cz. żytnia laki stawki rybne ewentl. cz. inwentarze żywe i martwe. Cena 400.— złotych za morg. Dogodne spłaty Zgłoszenia tylko osobiste przyjmuje dnia 2-3 listopada Majętność Drzewcowa stacja kolejowa Lipno Nowe poczta Osieczna koło Leszna Pw 8202.3-42.31.2

Maszyna
do pisania. Dąbrowskiego 24, Górczyk, zdw 78 811

Motocykl
D. K. W. 300 ccm. w dobrym stanie. korzystnie sprzedam lub zamienie na samochód. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 847

Spodnie
wszelkiego rodzaju litemki, odzież zawodowa tania hurtowo. detalicznie, Fabryka Spodni St. Krause Nast., Domniańska 2, przy Wielk. Garbarach, n. 6002

Płaszcz
zimowy damski, Wierzbiciele 39 a, mieszkanie 4. zdw 78 853

Witold Leworski
Obrazy i oprawa tylko Wrocławska 36

Wille
największy wybór, najniższe ceny Pw 8015.6-41.43.9

Wille
nowa z ogrodem, 2 pokoje kuchnia, łazienka, przy szosie 2 km. od Poznania komunikacja autobusowa na sprzedaż. Cena według umowy. Adres wskazać Kurjer Poznański zdw 79 288.9

5 KUPNA

Gospodarstwo
prywatne, dobrej ziemi, za cenę do 15000 złotych przy wpłacie 7 do 10 000 kupie Oferty z podaniem miejscowości do Kurjera Poznańskiego zdw 78 265

Srebro
złoto brylanty kupuje Szulc Plac Wolności 5 Pw 8274-43.15

Złoto
srebro, platyny i brylanty kupuje i płaci najwyższe ceny W Kruk jubiler ul. 27 Grudnia Nr. 6 zdw 74 639

Firanki
dwa pary, najcenniej filet, okazjnie kupie. Oferty Kurjer, Poznański zdw 78 774.

Kupię
gospodarstwo około 200 mórg od właściciela, wpłace 20 tysięcy, przy Poznaniu, Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 79 739

Parcelę
gotówką tania kupię, Cena, okolica, Oferty Kurjer Poznański zdw 79 833

Motocykl
3/4 konny, używany kupię Oferty z podaniem marki, ceny do Kurjera Poznańskiego zdw 79 851

Anodowy
aparatus 220 volt, prad stały, kupię, Oferty Kurjer Poznański zdw 79 814

Maszynę
damska Singera, używana zaraz kupię. Dobrze zapłace, Wolnica 4/5. I. piotro, lewo zdw 78 637/8

Słomę
prasowaną kartofle wagonowo kupię Oferty z podaniem ceny i stacji załadowania uprasza się Kurjer Poznański zdw 78 842

Kupię
większą maszynę, kinowa (gotówka). Oferty Kurjer Pozn. zdw 78 952

Dubeltówkę
kupię, Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 79 016.

Kupimy
długi szoferski kołuch. Może być używany. Mickiewicza 34 m. 1. zdw 79 004

Kupię
dom rentowy w Poznaniu Listy szczegółowe pod „Gotówka” Par Bydgoszcz, Dworcowa 54. Pw 8527.72.87.

6 KAMIENICE

Kamienice
wille, domy poleca i poszukuje pośrednictwo „Kraikus”, Poznań, Poczta 30 telefon 58-66, zdw 78 097

Kamienicę
komfortową, mieszkania duże, naleszym punkcie Łazarza sprzedam Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 78 808

Kamienicę
w pow. mieście, mieszkanie pięcypokojowe sprzedam, Plac Wolności 13, III, m. 15. zdw 78 837-8

Kamienicę
do 100 000 wplaty 30-60 000 złotych od właściciela wprost spiesznie kupię. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 685

Wille
lub dom w Poznaniu kupię od właściciela. Pośrednicy wykluczeni. Wplata 25-30 tys. zł. Oferty Kurjer Poznański jw 1841

Wille
podmiejska piękna, elektryczność, ogród, wydzierzawi w aściele. Oferty Kurjer Poznański zdw 79 098

PIENIADZ

Udziały pożyczek
długoterminowych na budowę, rozbudowę, spłaty długów, kupna nieruchomości przy niskim oprocentowaniu. „Własna Zagroda”, Spółdzielnia Hipoteczna-Kredytowa, z ogr. odpow. Poznań, Aleje Marcinkowskiego 3a telefon 8121 (dawn. Nowy Rynek 13), n.w 6529

Młyn
wodny w pełnym biegu poszukuje wspólnika czynnego gotówką 15 tysięcy. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 79 292

Udziałowca
cichego z kapitałem 2-4 tysięcy przyjmie poważne przedsiębiorstwo. Požadani profesorowie szkół. Oprocentowanie kapitalu udział w zyskach. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 78 411

Spółnictwo
każdego przedsiębiorstwa, najchętniej węgłowego z 10 000 przyjmie Warunek: mieszkanie Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdw 78 467

Za pożyczenie
2-4 tysięcy dam posade osobie piszącej na maszynie Pensja i oprocentowanie kapitalu Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 79 413

Jedynie pewna
lokata kapitalu kupno parceli wprost od właściciela Majętność Zieliniec pod Poznaniem. Pw 7 994-40.86

Poszukuję
8 000 na I hipotece domu wartości 42 000 zł. Zgłoszenia z podaniem wysokości procentu Kurjer Poznański zdw 77 464

10 000 zł
potrzebuję na rok, dam 15%, zabezpieczenie hipoteczne na majątku przemysłowo-handlowym wartości 150 000 Łaskawe zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 78 855

50 000
na I, hipotece dom mieszkalny w Poznaniu, wartości 170 000, poszukuje Oferty Kurjer Poznański zdw 78 773

Ogrodnictwo barłdowe
poszukuje pożyczek 10 000 zł — Dam 15% lub przyjmę wspólnika Oferty Kurjer Poznański zdw 78 901.2

25 000
oddam na I, hipotece Poznaniu. Kurjer Poznański zdw 78 840

400
na krótki czas poszukuję. Dobry procent. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 78 927

3 000
zł pożyczki pierwsza hipotece domu wartości 22 000. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 879

5-10 000 zł
na I hipotece kamienicy w Poznaniu wartości 100 000 zł., przy nosi 12 000 rocznie poszukuje gospodarz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 79 058-9

Poszukuję
pożyczki 170 zł, zastaw ruble carskie w papierach. Oferty Kurjer Poznański zdw 79 061

5-10 000 zł
poszukuje na I, hipotece nieruchomości wartości 100 000 zł., procent według umowy lub sprzedam większą, mniejszą ilość ziemi pod budowę przy samem Poznaniu. Agenci wykluczeni. Oferty Kurjer Poznański zdw 79 020

Pożyczki
20 000 na I, hipotece realności przedsiębiorcy wartości 80 000 zł poszukuje kawaler wyższy urzędnik ewentl. przyjmie wspólniczkę 15% Oferty Kurjer Poznański zdw 79 122

8 DC WYNAJECIA

Pokój
próżny używany kuchni małżeństwu względnie na biuro wynajme. Jende, Prądzińskiego 12, n.w 6564

Próżny
pokój z klatki schodowej. Dzierżawa na pół roku zgóry. Gdzie? wskaze Kurjer Pozn. zdw 78 784

W Środzie
oddalonej 35 minut koleją od Poznania, wynajme mieszkanie parterowe 6 pokoi kuchnia, garaż, stajnia, ogród, willa pięknie położona 250 zł miesięcznie Dr. Urbański, Środa zdw 78 859

Mieszkanie
3 pokojowe, parter, centrum częściowo umeblowane za 2 500 zł. W tem rok dzierżawa oddam. — Adres poda Kurjer Poznański zdw 78 945

Trzypokojowe
ładne, dwa balkony, za pożyczkę 10-15 000 na I, hipotece domu Poznaniu Oferty Kurjer Poznański zdw 78 766

Eleganckie
mieszkanie 3 pokojowe z komfortem z powodu wyjazdu zaraz tania do oddania. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 410

Dziewięćcio
pokoje lub sześćdo do wynajęcia. Matejki 7 gospodarz, telefon 7032. zdw 78 720

Pokój
i kuchnia dolna część miasta z meblami. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 79 726

2 pokoje
i kuchnia do wynajęcia zaraz. Czyszn podług umowy. Jan Kurkiewicz, Mosina, ul. Poznańska 4 n.w 6611

Mieszkanie
3 pokojowe przy św. Marcynie z meblami zaraz oddam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 78 793

Dwupokojowe
kuchnia, zynsz 60 miesięcznie płatny wynajmie — „Pawilon”. Marszałka Focha 15. zdw 78 685.6

5 pokoi
słoneczne, komfortowe 2 balkony. Zgłoszenia: Skład delikatesów, Górna Wilda 44, wejście z Szwajcarskiej, zdw 79 960

Dom
ogrodem w małym mieście blisko Poznania wydzierzawi właściciel. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 78 862

Pokój
i kuchnia z meblami korzystnie na sprzedaż. Pólowiejska 18, w su terenie, mieszkanie 10. zdw 79 056

Mieszkanie
większe wynajme zaraz. Rzeczy popolitej 4, gospodarz. zdw 79 024

Pokój
kuchnia, zroda gospodarza odstąpię. Gen. Umińskiego 10, m. 3 zdw 79 017

Dwupokojowe
łazienka za dzierżawę, Czarnecki, Ratajczaka 13. zdw 79 153

2 pokoje
kuchnia, częściowo umeblowane odstąpię Łazarz. Adres wskazać Kurjer Pozn zdw 79 025

5 pokojowe
centrum, wygodny, parter, także biura odstąpię. Adres Kurjer Poznański zdw 79 103

9 SZUKA MIESZK

Samotna
osoba poszukuje pokoju i kuchni ewentualnie 2 pokoi, w centrum 1 rok zgóry Oferty z ceną do Kurjera Pozn. zdw 78 799

Pięćpokojowe
komfortowe mieszkanie potrzebne w okolicy ulicy Grunwaldzkiej. Marynarskiej i Ostrogoza. Oferty Kurjer Pozn. zdw 78 800

Poszukuję
pokoju od gospodarza. Czyszn zgóry Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 78 780

Mieszkania
2-3 pokojowe kuchnia, łazienka, wprost od gospodarza poszukuję Czyszn ewentualnie zgóry. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 747

Mieszkania
2-3 pokojowe poszukuje urzędnik wprost od gospodarza, płace półroczny czyszn Oferty Kurjer Poznański zdw 78 941

Pokoju
z kuchnią poszukuje młode małżeństwo. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 890

Pokój
kuchnia lub pokój od gospodarza. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 873

Mieszkania
2 pokojowego słonecznego, z kuchnią i łazienką szuka od 1. 12. bezdzietne małżeństwo na stałej posadzie Oferty Kurjer Poznański zdw 79 112

3-4
pokojowego, komfortowego, zwrot kosztów czyszmem, naprzód poszukuje solidny lokator Oferty Kurjer Poznański zdw 79 130

11 POKOJE UMEBL

Pokój
frontowy panu, elektryczność, bez pościeli. Pólowiejska 1, m. 8 d.w 1505

Dla 2 panów
pokój umeblowany blisko dworca i poczty Ul. Gąsiorowskich 10, II m 8 zdw 76 494

Dla pana
pokój umeblowany do wynajęcia blisko dworca i poczty Ul. Gąsiorowskich 10 II m 8, zdw 76 495

Frontowy
ładny pokój, tylko dla lepszego pana od 1. 11. do wynajęcia. Wielkie Garbary 2, mieszkanie 5. zdw 78 348

Pokój
dobrze umeblowany obiadam, Mickiewicza 11, III, prawo, zdw 78 120

Ładny
duży, słoneczny Matejki 1. I, zdw 79 191

Dwuosobowy
od 1. 11. Ratajczaka 28, mieszkanie 10. zdw 77 163

Kawaler
mający własne mieszkanie przyjmie pana na pokój Baranowski, Niegolewskich 3 Łazarz, zdw 78 736

Panienkom
Kraśińskiego 8 c. zdw 77 224

Pokój
dwuosobowy, frontowy Matejki 53, mieszkanie 11. zdw 79 820

Pokój
umeblowany, panom. Kwiatowa 9, mieszkanie 12. zdw 78 916

Panicom
Łukaszewicza 24, I. Łazarz, zdw 78 854

Pokój
dwom lub jednej osobie utrzymaniem lub bez, Spokojna 1, II, lewo, zdw 78 834

Dwuosobowy
komfortowy obiady Matejki 30, I, lewo, zdw 78 821

Niekrepujący
duży, elegancki, telefon, Kraszewskiego 4, 9. zdw 78 837

Pokoje
z utrzymaniem do wynajęcia. Ząbłocka, Aleje Marcinkowskiego 1, zdw 78 797

Dwuosobowy
studentom. Pólowiejska 12, II, lewo, zdw 78 794

Jedno - dwuosobowy
frontowy jasny, elektryczność, tania, Wierzbiciele 10, I, mieszkanie 3. zdw 79 792

Pokój
mały przejściowy centralne ogrzewanie, Młyńska 3 mieszkanie 11, zdw 78 790

Pokój
do wynajęcia dla pań lub panów. Ul. Długa 3, mieszkanie 29, w podwórzu, drugi wchód, zdw 78 787

Pokój
z elektrycznością centralnym ogrzewaniem — Krasnińskiego 3, mieszkanie 6 narożnik Jasnej, zdw 78 786

Pokój
na dwie osoby Pościel własna. Chwaliszewo 21/22, mieszkanie 10, zdw 78 783

Wspólnika
na pokój studenta Romana Szymańskiego 9 mieszkanie 8, zdw 78 779

2 pokoje
elegancko umeblowane z używanymi meblami na Łazarzu do oddania Adres wskazać Kurjer Poznański zdw 78 746

Pokój
jasny, czysty frontowy wynajme inteligentnym solidnym panom lub paniom Adres Kurjer Poznański zdw 78 715

Pokój
2 panom, elektryczność Wally Jazielly 3a 27, zdw 78 751

Pokój
frontowy dla 1-2 osób. Poznańska 44, mieszkanie 5 zdw 78 735

Uniwersytetu
blisko Składowa 1, m 16 parter, dwuosobowy, elektryczność, zdw 79 069

Pokój
wolny Św. Marcina 27 III., lewo, zdw 78 716

Pokój
z komfortem tania, telefon Matejki 46, mieszkanie 7 zdw 79 717

Pokój
umeblowany. Matejki 66, m. 6, zdw 78 865

Pokój
wspólny dla pań do wynajęcia Piekary 24, m. 3, zdw 78 872

Pokój
umeblowany tania, Przemysłowa 41, mieszkanie 25 zdw 79 370

Czysty
pokój ewentl. dwa Chrzanowscy Zdzka 3 willa, zdw 78 869

Czysty
pokój Ratajczaka 33 mieszkanie 13. zdw 78 868

Przecznica
3, I. p. dzwonić Tomińska, zdw 79 867

Pokój
niekrepujący. Zamkowa 5 mieszkanie 9, zdw 78 874

Balkonowy
elektryczność Ratajczaka 11 a, 3 wejście, Hauffe, zdw 78 878

Pokój
frontowy, dobrze umeblowany wynajme inteligentnej osobie Ratajczaka 33, II, mieszkanie 11 zdw 79 877

1-2 osobowy
frontowy, elektryczność, łazienka zaraz, Maleckiego 26 m. 4, zdw 78 876

Pokój
z telefonem od 1. 11. Zwierzyniecka 6, m. 6, zdw 78 886

Pokój
niekrepujący z utrzymaniem II, piotro, Wozna 1

Skromny
dobre ubiory, Plac Sapińskiego 11, mieszkanie 7, zdw 78 805

Dwuosobowy
ewentualnie bez-
płatne małżeństwo, Wojciech 25,
mieszkanie 10, zdw 78 815

Pokój
2 osoby zaraz, Szamarzewskie,
8, IV, p. prawo, zdw 78 880

Tanio
pokój, Wroclawska 38, m. 32,
zdw 78 882

Pokój
umieblowany wspólny panu tanio,
Bore, Długa 3, parter, zdw 78 884

Pokoik
Wierzbiciec 24a, parter lewo,
zdw 78 885

Pokój
Kwiatkowski 9, parter, mieszkanie 16,
zdw 78 893

Dwuosobowy
pokój solidnym młodzieńcom, —
Kwiatkowski 3, 12, zdw 78 905

Pokój
z urządzeniem kuchni, Sołtyśki Pruz-
na 18, zdw 79 038

Pokój
z własną pościelą wołny, Okro-
dowa 4, m. 5, zdw 79 060

Pokój
dla urzędnika, Śniadeckich 1 m. 2,
zdw 79 075

Małżeństwu
pokój umieblowany, frontowy, la-
zienka lub panom, Marsz Focha
14, mieszkanie 4,
dzw 79 126

Dwie
kucharki z utrzymaniem, Rybaki
Kaluźna, zdw 79 074

Pokój
dwuosobowy Krzyżowa 5, m. 5,
zdw 79 098

Komfortowy
pokój, telefon, Zwierzyniecka 1,
m. 4, zdw 79 841

Panience
na pokój, Półwiejska 10, m. 19,
zdw 79 018

Dwuosobowy
Focha 32, m. 8, zdw 79 099

Wspólny
panu Kwiatowa 9, podw. I,
zdw 79 053

Pokój
ulica Prusa 20, mieszkanie 17,
zdw 79 039

Niekrepujący
utrzymaniem Różana 23, II,
zdw 78 972

Dwuosobowy
umieblowany, Wyspiańskiego 13,
m. 3, zdw 78 973

Pokój
dwuosobowy zaraz Staszica 4,
mieszkanie 11,
zdw 78 974

Pokój
św. Józefa 6, mieszkanie 3,
zdw 78 978

Pokój
1-2 osobom zaraz, Patrona Jac-
kowskiego 30, mieszkanie 6,
zdw 78 979

Pokoik
sympatyczny, czysty, Półwiejska
30, m. 7, zdw 79 026

Pokój
dla dwóch panów, Kraszewskie-
go 4, m. 8, zdw 79 003

Dwuosobowy
Kanałowa 6, parter prawo,
zdw 79 101

Pokój
umieblowany wynajme zaraz, Bal-
czak, Kraszewskiego 30,
zdw 79 107

Pokój
panom przy Parku Wilsona, Ka-
nałowa 4 II, zdw 78 848

Jednosobowy
elektryczność front, Wierzbieci-
c 13, m. 9, zdw 79 057

Jednej
w dwóm, Bukowska 9, II,
zdw 79 062

Frontowy
elektryczność osobnym wejściem,
św. Wojciech 21, m. 5,
zdw 79 070

Focha
1-2 osobowy, front, blisko dwor-
ca, 1-2 osobowy, zdw 79 072

Pokój
dwuosobowy wynajme, Śniadec-
kich 17, mieszkanie 11,
zdw 79 076

3 panom
Kwiatowa 13, m. 10, zdw 78 822

Pokój
wynajme Waliszka Wybickiego
zdw 79 062

Panom
1-2, Ogrodowa 5, mieszkanie 18,
zdw 79 086

Czysty
pokój, Działyskich 2, m. 7,
zdw 79 087

Dwuosobowy
Kochanowskiego 22, m. 4, naroż-
nik, zdw 79 160

Pokój
ul. Piotra Wawrzyniaka
zdw 79 148

Pokój
dobrze umebłowany, elektrycz-
ność, lazienka Staszica 25, m. 4,
jw 1838

Niekrepujący
pokój, lazienka wolny, Słowackie-
go 30, m. 8, jw 1840

Ladne
dwa pokoje lub jeden dobrze u-
meblowane, elektryczność, spoko-
jnemu, solidnemu panu Wiel-
kie Garbary 40, m. 6, zdw 79 142

Pokój
2 panom, Łakowa 16, parter, le-
wo, zdw 79 143

Pokoje
z utrzymaniem wszelkimi wygo-
dami, Matejki 60 m. 8,
zdw 79 149

2 pokoje
gabinet, sypialny wynajme, Słow-
ackiego 25, mieszkanie 11,
zdw 79 150

Pokój
frontowy, elektryczność, Łakowa
7a, mieszkanie 13,
zdw 79 151

Frontowy
dwuosobowy wzgl bezdziet. mał-
żeństwu, Dąbrowskiego 64, m. 10,
zdw 79 156

2 pokoje
umieblowane na biura handlowe
z telefonem od 1 listopada, Poczo-
towa 11, parter, m. 4,
zdw 79 158

Panience
pokój, elektryczność, Romana
Szymańskiego 8, m. 16,
zdw 79 090

Pokój
śniadeckich 6 a, m. 12,
zdw 79 131

Gabinet
elegancki, telefon, Kreta 7, III,
prawo, zdw 79 132

Pokój
celniancki, również dwuosobowy,
Zupańskiego 8, mieszkanie 4,
zdw 79 137

3 Maja 6, m. 9.
jeden, dwuosobowy, elektr., tele-
fon, zdw 79 141

Pokój
zupelnie niekrepujący wynajme,
Bukowska 9, m. 1, zdw 78 998

Duży pokój
Wielkie Garbary 5, m. 9,
zdw 79 090

Pokój
dla dwóch panów lub paf do wy-
najęcia, Stary Rynek 80, m. 3,
zdw 79 005

Pokój
utrzymaniem, Strzelecka 5, I, le-
wo, zdw 79 012

Pokój
dla pań, Stary Rynek 10, m. 8,
wchód Kurzanoga, zdw 79 013

Dwuosobowy
Długa 9, III, mieszkanie 8,
zdw 79 021

Panom
dwuosobowy, elektryka, utrzyma-
nie — bez Wroclawska 19, II,
front, zdw 79 030

Umieblowany
1, 2, 3, 4 osobom, Matejki 5, mieszka-
nie 7, front, zdw 79 023

Pokój
wynajme, Łakowa 15, II,
zdw 79 036

Centrum
dwn., trzosobowy, Cieszkowskie-
go 7, III., prawo, zdw 79 040

Pokój
lub dwa frontowe, umebłowane,
Marcin 18, m. 5, zdw 79 041

Dwuosobowy
lub jedno Wierzbiciec 3, I, lewo,
zdw 79 042

Pokój
Chelmońskiego 21, m. 2,
zd 79 043

Frontowy
Szyperka 1, m. 17, zdw 79 048

Dwuosobowy
Kraszewskiego 5, podwórze m. 9,
zdw 79 049

Słowackiego
34, I, lewo, pokoje paniom,
jw 1843

Dąbrowskiego
23, mieszkanie 7, słoneczny, central-
nym ogrzewaniem, utrzymaniem,
jw 1845

Pokój
dwuosobowy zaraz wynajme,
Marszałka Focha 20, front, m. 6,
jw 1848

Parterowy
front, Grunwaldzka 5, r w 3203

Ładny
czysty, słoneczny, piąmnem lub
bez, wszelkie wygody, dom kul-
turny, Wyspiańskiego 18, I,
prawo, tel. 61-44, zdw 79 094

Dwuosobowy
obłady — bez Skryta 10, m. 1,
zdw 79 092

Pokój
panom wynajme, Mostowa 4, I, le-
wo, zdw 79 119

Umieblowany
do wynajęcia, Szewska 19, m. 7,
r w 3291

Elegancki
elektryczność, inteligentnym, Jac-
kowskiego 31, m. 3, zdw 79 129

12 SZUKA POKOJU

Pokój
umieblowany frontowy, ciepły, w
średmiejściu dla pań poszukują-
ny, Oferty z podaniem ceny do
Kurjera Poznańskiego zdw 78 785

Czystego
niekrepującego, centralne ogrzew-
anie, poszukuje lekarz, Oferty
Kurjer Poznański zdw 78 765

Dwóch
urzędników przyjeżdżnych pokoju
niekrepującego, średmiejściu, mo-
żliwie klimatycznie, Cena,
Oferty Kurjer Pozn., zdw 79 776

Pokoju
biurowego używalności telefonu
poszukuje inżynier, Oferty poda-
niem ceny Kurjer Poznański
zdw 78 724

Pokoju
na 2 osoby, elektryczność niekre-
pującego, na Jeźycach Oferty z
podaniem warunków Kurjer Po-
znański zdw 78 760

Poszukuje
dwóch umebłowanych i oddziel-
nych pokoi w jednym mieszkaniu,
Zgłoszenia wraz z ceną pro-
sze kierować do Kurjera Po-
znańskiego zdw 78 730

Pokoju
skromnego ciepłego z utrzymaniem,
nie daleko Uniwersytetu —
szuka akademik, Oferty z ceną
Kurjer Poznański zdw 78 860

Inżynier
z żoną poszukuje ładnego ciepłego
pokoju używalności kuchni,
łazienki, Oferty cena Kurjer Po-
znański, zdw 78 823

Małżeństwu
poszukuje próżnego i oddziel-
nego pokoju do 30 zł.
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdw 78 807

Paniencia
poszukuje wspólnego pokoju, —
Oferty Kurjer Poznański
zdw 78 962

Poszukuje
pokoiku zaraz dla dwóch osób ro-
dzęństwa, niekrepującem wej-
ściem, cena 30 zł, Oferty Kurjer
Poznański, zdw 78 864

Pokoju
niekrepującego dla przyjeżdżnego
pana, Oferty Kurjer Pozn.,
zdw 79 019

Małżeństwu
szuka pokoju umebłowanego uży-
waniem kuchni średmiejściu, Of-
erty Kurjer Poznański, zdw 79 102

Pokoju
młodego taniego dla jednej lub
dwóch pań szukam, Oferty z ceną
Kurjer Poznański, zdw 79 109

Dwuosobowy
Jeżycka 43, m. 7, zdw 79 111

Bezdzietne
małżeństwo poszukuje taniego
pokoju, Oferty cena Kurjer Po-
znański, zdw 79 118

13 LOKALE

1—2
pokój na biura z telefonem wynaj-
mie, Młyńska 4, parter, prawo
zdw 17 72

2 ubikacje
warsztatowe do wynajęcia przy
rynku Wildeckim, Nowak, Prze-
mysłowa 1, zdw 79 157

Lokal
handlowy z biurem centrum mia-
sta 70 mtr.2, zgodą gospodarza,
korzystnie wynajme, Auto Bar-
zar, św. Marcin 54, zdw 79 064

Lokale
nadające się na biura, skład
wzgl. przedsiębiorstwo składające
się z 4 wzgl. 5 jasnych, dużych ubi-
kacji na niskim parterze od 1
grudnia br. za miesieczn. czyn-
szem do wynajęcia, Blizszych wiad-
omości udzieli gospodarz K. Lo-
ga, ul. Słowackiego 13, Tel. 66 89
Pw 8462-43.52

14 DZIERZAWY

Gospodarstwo
przy Poznaniu zadzierzawie, —
Zgłoszenia do Kurjera Pozn.,
zdw 78 466

Gospodarstwo
40-80 morg. blisko Poznania za-
dzierzawie zaraz. Zgłoszenia
właścicieli do Kurjera Pozn.,
zdw 79 022

16 OSOBISTE

Ad H. St.
Listu nie było, proszę Kurjer Po-
znański pod zdw 78 533

21 ZGUBY

Hetman
Wacław zgrublił maturo 6. X. 31
roku, Znajdźca za wynagrodze-
niem zechce złożyć do kol. Men-
cia, ul. Kopernika 4, mieszka-
nie 4, zdw 78 845

Unieważniam
zagubiony dowód osobisty, Win-
centy Kostrzewski, zdw 78 627,8

22 ROZMAITE

Dziecko
na wychowanie przyjmę, Oferty
Kurjer Poznański, zdw 78 866

Płaszcz
damski futra wykonuje i mo-
dernizuje solidnie, tanio Doma-
szewski, Sew Mielżyńskiego 22,
zdw 78 583

Egzemę
leczy radykalnie maść Egzemol
laboratorium A Klippa War-
szawa Grochowska 87c Ządać
w aptekach, npw 6 334

Darmo
nie dam — ale
polecam towar
pierwszej jakości
w wielkim wybo-
rze po cenach
najniższych. Kos-
zule, meskie
sportowe z kra-
watem od 4,90;
białe dzienne od
3,90. Kolorowa
od 2,90 zefirowa
od 1,90; smokowa
od 2,90; marisette jedwabna od
9,90; popelna jedwabna od 14,90;
nocna meska od 6,90; trykoty zim-
owe w wielkim wyborze po ce-
nach znacznie niższych poleca
Fabryka bielizny J. Schubert, Po-
znań, ul. Wroclawska 3,
Pw 8013-41.97

Pieniądze
zarobi każdy artykułami pierw-
szej potrzeby. Aleje Marcinkow-
skiego 2, parter, "Emzet",
zdw 78 040

Dobra
kucharka poleca się do gotowa-
nia Oferty Kurjer Poznański
zdw 78 721

Dla pań
wszelkie artykuły dla higieny ko-
biecej poleca najtaniej Drogeria
św. Marcin 62, Specjalna obsługa
kobieca, zdw 78 896

Kwiaty
woskowane na dzień zaduszny po-
leca Fabryka kwiatów Walczak,
ul. Wroclawska 4, zdw 79 946

Kuśnierka
naprawia modernizuje damskie
futra, ceny przystępne, Pocztowa
31a, mieszkanie 8,
zdw 79 908

Przewodzki
autem ciężarowym kilometr 50
groszy Zgłoszenia Fr. Ratajczaka
11a, m. 111, zdw 79 081

Glinę
garniearska odda bezpłatnie także
ziemię ogrodową plac narożnik
Jasnej Słowackiego, Pw 8531-43.71

Parcelę od 50 gr mtr.
Udzielamy 6% pożyczki
na 19 letnie
wpłaty na budowę, parcele pod
Poznaniem, Informacje Aleje
Marcinkowskiego 13, pokój 15,
telefon 37-15, Pw 8461-43.57

8.—
sukienki od 8.— płaszcze, ko-
stjumy od 15.—, szycie, moderni-
zuje futra reklamowo pierwszo-
rzędny Salon Mód, Łodowa 1, m.
5, Łazarz, zdw 79 161

Uwaga! Chiromant
Morawski - Kalwini
Poznań, Hotel Monopol, pokój 10
Pozostaje do 2. 11 włącznie, przy-
jmuje również w niedziele. — Od-
slania naukowe, zgodnie rzeczy-
wistość, o czym zaświadczyć
mogą poważne osobistości sfer
naukowych, literackich, publicz-
nych — nietylko wydarzenia
jego przeszłości, ale przepowiada
przyszłość, odgaduje najskrytsze
myśli, zamiary. Ze znakomitym
wynikiem udziela wskazówek naj-
rozmaitszych kwestjach ży-
ciowych. Dyskretne niekrepujące
przyjęcia od 9 rana do 10 wieczno-
rem, zdw 79 068

23 OZENKI

Pani
przystojna, cośkolwiek majątki-
em pozna z braku znajomości
starszego niezależnego pana. Cel
matrymonialny, Oferty Kurjer
Poznański zdw 78 789

Wdowiec
lat 33, urzędnik, na stanowisku,
posiada 15 tysięcy majątku z
braku znajomości szuka celem
ożenku, pannę lub wdowę do lat
35 z gotówką 5-5 tysięcy, Zdro-
wo myślące panie zechcą, prze-
śłać swoje oferty do Kurjera Po-
znańskiego zdw 78 744

Kupiec
wdowiec w średnim wieku, brun-
et, przystojny, obrót roczny
100 000 zł pragnie poznać w celu
matrymonialnym pannę względn-
ie wdowę bezdzietną. Dla po-
większenia przedsiębiorstwa pe-
wien majątek pożądanym Nieano-
nimowe zgłoszenia z fotografią
proszę kierować do Kurjera Po-
znańskiego zdw 78 743

Panna
lat 34, inteligentna ciemno-blond-
yna, posiadająca własną nieru-
chomość (piekarnia, kolonjalka),
obecnie w dzierżawie, położona
w dużej wsi kościelnej, pragnie
wyjść zamąż Panowie inteligent-
ni na stałym stanowisku z go-
tówką od 2 000 zł, zechcą się
zgłosić Kurjer Pozn., zdw 78 844

Kawaler
Szlzak, lat 27, posiadający sklep
towarowy i piekarnię, ma zamiar
poznać pannę lub młodą wdówkę
inteligentną, posiadającą cośkolwiek
gotówki dla powiększenia
składu, Cel matrymonialny, Oferty
z dołączeniem fotografii kto-
ra się zwróci do Kurjera Pozn.,
zdw 79 121

Wspólniczki
z gotówka 1-5 tys. przystojnej
młodszej, do lepszego składu od-
lat zaprowadzonego w średmiej-
ściu. Cel matrymonialny. Oferty
z fotografią do Kurjera Poznań-
skiego zdw 79 089

Dla
braku znajomości poszukuje ta
droga dla syna mego rzeźnika, żo-
ny, panny w wieku do lat 21, in-
teligentnej, wysokiego wzrostu
ze zdrowej rodziny z gotówką 5
do 10 tysięcy zł, lub dobrze zapro-
wadzonym sklepem rzeźnickim. —
Miejscowość obojętna, Dyskrec-
ja pod słowem honoru. Uprasza się
tylko Wielkopolanki o oferty do
Kurjera Pozn., pod zdw 79 125

24 NAUKA

Akademja tańców
Wituszkowskich
Ratajczaka 9, Pw 8041-57.365

Starszy
student udzieli korepetycji z za-
kresu 6 klas gimnazjum za po-
kój lub skromne wynagrodzenie,
Oferty Kurjer Poznański
zdw 78 561

Książkowości
wyczuwa prywatnie rewident, Oferty
Zielona 6 m 16, zdw 77 454

Kursy wieczorne
i dzienne książkowości banko-
wej, fabrycznej, gospodarczej,
kupieckiej; stenografii korespon-
dencji polskiej, niemieckiej, ary-
tmetyki handlowej języka polskiego
i niemieckiego rozpoczynam
4 listopada Kromczyńska, Ogro-
dowa 16 II, zdw 78 323

Kurs tańców
rozpoczynamy
Mikołajczak, Kledecka
Pocztowa 29, Pw 7 904-38.216

Leçons de français
grammaire, conversation, littérature
préparation au baccalauréat
Mme Dyzal-Zakrzewska, Paris-
ienne diplômée, Prix modérés
Poznań, Ogrodowa 12, mieszka-
nie 23, dzw 67 465

Student
chętnie udzieli korepetycji (nie-
mieckiego, francuskiego, łaciny,
polskiego, matematyki) za pokój
śniadania, Oferty do Kurjera
Poznańskiego, zdw 78 803

Kursy kroju
szycia dzienne, wieczorne 3 listo-
pada kurs tańszy, Szpotanaska,
Marcina 18, telefon 2736,
zdw 78 714

Książkowości
(3 systemów) stenografii, pisa-
nia na maszynie wyczuwamy Kurs
rozpoczynamy 2. Postęp, Plac Sa-
pińskiego 2 a, zdw 77 995.6

Student
udzieli tania korepetycji, Oferty
Kurjer Poznański, zdw 78 976

Lekcyj
francuskiego polskiego i niem-
ieckiego udziela 1 zł. Adres wskazuje
"Par" Pw 8525 43.53

Korepetytor
potrzebny Telefon 77-16 (godziny
1-4), zdw 78 966

Makowskiego Szkoła
Nowe kursy tańców
trzeciego, czwartego Zgłoszenia
św. Marcin 40, Pw 8540-57.393

Szkoła tańców
Średzińskiego
tani kurs rozpoczynam, Strzelec-
ka 3, zdw 79 055

25 MUZYKA

Pianista
wolny, Oferty Kurjer Pozn.,
zdw 78 472

Gry fortepianowej
udzieliam lekcji gruntownie i su-
mennie także przed południem;
wieczorami, Fortepian do dwi-
żej na mieszkanie Ulica św. Józefa
9 a mieszkanie 1, zdw 77 064

Nuty
na fortepian sprzedam, Młyń-
ska 3, mieszkanie 5,
zdw 74 092

Lekcyj
śpiewu solowego udzielam przys-
tecznie, Adres wskazuje Kurjer
Poznański, zdw 73 743

Fortepian
bardzo tanio do wynajęcia, Zgło-
szenia Kurjer Pozn., zdw 78 813

Lekcyj
fortepianu udzieli nauczycielka
Ratajczaka 10, I, zdw 79 007

Szkoła Muzyczna
Chopina przyjmuje każdego cza-
su uczniów początkujących, za-
awansowanych do wszystkich
klas instrumentalnych oraz śpie-
wu solowego, Kursy na organi-
stów, Uczniowie dojeżdżający
mają zniżki kolejowe, Zgłoszenia
przyjmuje kancelaria Szkoły, uli-
ca 27 Grudnia 19, zdw 79 050/51

26 ROZRYWKA

Przyjemny
pobyt w Morskim Oku, Młyńska
3 koncert separatk., zdp 76 886

Kino Tęcza
wyświetla „Dusze dziecięce oskar-
żają was" zdw 78 996

Miły
pobyt „Paryżanka", Półwiejska
30, koncert — separatk.,
zdw 79 096

27 SZUKA PRACY

Książkowy bilansista
rutynowany poszukuje posady
— takiej względnie dorywczej, Oferty
Kurjer Poznański, zdw 78 916

Dyplomowany
mistrz stolarski
samodzielny kalkulator rysownik
poszukuje posady (ewent. kucja)
wermistrza w odpow. dnie
przedsiębiorstwie budowlano-me-
lowem, Oferty Kurjer Pozn
zdp 77 115

Uboga sierota
lat 18 pochodząca z bardzo do-
brej rodziny poszukuje posady w
biurze składzie lub do dzieci jak-
o towarzysząca przychodnia —
względnie z przyłączeniem do ro-
diny Łaskawe oferty Kurjer
Poznański, zdw 77 944

Dziewczyna
młodsza z dobrą świadectwami,
poszukuje posady, Oferty Ku-
rjer Poznański, zdw 78 465

Poszukuje
posady do wszystkiego gotowa-
niem osoba zaufana u mniejszej
rodziny od 1. XI Oferty Kurjer
Poznański, zdw 78 302

Krawcowa domowa
poleca się tani, Wierzbiciec 43,
mieszkanie 22, zdw 78 376

Inteligentna
bardzo biegła stenotypistka, język
niemiecki, przyjmie posadę
również na prowincji, Łaskawe
oferty Kurjer Pozn., zdw 78 391

Dziewczyna
uczciwa poszukuje posady do
lekkich prac domowych i do dzie-
ci, znam również haft, od 1, lub
15 listopada Oferty Kurjer Po-
znański, zdw 78 846

Sierota
szuka posady do wszystkiego u
samotnej osoby, Oferty Kurjer
Poznański, zdw 78 809

Syn
weterana z 1863 r., lat 20, pomo-
cnik krawiecki poszukuje pracy
Zgłoszenia uprasza Towar-
zystwo Pomocy Inwalidom Wo-
jennym Poznań, Fredry 7, pokój
47, telefon 39 97, zdw 75 919 a

Inwalida
wojenny, piekarz poszukuje pra-
cy, Zgłoszenia uprasza Towar-
zystwo Pomocy Inwalidom Wo-
jennym, Poznań, Fredry 7, po-
kój 47, telefon 39 97,
zdw 75 920 a

Córka
wdowy wojennej z ukonńczoną
dwuletnią szkołą handlową po-
szukuje posady, Zgłoszenia u-
prasza Towarzystwo Pomocy
Inwalidom Wojennym, Poznań,
Fredry 7, pokój 47, telefon 39 97
zdw 78 435.6

Dzielny
podrózujący zastępca
poszukuje posady, branża obojęt-
na, Znajomość języków: polski,
niemiecki, rosyjski, Reflektuje na
poważniejsze firmy Łaskawe
zgłoszenia M. Poppe, Swarzędz,
zd 77 950

Uczciwa
dziewczyna szuka posługi, Oferty
Kurjer Poznański, zdw 78 331

Posługaczka
poszukuje posługi przed połud-
niem w średmiejściu Dobre pole-
cenie, Oferty Kurjer Poznański
zdw 78 839

Uczciwa
służąca z dobrą świadectwami
poszukuje posady do wszystkiego
od 1. 11, Zgłoszenia Kurjer
Poznański, zdw 78 942.

Karmelkarz
dobry fachowiec szuka zaraz po-
sady, Czesław Wojciechowski,
Leszno, Wolności 14, nw 6561

Chłopiec
lat 18 uczciwych rodziców szuka
posady, Oferty Kurjer Poznań-
ski, zdw 79 063

Służąca
szuka posady od pierwej, Oferty
Kurjer Poznański, zdw 79 035

Służąca
samodzielną, dobrem gotowaniem
uczciwa pracowita dobrą świad-
ectwami szuka posady od 1. 11,
Oferty Kurjer Pozn, zdw 79 015

Dziewczyna
do wszystkiego poszukuje posady,
Oferty Kurjer Poznański
zdw 79 011

Posługaczka
szuka posługi, Oferty Kurjer Po-
znański, zdw 79 052

Ogrodnik
samotny, obeznany we wszel-
kich galeziach swego zawodu
szuka posady zaraz lub później,
Oferty Kurjer Poznański
zdw 78 986

Służąca
wiejska z dobrą świadectwami
poszukuje posady, Oferty Kur-
jer Poznański, zdw 78 983

Sierota
poszukuje posługi, Oferty Kurjer
Pozn., zdw 78 984

Dziewczyna
z dobrą świadectwami poszu-
kuje posługi, Oferty Kurjer Po-
znański, zdw 78 993

Pracznia
szuka prania i sprzątania, Oferty
Kurjer Poznański, zdw 79 115

Magister
kobieta z trzyletnią praktyką apteczną poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański nr 6560

Dziewczyna
wiejska, uczciwa, poszukuje posady do wszystkiego zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 988

Dziewczyna
szuka posady do wszystkiego od 1. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 951

Starsza
panna z długoletnią praktyką, znająca się na gotowaniu hodowli drobiu ogrodnictwie, poszukuje samodzielnej posady u samotnej osoby lub na plebanji. — Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 78 727

Dziewczyna
z gotowaniem praniem do wszystkiego szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 748

Panienska
do lekkich prac domowych lub do dzieci poszukuje posady. — Oferty Kurjer Poznański zdw 78 725

Inteligentna
panienka z kilkoletnią praktyką, zna szyć szuka posady do dzieci. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 78 763

Ekspedjentka
działa z branży papieru, zabawek, w krytycznym położeniu, przyjmie jakąkolwiek posadę. — Oferty Kurjer Poznański zdw 78 762

Studentka
szuka jakiegokolwiek pracy biurowej w godzinach przedpołudniowych i wieczornych za małym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 753

Ogrodnik zofer
kawaler z praktyką 7 letnią, egzaminowany w Warszawie przez T. O. Kr., znając nowoczesne urządzenie do hodowli roślin poszukuje posady zaraz. — Oferty Kurjer Poznański zdw 78 757

Prośbal
która szlachetna osoba przyjmie uczciwą sierotę do wszystkiego, znajduje się w krytycznym położeniu. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 78 722

Ogrodnik
kawaler z dobrymi świadectwami poszukuje posady jako samodzielny w majątku lub prywatnie od 1. lub 15. Miejscowość obojetna. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 764

Dziewczyna
z ukończoną szkołą gospodarczą poszukuje posady jako kucharka w lepszym domu od pierwszego. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 826

Sluząca
z gotowaniem, szyciem poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 999

Sluząca
szuka posady oprócz gotowania do wszelkich prac domowych od 1. 11. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 997

Ekspedjentka
z branży piekarsko-cukierniczej z porządną rodziną, uczciwa, pracownia poszukuje posady od 1. 11. branża obojetna. Oferty Kurjer Poznański zdw 79 185

Kuchmistrz
pierwszorzędną silą szuka zaraz lub od 1 stycznia posady w hotelu, restauracji lub majątku. Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego dw 1503-4

Sluząca
młodsza do pracy domowej z szyciem lub do dzieci szuka posady; miejscowość obojetna. Oferty Kurjer Poznański iw 1850

Sierota
uczciwa, do wszystkiego z gotowaniem za skromnym wynagrodzeniem szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 79 106

DZISIAJ W KINIE

Apollo: „Rostrzygająca noc”.
Aurora: „Przygody Studenta z Montany”.
Colosseum: „Rajskie wesele”.
Corso: „Człowiek bez rak”.
Edison: „Ciebie tylko Kocham”.
Harfa: „Wielkomięjskie Lalki”.
Kapitol: „Harem”.
Metropolis: „Po wyroku” — oraz rewja p. t. „Jesień”.
Odeon: „Dusze w niewoli”.
Renaissance: „Pat i Patachon, pasażerowie na gapi”.
Roxy: „Chora z urojenia”.
Słońce: Dziesięciu z Pawlaka”.
Scala - Variete: „Program Sensacyjny”.
Tęcza: „Dusze dziecięce oskarżają was”.
Wilsona: „Grzeszna miłość”.

Sluząca
do wszystkiego z dobrými świadectwami może się zgłosić od 2-6. Mazowiecka 16 Sędziejewski. 3295

Dziewczyna
z dobrými świadectwami poszukuje posady do wszystkiego od 1. 11. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 752

Emeryt
poszukuje posady zarządzającego domem zastępstwa. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 734

Inteligentna
panienka przyjmie posadę gospośi względnie do dzieci. Warunki: możliwość egzystencji. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 733

Młoda
dziewczyna poszukuje posady do dzieci lub za pokojową Łaskawe oferty proszę złożyć do Kurjera Poznańskiego zdw 79 731

Do składu
i pomocy pani poszukuje posady sierota zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 815

Dziewczyna
uczciwa z gotowaniem do wszystkiego z dobrými świadectwami, szuka posady zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 856

Skromna
inteligentna panna, znająca krawiectwo, oraz wszelkie prace domowe, również wiejskie gospodarstwo podwórzowe i ogrodnictwo szuka jakiegokolwiek posady Początkowo 20 zł miesięcznie. Miejscowość obojetna, chętnie na wsi. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 816

Dwie panienki
lat 18, poszukują jakiegokolwiek posady. Łaskawe zgłoszenia proszę nadesłać z podaniem warunków. M. Łopówna. Budzą, powiat Chodzież. zdw 78 204

Młynarz
kilkuletnią praktyką poszukuje posady na parowym, motorowym lub wodnym młynie, również obecną obsługą motoru ssącego i Diesla. Łaskawe zgłoszenia Kasprowicz, Szklana Huta, poczta Chrośnica, pow. Nowy Tomysł. zdw 78 169

Poslugaczka
sierota, uczciwa, pracowita szuka posady na przed południe. — Oferty Kurjer Poznański zdw 79 044

Poslugaczka
młoda poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 79 054

Nauczycielka
szuka posady jako wychowawczyni dzieci przedszkolnych. Zgłosz. do Kurjera Pozn. zdw 79 123

Dziewczyna
szuka posady do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdw 79 100

Magister
farmacji roczną praktyką poszukuje posady w Poznaniu lub w prowincji. Oferty Kurjer Poznański zdw 79 108

Elewka
wycieczna gotowania, pieczenia, oraz konserw. z dobrými świadectwami, szuka do pomocy gotowania lub samodzielnej posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 79 127

Poslugaczka
uczciwa szuka posady na popołudnie zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 586

Sluząca
samodzielną gotowaniem, praniem poszukuje posady od 1. O. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 599

Dziewczyna
starsza, z dobrým gotowaniem do wszelkich prac domowych poszukuje posady. Długoletnie świadectwa. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 597

Nauczycielka
prawem nauczania, bardzo obojętna, przyjmie posadę młodszych dzieci, miejscowość obojętna. Jezyk polski, niemiecki, znajomość dobrego szycia garderoby damskiej, dziecięcej maszyna własna. Oferty Kurjer Poznański, zdw 78 595

28 WOLNE MIEJSCA

Młyn
poszukuje do sprzedaży maki i inkasa na Poznań. Kaucają gotówka 2 tysiące. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 78 291

Poslugaczka
młodsza zaraz. — Kuszewski, Wierzbice 14 zdw 47 722

Kursy szoferskie
działa dla pań i panów na dogodnych warunkach. „Auto-Lot” Kursy Kierowców Samochodów ul. Dąbrowskiego 83 85 tel. 77 67, zdw 77 488

Kilku monterów
znajdźcie zajęcie wzajemnie kursu szoferskiego od zaraz. Zgłoszenia „Auto-Lot” Kursy Kierowców Samochodów ul. Dąbrowskiego 83 85, zdw 79 756

Uczennicę
rzeźniczką z jedzeniem i spaniem zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 768

Sluząca
Staszica 17, mieszk. 4, zdw 78 750

Zarobek znajda
agenci losowi oraz podróżujący rozmaitych branż, przyjmując zastępstwo oddziału towarowego. Gospodarcze Zakłady, Lwów. — Wałowa 11 Listownię, nw 6565

Bufetowa
tancerki parkietowe i akordion. Hala, Marsz. Focha 23. zdw 79 073

Sluząca
do wszystkiego. — Skibińska, Przechylna 1, mieszkanie 10, zdw 78 824

Przyjmę
biegła kilimiarzkę do skordowej pracy. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 78 858

Panna
do bufetu zdolna wyreczyć szefa. Kaucają wymagana. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 861

Pomocnik
fryzjerski na sobotę. Golebia 10/11, zdw 78 926

Ekspedjentka
działa składzie rzeźniczym potrzebna Niklasiewicz, Wrocławska 37.

Sluząca
do wszystkiego. Zgłoszenia Gąsiorowskich 10, mieszkanie 5. — wieczorem 8-9. zdw 78 963

Dziewczyna
samodzielną potrzebną na wieś. Zgłoszenia Szamarzowskiego 8, IV prawo. zdw 78 881

Humor zagraniczny

— Gdybyś wiedział jaka wielka różnica jest między tobą, a moim pierwszym mężem...
— Ależ wiem! on jest dopiero po śmierci szczęśliwy, a ja byłam szczęśliwa, póki on żył.
(Le Rire, Paryż), S. F.

spożyty owoc

wpływa dodatnio na ludzkie zdrowie. Właściciele sadów, którzy nie mają sposobu sprzedania nagromadzonych zapasów owocu, niechaj się posługą taniem poleceniem w „drobnych“ w Kurjerze Poznańskim.

Panienska
lat 18 z lepszej rodziny, znająca szyć poszukuje posady do dzieci lub lekkich prac domowych z skromnym wynagrodzeniem. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 78 655

Kucharka
z dobrým gotowaniem, uczciwa, poszukuje posady od 1 listopada. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 835

Dziewczyna
poszukuje posady zaraz lub od 1. 11. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 849

Sluząca
z gotowaniem do wszystkiego do 2 osób od 1. poszukuje posady. Marta Młodzik, Fabryczna 35 b, u p. Meyer zdw 78 843

Panienska
znajdująca się w krytycznym położeniu poszukuje pracy w fabryce lub posługi. Łaskawe oferty zdw 78 798

Dziewczyna
sierota poszukuje popołudniowej posługi. Oferty Kurjer Poznański zdw 79 788

Panienska
poszukuje posady do samotnej osoby lub do dzieci. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 782

Krawcowa
samodzielną szuka pracy ewentl. w dom. Oferty Kurjer Poznański zdw 79 777

Dziewczyna
przychodnia poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 804

Panna
z lepszej rodziny, z szyciem, poszukuje posady pokojowej lub z gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 829

Sluząca
dobre świadectwa poszukuje posady do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 812

Poslugaczka
szuka posady do wszelkich prac domowych. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 772

Dziewczyna
samodzielną gotowaniem, uczciwa, długoletnie świadectwa, poszukuje zaraz posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 857

Praczką
pierze czysto 4 z dziennie, szuka miejsca. Oferty Kurjer Poznański zdw 79 077

Maszynistka
z 3 letnią praktyką adwokacka i notarialną poszukuje zaraz posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 79 088

Inteligentna
panienka znająca wszelkie robotki, hafty i szyć poszukuje posady do dzieci najchętniej na wsi. Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 79 091

Uczciwa
i skromna dziewczyna, młodsza szuka posady do wszystkiego od zaraz, wymagania skromne. — Zgłoszenia T. Gilewicz Słowackiego 39, lub telefon 60-24. jw 1842

Sluząca
uczciwa z dobrým gotowaniem, dobrými świadectwami, szyciem praniem poszukuje posady od zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 79 147

Wychowawczyni
kochająca dzieci praktyką przyjmie posadę bony. Oferty Kurjer Poznański zdw 79 162

Kucharka
skromna i uczciwa z samodzielnością, dobrými świadectwami poszukuje posady od 1. 11. 31 do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdw 79 014

Panienska
z prowincji, poszukuje posady do dzieci i lekkich prac. Oferty Kurjer Poznański zdw 79 052

Nauczycielka
prawem nauczania, bardzo obojętna, przyjmie posadę młodszych dzieci, miejscowość obojętna. Jezyk polski, niemiecki, znajomość dobrego szycia garderoby damskiej, dziecięcej maszyna własna. Oferty Kurjer Poznański zdw 79 035

Panienska
z kilkuletnią praktyką adwokacką poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 77 833

Sierota
uczciwa szuka posady jako służąca. Oferty Kurjer Poznański zdw 77 972

Kucharka
początkująca, z szkołą gospodarczą, szuka posady lub jako pokojową, zna szyć prasowanie i szyć. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 532

Dziewczyna
z gotowaniem do wszystkiego szuka posady od 1. 11. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 543

Poslugaczka
poszukuje posługi od 1. 11. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 560

Dziewczyna
poszukuje posady z gotowaniem do wszelkiej pracy. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 562

Dwie
dziewczyny poszukują posady do wszystkiego bez spania. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 483

Nauczycielka
z zezwoleniem Kuratorium szuka posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 78 574

Poslugi
poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 577

Poszukuje
posady do prac domowych, z szyciem. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 581

Gospodyni kucharka
szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 353

Dziewczyna
uczciwa, z gotowaniem do wszystkiego z dobrými świadectwami, szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 600

Krawcowa
polecą się w dom, poza dom. Oferty Kurjer Poznański zdw 78 497

Przedpłata na listopad 1931, za oba wydania razem włącznie tygodniowego dodatku ilust. „Ilustracja Poznańska” i „Nowiny Sportowe” w Poznaniu w eksped. zł 4.00, w agencjach w mieście zł 4.50, z odnośnieniem do domu w Poznaniu zł 4.70, z odnośnieniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 5.01 kwartalnie zł 15.03, pod opaską miesięcznie w Polsce zł 9.00, w innych krajach zł 11.00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.
W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materiał poświęcony danej uroczystości.
Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072, w niedzielę, święta i nocą tylko 1476 i 3524, filja Stary Rynek 2305. — P. K. O. Poznań nr. 200 149

Ogłoszenia
na stronie 6-tamowej 25 gr. na stronie 4-tamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 60 gr. na stronie 4-tamowej przy końcu tekstu 120 gr. przed wiadomościami potoczniemi 200 gr. od 1-tamowej milim.
Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u strożu; do wydania wieczornego „drobne” do godz. 11, większe dłużej według możliwości. Drobnie ogłoszenia: słowo napisowe (tuste) 25 gr. każde dalsze słowo 15 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.